TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İKTİSAT ANABİLİM DALI

TÜRKİYE AÇISINDAN BRICS EKONOMİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Duygu ÖZGER

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ADANA / 2015

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İKTİSAT ANABİLİM DALI

TÜRKİYE AÇISINDAN BRICS EKONOMİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Duygu ÖZGER

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Tolga KABAŞ
Üye: Yrd. Doç. Dr. Burak NAKIBOĞLU
Üye: Yrd. Doç. Dr. Ali Eren ALPER

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ADANA / 2015

Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne;

Bu çalışma, jürimiz tarafından İktisat Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan: Yrd. Doç. Dr. Tolga KABAŞ
(Danışman)

Üye: Yrd. Doç. Dr. Burak NAKIBOĞLU

Üye: Yrd. Doç. Dr. Ali Eren ALPER

ONAY
Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim elemanlarına ait olduklarını onaylıyorum.
…../…../2015

Prof. Dr. Yılmaz Beyazıt ÖNAL
Enstitü Müdürü

NOT: Bu tezde kullanılan ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'ndaki hükümlere tabidir.

ETİK BEYANI

Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim. …. /….. / 2015

Duygu ÖZGER

ÖZET

TÜRKİYE AÇISINDAN BRICS EKONOMİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Duygu ÖZGER

Yüksek Lisans Tezi, İktisat Anabilim Dalı
Danışman: Yrd. Doç. Dr. Tolga Kabaş
Aralık, 2015, 120 Sayfa

Yükselen piyasalar 1980'lerden sonra kalkınmakta olan ülkeleri ifade etmek amacıyla kullanılmaya başlamıştır. Yükselen piyasalar arasından ekonomik başarısı ile öne çıkan Brezilya, Rusya, Hindistan ve Çin bir araya gelerek BRIC grubunu oluşturmuşlardır. Gruba daha sonra Güney Afrika da eklenmiştir ve BRICS halini almıştır. Bu ülkeler BRICS olarak ifade edilmeye başladıktan sonra ekonomik göstergeleri daha da iyileşmiştir. Bu nedenle bu ülkelerin gelecek dönemlerde dünyanın en büyük ekonomileri arasında yer alacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmada yükselen piyasalar arasında yer alan Türkiye'nin de gruba katılıp katılamayacağı, katılması durumunda Türkiye'ye ve BRICS grubuna ne gibi katkılar sağlayacağı incelenmektedir. BRICS grubunun önem kazanması ile Türkiye ve BRICS ülkeleri arasında gerçekleşen ticaret daha fazla önem kazanmıştır. Çalışmada Türkiye ve BRICS ülkeleri arasındaki ticaret hacmini inceleyen bazı ekonometrik araştırmalara ve sonuçlarına da yer verilmiştir. Yapılan incelemeler sonucunda Türkiye'nin BRICS grubuna katılması durumunda bundan çok önemli avantajlar elde edeceği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca BRICS grubu için de Türkiye stratejik bir öneme sahiptir. Gelecek dönemlerde Türkiye'nin gruba dahil olması kuvvetli bir ihtimaldir.

Anahtar Kelimeler: BRICS, yükselen piyasalar, Türkiye, ticaret , ekonomik büyüme.

ABSTRACT

EVALUATING OF BRICS ECONOMIES IN TERMS OF TURKEY

Duygu ÖZGER

Master Thesis, Department of Economics
Supervisor: Asst. Prof. Tolga KABAŞ
December, 2015, 120 Pages

Emerging markets term has begun to use after the 1980s to express developing countries. Brazil, Russia, India and China which outshine among from emerging markets with their economic success came together and constituted BRICS group. Afterward South Africa was included to group and became BRICS. After this countries started to find voice in as BRICS, their economic indicators got better. Thus, it is believed that this countries will become the biggest economies in the world order in future.

In this study, we examine that whether Turkey will join to group, if join, what kind a contribution will provide to Turkey and BRICS group. With increasing importance of BRICS group, the trade between Turkey and BRICS countries came into prominence. Some econometric studies and its results took place in this study which examine the trade volume between Turkey and BRICS countries. As a result of the examination, we reached that there are important advantages if Turkey joins the group. However, Turkey also has a strategic importance for BRICS group. In future, including to BRICS group in terms of Turkey is a strong probability.

Keywords: BRICS, emerging markets, Turkey, trade, economic growth.

ÖNSÖZ

Çalışmada yükselen piyasaların doğuşu ve bu piyasalar arasından sıyrılan Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin ve Güney Afrika'nın bir araya gelerek oluşturduğu BRICS grubu incelenmiştir. Ayrıca BRICS grubunun küresel ekonomik düzen üzerinde yaratacağı değişimler de araştırılmıştır. Yükselen piyasalar arasında yer alan Türkiye'nin ise BRICS grubuna dahil olup olamayacağı, dahil olması durumunda her iki tarafın da elde edeceği avantajlar araştırmanın bir diğer konusudur. Çalışmada BRICS grubu ile Türkiye'nin ticaret hacmi üzerine yapılan ekonometrik araştırmalardan da yararlanılmıştır.

Uzun ve emek gerektiren bir süreç olan yüksek lisans tezimi hazırlama aşamasında benden anlayışını, sabrını ve desteğini hiç bir zaman esirgemeyen, bana bu süreçte her zaman yol gösteren değerli tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Tolga KABAŞ'a en içten teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca tezimin hazırlanmasında beni cesaretlendiren ve manevi destek sağlayan değerli arkadaşlarım Göksel Çelik'e, Ayça Boz'a ve Leyla Taylan'a teşekkürü bir borç bilirim.

Bu çalışmayı, yetiştirilmemde emeği geçen ve benden maddi ve manevi desteğini hiçbir zaman esirgemeyen aileme ithaf ederim.

Duygu ÖZGER

Adana / 2015

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET ..... **iv**
ABSTRACT ..... **v**
ÖNSÖZ ..... **vi**
TABLOLAR LİSTESİ ..... **ix**
ŞEKİLLER LİSTESİ ..... **x**

BÖLÜM I
GİRİŞ

1.1. Araştırma Problemi ve Gerekçesi 1
1.2. Araştırmanın Önemi 1
1.3. Araştırmanın Amacı 2

BÖLÜM II
YÜKSELEN PİYASALAR, BRICS GRUBU VE KÜRESELLEŞME

2.1. Yükselen Piyasa Kavramının Doğuşu 3
2.2. Yükselen Piyasalar: Tanımı ve Özellikleri 5
2.3. Yükselen Piyasalardaki Fırsatlar ve Tehditler 9
2.3.1. Yükselen Piyasalardaki Fırsatlar 9
2.3.2. Yükselen Piyasalardaki Tehditler 11
2.4. Kalkınma Literatüründe Yer Alan İki Temel Sanayileşme Stratejisi 12
2.4.1.İthal İkameci Sanayileşme Stratejileri 12
2.4.2. İhracata Yönelik Sanayileşme Stratejileri 15
2.5. Yükselen Piyasa Ekonomilerinin Bölge Bazında Yükselme Süreçleri 16
2.5.1. Asya ve Pasifik Ülkeleri 17
2.5.2. Latin Amerika Ülkeleri 18
2.5.3. Orta ve Doğu Avrupa Ülkeleri 21
2.6. BRICS Topluluğunun Kuruluşu 22
2.7. Küreselleşme Kavramı ve Etkileri 24

2.8. Küreselleşmenin Boyutları 25
2.8.1. Ekonomik Boyut 27
2.8.2. Politik, Sosyal ve Kültürel Boyutlar 30

BÖLÜM III
BRICS TOPLULUĞU

3.1. BRICS Topluluğunun Genel Görünümü 33
3.1.1. Ülke Görünümü 33
3.1.2. Ekonomik Görünüm 35
3.1.3. Ticari Görünüm 37
3.2. BRICS Ülkelerinin Ekonomik, Sosyal, Siyasal ve Demografik Açılardan İncelenmesi 39
3.2.1. Brezilya 40
3.2.1.1. Brezilya'nın Ekonomik Özellikleri 40
3.2.1.2 Brezilya'nın Sosyal, Siyasal ve Demografik Özellikleri 43
3.2.2. Rusya 46
3.2.2.1. Rusya'nın Ekonomik Özellikleri 46
3.2.2.2. Rusya'nın Sosyal, Siyasal ve Demografik Özellikleri 52
3.2.3. Hindistan 56
3.2.3.1. Hindistan'ın Ekonomik Özellikleri 56
3.2.3.2. Hindistan'ın Sosyal, Siyasal ve Demografik Özellikleri 60
3.2.4. Çin 63
3.2.4.1. Çin'in Ekonomik Özellikleri 63
3.2.4.2. Çin'in Sosyal, Siyasal ve Demografik Özellikleri 67
3.2.5. Güney Afrika 68
3.2.5.1 Güney Afrika'nın Ekonomik Özelikleri 68
3.2.5.2. Güney Afrika'nın Sosyal, Siyasal ve Demografik Özellikleri 72
3.2.6. BRICS Kalkınma Bankası 74
3.2.7. BRICS Topluluğunun Küresel Dünyaya Etkileri 76

BÖLÜM IV
TÜRKİYE VE BRICS TOPLULUĞU

4.1 Türkiye'nin Ekonomik Görünümü 79
4.2.1. Türkiye - Brezilya İlişkileri 86
4.2.2. Türkiye - Rusya 88
4.2.3. Türkiye - Hindistan 90
4.2.4. Türkiye - Çin 93
4.2.5. Türkiye - Güney Afrika 96
4.3. Türkiye ve BRICS Topluluğunun Karşılıklı Etkileşimleri 99
4.3.1. BRICS Topluluğunun Türkiye'ye Olabilecek Potansiyel Katkıları ... 100
4.3.2. Türkiye'nin BRICS Topluluğuna Olabilecek Potansiyel Katkıları 102

BÖLÜM V
SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç 105
5.2. Öneriler 108

KAYNAKÇA 110
ÖZGEÇMİŞ 120

TABLOLAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1. 2050 Yılı İçin Dünya'nın En Büyük On Ekonomisi 5
Tablo 2. GSYİH'ya Göre Sıralanmış Yükselen Piyasalar 8
Tablo 3. Yükselen Piyasalarda Özel Sektör Yatırımları İçin Altyapı Potansiyelleri ve Fırsatları 10
Tablo 4. Latin Amerika Yükselen Piyasalarının Yıllık Büyüme Oranları 19
Tablo 5. Küresel Ekonomide BRICS Topluluğunun Yeri(%) 23
Tablo 6. Kategorilerine göre BRIC ülkelerinin Pazar Payları 25
Tablo 7. Kişi Başı GSYİH Büyüme Oranları 29
Tablo 8. BRICS Ülkelerinin Genel Göstergeleri 34
Tablo 9. BRICS Ülkelerinin Mal Ticareti Profili 38
Tablo 10. Brezilya'da Bölgeler Arası Gelir ve Kişi Başı Gelir 45
Tablo 11. 2013 Yılında Dünya Bankası İş Yapma Endeksinde Rusya'nın Sıralamaları 52
Tablo 12. Rus Nüfusunun Sosyal Yapısı 53
Tablo 13. Güney Afrika'da Irklara Göre Gini Katsayısı 72
Tablo 14. BRICS Grubunun IMF'deki Oy Hakları ve Küresel Gelirlerden Aldıkları Paylar 75
Tablo 15. Karşılaştırmalı Olarak Ekonomik Büyüme Oranları 79
Tablo 16. Pooled Model Tahmin Sonuçları 83
Tablo 17. Türkiye'nin BRICS Ülkelerinden Yaptığı İthalat İçin Çekim Modeli Tahminleri 85
Tablo 18. Türkiye ve Rusya Ekonomik Verileri 90
Tablo 19. Türkiye - Hindistan İthalat ve İhracat Verileri 91
Tablo 20. Türkiye ve Güney Afrika Karşılaştırmalı İstatistikleri (2013) 97
Tablo 21. Türkiye'nin Güney Afrika ile Olan Ticareti 97

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa

Şekil 1. Yükselen Piyasaların Artan Önemi.... 4
Şekil 2. Asya Ülkelerinde Yaşanan Büyüme Dalgaları.... 17
Şekil 3: Latin Amerika Yükselen Piyasalarının 1960-1985 Yılları Arasındaki Büyüme Performansları.... 20
Şekil 4. Orta ve Doğu Avrupa Ülkelerinin 1992 ile 2005 Yılları Arasındaki Büyüme Performansları.... 21
Şekil 5. Küreselleşmenin Boyutları.... 26
Şekil 6. BRIC ve Gelişmiş Ülkelerin Yıllara Göre Konumu.... 35
Şekil 7. 2005-2012 Yılları Arasında BRICS Ülkelerinde Kişi Başına Düşen Milli Gelir Seviyeleri ve Dünya Ortalaması.... 36
Şekil 8. Sektör Bazında BRICS Ülkelerinin Mal İhracatı.... 38
Şekil 9. 2005-2013 Yılları Arasında Brezilya'nın Yıllık Büyüme Oranları.... 41
Şekil 10. 2005 ile 2013 Yılları Arasında Brezilya'nın Enflasyon Oranı.... 41
Şekil 11. Brezilya Ekonomisinin Sektörel Bileşimi.... 42
Şekil 12. 1940-2050 Yılları Arası için Brezilya'nın Bağımlılık Oranları.... 46
Şekil 13. 2000-2008 Yılları Arasındaki Rusya'nın Ekonomik Göstergeleri.... 47
Şekil 14. 2005 ile 2012 Yılları Arasında Rusya Ekonominin Yıllık Büyüme Oranları.... 48
Şekil 15. 2005 ile 2012 Yılları Arasındaki Rusya'nın Enflasyon Oranları.... 49
Şekil 16. Rusya'nın Toplam İthalat ve İhracatının 2005 ile 2012 Yılları Arasındaki Değişim Oranları.... 50
Şekil 17. 2005 ile 2012 Yılları Arasında Rusya'daki İşsizlik Oranları.... 54
Şekil 18. 1959 ile 1999 Yılları Arasında Rusya'daki Ölüm ve Doğum Oranları 55
Şekil 19. 2005-2012 Yılları Arasında Hindistan'ın Yıllık Ekonomik Büyüme Oranları.... 57
Şekil 20. 2005-2012 Yılları Arasında Hindistan'ın Yıllık Enflasyon Oranı.... 58
Şekil 21. 2006-2014 Yılları Arasında Hindistan'ın Dış Ticaret Profili.... 59
Şekil 22. Kast Sistemi Yapısı.... 60
Şekil 23. Dünya Nüfusu İçerisinde Hindistan'ın Payı.... 61
Şekil 24. 1979-2014 Yılları Arasında Çin'in Büyüme Oranları.... 64

Şekil 25. Çin'in Ticaret Performansı 65
Şekil 26. 2006-2014 Yılları Arasında Çin Enflasyonu 66
Şekil 27. Çin'in Nüfus Artışı 68
Şekil 28. Güney Afrika Büyüme Oranlarının 2006-2014 Yılları Arasındaki Değişimi 69
Şekil 29. Güney Afrika İhracatı ve Ticaret Dengesi 70
Şekil 30. 2006-2014 Yılları Arasındaki Güney Afrika Enflasyon Oranları 71
Şekil 31. Güney Afrika'nın Demografik Göstergeleri 73
Şekil 32. Türkiye İthalat ve İhracatının Yıllık Büyüme Oranları 80
Şekil 33. Brezilya ve Türkiye'nin Milli Gelir Değişimleri 86
Şekil 34. Brezilya ve Türkiye'nin Sektörsel Dağılımı 87
Şekil 35. Türkiye'nin Doğalgaz İthal Ettiği Ülkelerin Payları 89
Şekil 36. Rusya ve Türkiye'nin Milli Gelir Değişmeleri 89
Şekil 37. Hindistan ve Türkiye'nin Milli Gelir Değişmeleri 92
Şekil 38. Çin ve Türkiye'nin Milli Gelir Değişmeleri 94
Şekil 39. Türkiye'nin Temel Pazarlara Olan İhracat Payı 94
Şekil 40. Türkiye ve Güney Afrika'nın Milli Gelir Değişmeleri 98
Şekil 41. Çin'in Yeni İpek Yolu Projesi 103

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Araştırma Problemi ve Gerekçesi

Brezilya(B), Rusya(R), Hindistan(I), Çin(C) ve Güney Afrika(S) ülkeleri uluslararası sistemde BRICS olarak adlandırılmaktadır. Bu ülkeler kalkınma literatüründe son yıllarda gösterdikleri büyüme performanslarından dolayı "yükselen piyasalar" olarak da sınıflandırılmaktadır. İlk olarak Goldman Sachs'ın ekonomi uzmanı olan Jim O'Neill tarafından, yükselen piyasalar arasında bulunan bu ülke grubu için 2001 yılında BRIC terimi kullanılmıştır. Daha sonra, 2010 yılında, gruba Güney Afrika da eklenerek BRICS halini almıştır.

Son yıllarda, küresel piyasalarda ekonomik güç dengelerinin değiştiği gözlemlenmektedir. BRICS ülkelerinin ortak özellikleri hızlı büyümeleri ve dışa açık ekonomiler olmalarıdır. Bununla birlikte, BRICS ülkelerinin, nüfus büyüklüğü, yüz ölçümü, doğal kaynak bolluğu gibi pek çok bakımdan birbiriyle benzer özellikleri de bulunmaktadır.

Ekonometrik analizler ve ekonomik göstergeler bu ülkelerin yakın tarihte dünya piyasasında söz sahibi olacağını göstermekte, son yıllarda gösterdiği büyüme performansı ile Türkiye'nin de bu gruba dahil olma ihtimali tartışılmaktadır. Bu ülkelerin gelecekteki konumları da tartışmalara konu olmaktadır. Ayrıca, dünya piyasasında gözler gelişmiş ülkelerden, gelişmekte olan ülkelere doğru kaymaktadır. Tez çalışmasına Türkiye de dahil edilerek Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin ve Güney Afrika ülke grubunun üretim yapıları, ticaret yapıları, rekabet güçleri gibi özellikleri çeşitli ekonomik göstergelerle incelenerek bu konuda yapılan tartışmalara Türkiye açısından yeni bir bakış açısı getirilmeye çalışılacaktır.

1.2. Araştırmanın Önemi

Literatür taraması yapıldığında özellikle yabancı literatürde BRICS ülkeleri ile ilgili pek çok inceleme yapıldığı görülmektedir. BRICS gündemi yeni bir olgu olup, hakkında pek çok tartışma yapılmaktadır. BRICS topluluğunun daha iyi anlaşılabilmesi için hakkında pek çok araştırma yapılmaktadır. Bu

araştırmalar çeşitli yönlerden ekonometrik veri ve analizlerle de desteklenmektedir.

Tez çalışmasında BRICS ülkelerinin Türkiye için taşıdığı potansiyel fırsatlar incelenecektir. Türkiye, IMF'ye olan bağlılığından kurtulabilecek midir? Türkiye, yükselen piyasalar olarak sınıflandırılan ülkelerin oluşturduğu birliklere dahil olabilecek midir? Türkiye'nin BRICS gibi bir topluluğa dahil olmaya ihtiyacı var mıdır? Dahil olması durumunda Türkiye BRICS'e ne gibi avantajlar sağlar? BRICS, Türkiye'ye ne gibi avantajlar sağlar? Tez çalışması, bu ve bu gibi sorulara ışık tutmayı amaçlamaktadır. Bu tez çalışmasında BRICS ekonomileri Türkiye perspektifinden incelenecektir. Türkçe literatürde yer alacak bu araştırmanın, gelecekte bu konuda araştırma yapacak kişilere kaynaklık etmesi, yol göstermesi hedeflenmektedir.

1.3. Araştırmanın Amacı

BRICS ülkeleri G7 ülkelerinin yerini almaya aday mıdır? BRICS topluluğu ve gelecekteki faaliyetleri Türkiye'nin ticari ve ekonomik yapısını ne yönde etkileyecektir? Türkiye'nin bu ülkeler ile ortak özellikleri var mıdır? BRICS Kalkınma Bankası da uluslararası sistemde IMF'nin yerini alabilir mi? Türkiye bundan sonraki dönemlerde, finansman kaynağı olarak IMF yerine BRICS Kalkınma Bankasını tercih edebilir mi? BRICS Kalkınma Bankası Türkiye için ne gibi avantajlar veya dezavantajlar sağlayabilir? Türkiye bu gelişmelerden nasıl etkilenecektir? Bu tez çalışmasının amacı**;** BRICS ekonomilerinin milli gelir, dış ticaret, üretim yapıları, rekabet güçleri, nüfus ve eğitim gibi alanlardaki verilerini çeşitli tablolar, şekiller ve istatistiksel yöntemlerle analiz etmek ve bu sorulara cevaplar bulmaya çalışmaktır. Bu sırada tez çalışmasında BRICS ülkelerinin küresel sistem içerisindeki geleceği, Türkiye ile olan ilişkileri, Türkiye'ye olacak potansiyel etkileri de araştırılacaktır.

BÖLÜM II

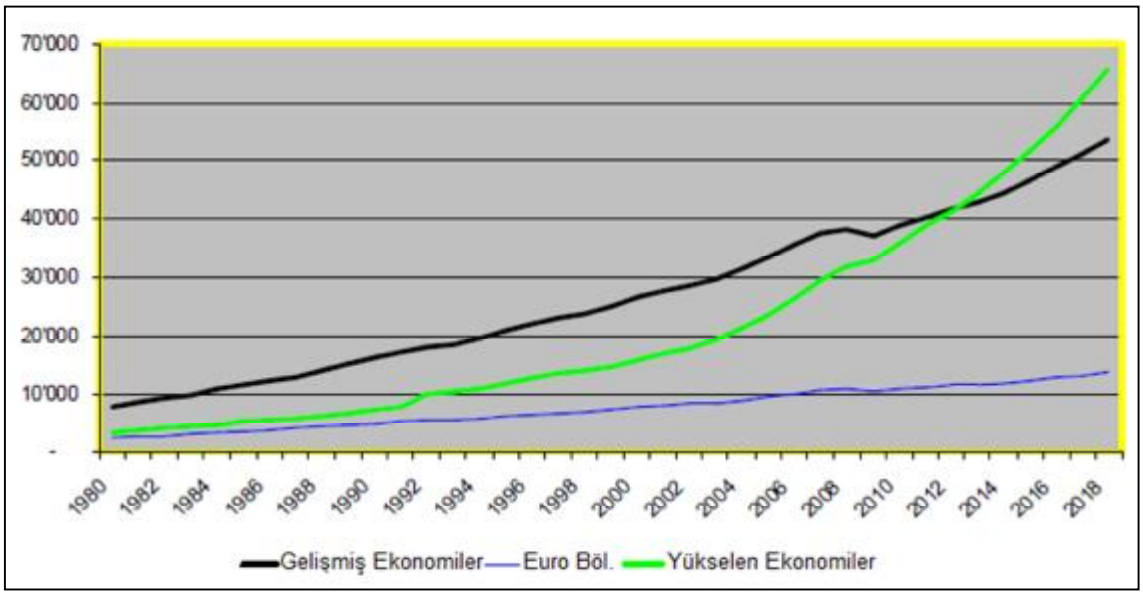
YÜKSELEN PİYASALAR, BRICS GRUBU VE KÜRESELLEŞME

2.1. Yükselen Piyasa Kavramının Doğuşu

Yükselen piyasa kavramı literatüre 1980'li yıllarda girmiştir. Daha önce bu ülkeleri tanımlamak için "kalkınmakta olan ülkeler" kavramı kullanılmaktaydı. 1980'lerden itibaren ise yerini "yükselen piyasalar" kavramına bırakmıştır. Bu kavram ekonomilerini liberalize eden ülkeler için kullanılmaktadır. Yükselen piyasalar arasında Çin, Arjantin, Güney Kore, Meksika, Mısır, Türkiye, Güney Afrika, Şili, Brezilya, Rusya, Endonezya, Hindistan, Tayland gibi ülkeler bulunmaktadır. Yükselen piyasalar ekonomilerini piyasa mekanizmasına uyarlamak için ekonomilerini yeniden yapılandırmışlardır. Yükselen piyasaların iki temel özelliği vardır(Öztürk ve Çelebioğlu, 2006, s.115). Bunlar;

1. Yükselen piyasalar sürdürülebilir bir ekonomik büyüme için müdahaleci devlet politikalarından vazgeçerek, dışa açık liberal politikalar benimsemişlerdir.
2. Dışa dönük liberal politikalar ile yükselen piyasalar çok hızlı bir şekilde büyümektedirler. Bunda dünya ticaretindeki paylarını arttırmaları olumlu etki yapmıştır.

Aşağıdaki Şekil 1'de yükselen piyasaları, Euro bölgesini ve gelişmiş piyasaları görmekteyiz. Özellikle Euro bölgesindeki durağanlık göze çarpmaktadır. 1980'lerden 2018'e kadar geçen zaman içerisinde yükselen piyasaların, gelişmiş piyasalardan ve Euro bölgesinden sıyrılarak, daha fazla yol kat etmesi öngörülmektedir. 2010 yılı ve sonrasında yükselen ve gelişmekte olan piyasaların GSYİH'ları, satın alma gücü paritesine göre gelişmiş piyasaların ve Euro bölgesinin üzerine çıkmaktadır. Bu da yükselen piyasaların öneminin gittikçe arttığını göstermektedir.

Şekil 1. Yükselen piyasaların artan önemi

Kaynak:(Alessandrini, 2013, Akt: Takushi, 2013, s.3).
Not: Şekil 1'de satın alma gücü paritesine göre düzenlenmiş milli gelirler, milyar ABD Doları cinsinden ifade edilmektedir.

Son yıllarda, küresel ekonomik düzende yükselen piyasalar olarak adlandırılan bu ülkeler, gösterdikleri ekonomik performansları ile dikkatleri üzerlerine çekmeyi başarmışlardır. Dünya nüfusunun yaklaşık olarak %75'inin bu ülkelerde yaşaması, nüfuslarının gelişmiş ülkelere nazaran daha hızlı artması, işgücü ve pazar açısından bu ülkelerin önemini daha da arttırmıştır. Ayrıca bu ülkelerin rekabetçi yapı kazanmak için merkezi planlamacı ekonomiden, piyasa ekonomilerine geçiş yapmaları yatırımları arttırmıştır. Küresel değişimlerin yaşanması ile daha önce yabancı yatırımlar açısından riskli görülen bu ülkelere yatırımlar yapılmaya başlanmıştır. Yaşanan bu değişimlerin bir sonucu olarak, gelişmekte olan ülkeler, gelişmiş ülke grubundaki bazı rakiplerinin arasından sıyrılarak üst sıralara yerleşmeyi ve dikkatleri üzerine çekmeyi başarmıştır (Yardımcıoğlu, 2014, s.281).

Yükselen piyasa grubu arasından sıyrılarak dikkatleri üzerine çeken Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin ve Güney Afrika ise uluslararası sistemde BRICS olarak adlandırılmaktadır. BRICS ülkelerinin ortak özelliği hızlı büyümeleri ve dışa açık ekonomiler olmalarıdır. Bununla birlikte BRICS ülkelerinin nüfus büyüklüğü, yüz ölçümü, doğal kaynak bolluğu gibi pek çok bakımdan birbiriyle benzer özellikleri de bulunmaktadır (Özsoylu ve Algan, 2011, s.1-2). Goldman Sachs, 2050 yılında BRICS ülkeleri başta olmak üzere,

yükselen piyasaların dünyanın en büyük on ekonomisi arasına girebileceğini öngörmüştür. Goldman Sachs'a göre 2050 yılında dünyanın en büyük on ekonomisi Tablo 1'de sıralanmıştır (Karasu, 2008, s.64).

Tablo 1

2050 Yılı İçin Dünya'nın En Büyük On Ekonomisi

Sıra	Ülke	GSYİH (Milyon Dolar)
1	**Çin**	70.710.000
2	ABD	38.514.000
3	**Hindistan**	37.668.000
4	**Brezilya**	11.366.000
5	Meksika	9.340.000
6	**Rusya**	8.580.000
7	Endonezya	7.010.000
8	Japonya	6.677.000
9	Birleşik Krallık	5.133.000
10	Almanya	5.024.000

Kaynak: (Karasu, 2008, s.64).

Not: Bu tahminlerde Türkiye 3.943.000 milyon dolar GSYİH ile 14. sırada yer almaktadır.

Tablo 1'de BRICS grubuna dahil olan Çin, Hindistan, Brezilya ve Rusya'nın ön sıralarda yer aldığı görülmektedir. Ekonomik göstergeler yükselen piyasaların yakın tarihte dünya piyasasında söz sahibi olacağını göstermektedir. Yükselen piyasalar arasında yerini alan Türkiye de son yıllardaki büyüme hızı ile dikkatleri üzerine çekmektedir. Ayrıca Türkiye'nin BRICS topluluğuna dahil olup olmayacağı da tartışmalara konu olmaktadır.

2.2. Yükselen Piyasalar: Tanımı ve Özellikleri

Yükselen piyasa terimi 1980'lerde bir Dünya Bankası ekonomisti tarafından kullanılmıştır. Yükselen piyasa ülkeleri, küresel pazara uyum sağlamak için ekonomilerini yeniden yapılandıran ülkelerdir. Bu sayede bu ülkeler ticarette, teknoloji transferinde ve doğrudan yabancı yatırımlarda önemli fırsatlar yakalamaktadırlar (Ganster, 2007, s.6). Yükselen piyasaların tek bir tanımı bulunmamaktadır. Fakat genel olarak yükselen piyasaların önemli politik

ve ekonomik reformlar yaparak, gelişme sürecini yakalamış, düşük ve orta gelirli ülkeler oldukları ifade edilmektedir (Ernst & Young Yayınları, 2007, s.2).

Dünya Bankası'nın tanımına göre ise, yükselen piyasalar kişi başı milli gelirleri 975 ABD doları ile 11.900 ABD doları arasında olan düşük ve orta gelirli ülkelerdir. Uluslararası Yükselen Piyasalar Akademisi başkanı Dr. Vladimir Kvint ise; yükselen piyasaları, diktatörlüklerden serbest piyasa ekonomisine doğru toplumsal bir dönüşüm içerisinde olan, artan ekonomik özgürlüklerin yaşandığı, küresel pazara kademeli şekilde uyum sağlayan, orta sınıfın artmaya başladığı, hayat standartlarının yükseldiği, sosyal istikrarın sağlandığı ve çok uluslu kurumlarla işbirliğinin artmaya başladığı ülkeler olarak ifade etmektedir (Kalinowski, 2012, s.11).

Iowa Uluslararası Finans ve Kalkınma Merkezi'nin yaptığı tanıma göre ise; yükselen piyasalar ekonomilerini pazara uygun şekilde yeniden yapılandıran, doğrudan yabancı yatırımlarda ve ticarette kazanç vadeden ülkelerdir. Yükselen piyasalar arasından dikkatleri üzerlerine çeken ülkeler ise başta BRIC ülkeleri yani Brezilya, Rusya, Hindistan ve Çin'dir. Bu dört ülke yükselen piyasalar arasında en fazla ve en hızlı büyüyen ülkelerdir (Zhang vd, 2008, s.3)

Yükselen piyasaların kendi içerisinde bazı ortak özellikleri bulunmaktadır. Bu özellikler arasında yükselen piyasaları çekici kılan, yükselmelerine olanak sağlayan özellikler vardır. Bu özellikleri aşağıdaki şekilde ifade edebiliriz (Takushi, 2013, s.4):

1. Bu ülkelerde genç ve geniş insan kaynağı, ucuz işgücü olanağı sağlar.
2. Hane halkının geliri yükselme eğilimindedir. Geliri yükselen hane halkının talebi de artmaktadır. Bununla birlikte orta sınıf hane halkı genişlemektedir.
3. Altyapı yatırımlarında önemli gelişmeler gerçekleşmektedir.
4. Tarım sektöründen sanayi sektörüne doğru geçiş ekonomiye olumlu etki yapmaktadır.
5. Hızlı ekonomik büyüme görülmektedir. Bu özellik yükselen piyasaların en önemli özelliğidir.
6. Hızlı büyüyen borsa ve tahvil piyasası ekonomiyi canlandırmaktadır.
7. Bu ülkelerde genel refah seviyesinde iyileşmeler görülmektedir.

Yükselen piyasaların ortak özellikleri arasında onları çekici kılan, yükselme süreçlerine katkıda bulunan pek çok özellikle beraber bu ülkelerde bazı olumsuz özellikler de görülmektedir. Aşağıdaki özellikler yükselen piyasaların olumsuz özelliklerini ifade etmektedir (Blink ve Dorton, 2007, s.314-320):

1. Göreceli olarak düşük gelirleri, yetersiz sağlık ve eğitim imkanları vardır. Göreceli düşük hayat standardı nüfusun büyük bir kısmını etkilemektedir.
2. Gelişmiş ülkelere göre yüksek politik riskler ve yolsuzluk sorunları bulunmaktadır.
3. Bu ülkelerde eğitim standardının düşük olması, işçi sağlığına yeteri kadar önem verilmemesi, yatırımlardaki aksaklıklar ve teknolojiye erişimde yetersizlikler gibi sorunların bulunması sebebiyle üretimden tam anlamıyla verim alınamamaktadır.
4. Hızlı büyümelerine rağmen işsizlik ve istihdam sorunları bulunmaktadır.
5. Yükselen piyasalarda tasarruf ve yatırımları sağlayan etkin bankacılık sisteminin olmaması, işletmelerin piyasada adil bir şekilde faaliyet göstermesini sağlayan gelişmiş yasal sistemin olmaması, ham madde, ara ve nihai malların ülkeler arasında düşük maliyetle taşınmasını sağlayan uygun altyapı eksiklikleri ve tüketici ile üretici arasındaki bilgi akışını sağlayan sistemlerde eksiklikler gibi piyasanın etkin bir şekilde işlemesini engelleyecek aksaklıklar olabilmektedir.
6. Yükselen piyasalar ticaret, teknoloji, yardım ve yatırım açısından da gelişmiş piyasalara bağımlıdır. Yükselen piyasaların küçük ekonomiler olmasından dolayı kendilerini dünya piyasalarından soyutlamaları mümkün değildir.

Yükselen piyasa grubundan sıyrılarak dikkatleri üzerine çeken ülkeler arasında BRICS grubunu oluşturan Brezilya, Rusya, Hindistan ve Çin bulunmaktadır. BRICS ülke grubunun ortak özellikleri arasında aşağıdakiler sıralanabilir (Zhang vd., 2008, s.8):

1. BRICS grubu yüksek nüfusu, geniş kaynakları ve büyük piyasaları ile bölgesel ekonomik bir güçtür. BRICS'in ekonomik başarısı çevresindeki ülkelerin kalkınmalarını da olumlu etkilerken, herhangi bir kriz anında ise yakın ticari ilişkileri olan ülkeler de bu durumdan kötü etkilenecektir.
2. Dünya ticaretinin artmasına büyük katkıda bulunmaktadır ve dünyanın en hızlı büyüyen ekonomileridir. Aynı zamanda sanayileşmiş ülkelerden daha önemli bir mal ve hizmet satıcısı konumuna gelmektedirler.
3. Uluslararası politikada sesleri daha da artmakta, küresel ekonomik pastadan aldıkları pay büyümektedir.

Aşağıda Tablo 2'de yükselen piyasaların bazıları sahip oldukları GSYİH'ya göre sıralanmıştır.

Tablo 2

GSYİH'ya Göre Sıralanmış Yükselen Piyasalar

	Nüfus (Milyon)	**GSYİH (ABD Doları Milyar)**	Kişi Başı GSYİH (ABD Doları)
Çin	1.329	**8.097**	6.090
Brezilya	195	**2.314**	11.880
Rusya	143	**1.936**	13.560
Hindistan	1.220	**1.841**	1.510
Meksika	115	**1.117**	9.720
Endonezya	248	**878**	3.540
Türkiye	75	**784**	10.490
Arjantin	41	**501**	12.140
Polonya	38	**479**	12.480
Venezüella	30	**407**	13.780
Kolombiya	48	**368**	7.650
Tayland	69	**362**	5.260

Kaynak: (Liang vd., 2013, s.4).

Tablo 2'de BRICS grubunu oluşturan Çin, Brezilya, Rusya ve Hindistan'ın üst sıralarda yer aldığı görülmektedir. 8.1 trilyon dolar GSYİH ile Çin, yükselen piyasa ekonomilerine liderlik etmektedir. Onu 2.3 trilyon dolar ile Brezilya, 1.9 trilyon dolar ile Rusya ve 1.8 trilyon dolar ile Hindistan izlemektedir. Türkiye de 784 milyar dolar milli geliri ile üst sıralarda bulunmaktadır. Çin aynı zamanda 1.3 milyar nüfusu ile de liderlik etmektedir. Onu 1.2 milyar nüfusu ile Hindistan takip etmektedir. Bu iki ülke nüfusları bakımından yükselen piyasaların yaklaşık olarak 2/3'sini temsil etmektedir (Liang vd., 2013, s.4-5).

2.3. Yükselen Piyasalardaki Fırsatlar ve Tehditler

Küresel piyasalarda yükselen ülkeler olarak da ifade edilen yükselen piyasaların önemi gittikçe artmaktadır. Yükselen piyasalar son yıllarda önemli bir değişim içerisindedir. Yapılan tahminlerde 2050 yılında küresel gelirin yarısından fazlasını yükselen piyasaların temsil etmesi öngörülmektedir. Yükselen piyasaların yaşadığı hızlı değişim ve küresel ekonomik düzende yaşanan değişiklikler yabancı yatırımcıların ilgisini çekmektedir. Yükselen piyasaların yaptığı reformlar ile değişim içerisinde olması, bu ülkelerde pek çok fırsatın da doğmasına neden olmaktadır. Bu fırsatlar yatırımcıları bu ülkelere yönlendirmektedir. Yükselen piyasalardaki fırsatların yanı sıra bu piyasalarda bazı tehditler de bulunmaktadır. Yükselen piyasalardaki fırsatlar ve tehditler aşağıdaki gibi açıklanabilir.

2.3.1. Yükselen Piyasalardaki Fırsatlar

IMF'nin tahminlerine göre yükselen piyasalar, gelişmiş piyasalara göre daha hızlı ve daha fazla ekonomik büyüme sergilemektedirler. Yatırımcılar açısından bu çok önemli bir faktördür. Çünkü büyümedeki artış yatırımcıların gelirlerinde de artışa neden olmaktadır (Takushi, 2013, Akt: Alessandrini, 2013, s.5).

Yükselen piyasalar son yıllarda büyük bir değişim içerisinde olduğundan dolayı bu ülkelerde büyüyen, dinamik ve hareketli bir pazar oluşmaktadır. Yükselen piyasalarda altyapı çalışmalarına verilen önem artmaktadır. Ayrıca üretimin artması enerji ihtiyacını da arttırmaktadır. Enerji, ulaşım ve inşaat sektörü genişlemekte, dünya ile entegre olabilmek için modern iletişim

teknolojilerinin gerekliliği hissedilmektedir. Bütün bu gelişmeler batılı firmalar için büyük bir iş olanağı sağlamakta, yabancı yatırımcıların pazarını genişletmektedir (Çavuşgil ve Çivi, 2001, s.126).

Yükselen piyasalarda gelirin artması tasarrufları da arttırmakta, dolayısıyla bankacılık ve sigortacılık sektörleri için de fırsatlar yaratmaktadır. Geliri yükselen hane halkının yaptığı tasarruflar bankacılık sektöründe gelişmelere neden olmaktadır. Bunun yanı sıra geliri yükselen hane halkının konuta ve taşıta olan talebi de artmaktadır. Bu da sigortacılık sektörünün büyümesine ve canlanmasına neden olmaktadır (Invesco Global Invesment Yayınları, 2014, s.9).

Tablo 3

Yükselen Piyasalarda Özel Sektör Yatırımları İçin Altyapı Potansiyelleri ve Fırsatları

	Brezilya	**Çin**	**Hindistan**	**Endonezya**	**Meksika**	**Rusya**	**G.Afrika**
Havalimanı	0	++	+	0	+	0	*
Elektrik	+	+	0	**-**	*****	+	+
Liman	**-**	++	-	0	*	+	+
Emlak	++	+	+	*	+	++	*
Demiryolu	+	0	+	+	0	0	+
Su	+	+	-	*	*	-	*
Yatırım Riski	Orta	Düşük	Yüksek	Orta	Orta	Düşük	Orta

Kaynak:(Morgan Stanley Yayınları, 2008, s.9).

Not: Zayıf: - , Uygun: 0 , Çekici: + , Çok Çekici: ++ , * Referans alınan kaynakta bu bölümlere ait bilgi bulunmadığından * ile gösterilmiştir.

Morgan Stanley yayınlarının analizlerinde yükselen piyasalarda pek çok sektörde yabancı yatırımcılar için fırsatlar olduğu görülmektedir. Bu analizlerde ülkelerin özel sektör için çekici olacak karlı yatırım alanları değişmektedir. Örneğin, BRICS topluluğuna da liderlik eden Çin ve Rusya'da demiryolu ve su sektörleri stratejik ve politik bir öneme sahip olduğu için, devletin bu sektörler üzerindeki kontrollerinin sürmesi beklenmektedir. Fakat öte yandan Çin'de

havalimanı ve liman sektöründe, Brezilya'da ve Rusya'da emlak sektöründe güçlü fırsatlar bulunmaktadır (Morgan Stanley Yayınları, 2008, s.8).

Yükselen piyasalarda nüfus artışının fazla olması bu ülkelere düşük maliyetli işgücü olanağı sağlamaktadır. Üretimlerini yükselen piyasa ülkelerinde gerçekleştiren Batılı firmalar maliyet avantajı elde etmektedirler. Uluslararası şirketler yüksek üretkenlik ve düşük maliyetlerle üretimlerini gerçekleştirebilmekte ve maksimum kar elde edebilmektedirler (Heshmati ve Lovic, 2012, s.4).

2.3.2. Yükselen Piyasalardaki Tehditler

Yükselen piyasalarda karşılaşılan zorluklar arasında devletin ekonomiye fazla müdahalesi bulunmaktadır. Küresel göstergeler bakımından çok güçlü olan gelişmiş piyasalara bakıldığında, devletin ekonomideki rolünün sınırlı olduğu görülmektedir. Fakat bir çok yükselen piyasa ekonomisinde devlet hala piyasada kuralları belirlemekte ve bu kuralları denetlemektedir. Bazı ülkelerde ise kamu iktisadi teşekkülleri piyasada geniş yer kaplamaktadır. Bu yüzden de özel sektörün hareket alanı daralmakta ve özel sektör devlet ile rekabet etmek zorunda kalabilmektedir (Çavuşgil ve Çivi, 2001, s.122).

Yükselen piyasalarda politik istikrarsızlıklar görülmektedir. Politik istikrarsızlıklar firma maliyetlerini ve risklerini arttırmaktadır. Bu durum yatırımların artmasını ve şirketlerin gelişmesini engellemektedir. Bunun yanı sıra bürokratik engeller de yükselen piyasalarda firmaların faaliyet alanlarını kısıtlayabilmektedir. Örneğin, Güney Kore hükümeti Koreli firmaları yabancı rakiplerinden korumak adına ithalat kısıtlamaları koymaktadır. Bu da diğer yabancı firmaların Güney Kore pazarındaki faaliyetlerini kısıtlamaktadır. Yükselen piyasalarda görülen diğer bir tehdit ise kamu sektöründe rüşvete ve yolsuzluklara çok sık rastlanmasıdır. Bu ülkelerde kamu sektöründe şeffaflık sağlanamamaktadır (Riesenberger vd., 2007, s.271).

Yükselen piyasalarda görülen bir diğer tehdit ise fikri mülkiyet haklarının yeterli derecede korunamaması, sahtecilik ve taklit ürünlerin yaygın olmasıdır. Yükselen piyasalarda lüks malların, elektronik ürünlerin ve diğer bazı ürünlerin sahteleri satılmaktadır. Fikri mülkiyet kanunları bu ürünleri koruyamamakta veya süreç çok yavaş işlemektedir (Martin ve McLain, 2011, s.15).

Yükselen piyasalarda işçi sağlığı ve güvenliği de yeteri derecede sağlanamadığı görülmektedir. Bu ülkelerde işçilerin çalışma alanlarında uygun şartların sağlanması, güvenlik önlemlerinin alınması gerekmektedir. Gelişmiş ülkelerle kıyaslandığında yükselen piyasa ülkelerinde işçi ölümlerinin daha fazla olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra yükselen piyasa ülkelerinde işçiler doğal afetlerden ve terörizmden de korunmalıdır(Cushman ve Wakefield Yayınları, 2014, s.4).

2.4. Kalkınma Literatüründe Yer Alan İki Temel Sanayileşme Stratejisi

Sanayileşme, ekonomik kalkınmanın gerçekleştirilmesinde en önemli aşamalardan biridir. Çünkü ekonomide yaratılan katma değeri en fazla sanayileşme arttırmaktadır. Bu yüzden de ülkeler sanayileşme süreçlerinin başında nasıl bir politika izleyerek sanayileşeceklerine, katma değeri en fazla nasıl arttırıp kalkınabileceklerine karar vermek durumundadırlar. Bu aşamada ülkeler iki türlü sanayileşme stratejisi izleyebilmektedirler. Bunlardan ilki, ülkelerin sanayilerini dış dünyanın rekabetinden koruyarak sanayileşme yoluna gitmesidir. Diğeri ise ülkelerin sanayilerini dış dünyanın rekabetine açarak geliştirip desteklemesidir. Her iki uygulamada ülkelerce denenmiş ve uygulanmıştır. Genellikle ülkeler kalkınma süreçlerinin başında koruyucu politikaları tercih ederken, sanayileşmenin ilerleyen aşamalarında rekabetçi yapıdan faydalanmak ve sanayilerinin gücünü arttırmak istemektedirler (Öztürk ve Çelebioğlu, 2006, s.97).

Sanayileşme stratejilerinde hedeflenen endüstriyi etkilemek amacıyla devlet özel politikalardan yararlanmakta ve planlı bir süreç çerçevesinde uygulamalar yapmaktadır. Bu stratejilerin amacı ekonomide belirlenen hedeflere ulaşılması ve ülkenin genel olarak kalkınmasına yardımcı olmaktır. Dünya üzerindeki pek çok ülke ekonomik kalkınmalarını gerçekleştirmek amacıyla bu stratejileri uygulama koymuştur (Düğer ve İsgender, 1999, s.17).

2.4.1.İthal İkameci Sanayileşme Stratejileri

Sanayi devrimini yaşayan İngiltere ve yakın tarihten Hong Kong haricinde, sanayileşmiş ülkeler ile kalkınmakta olan ülkelerin büyük çoğunluğu başlangıç aşamasında olan bebek endüstrilerinde koruma uygulamışlardır.

Günümüzde bu korumanın derecelerinde farklılıklar bulunmaktadır. Sanayileşmiş ülkeler daha düşük koruma ile yetinirken, kalkınmakta olan ülkelerin koruma dereceleri daha yüksektir. İthal ikameci politikalar daha çok 1950 ile 1975 yılları arasında uygulanmıştır. 1975 yılından sonra ise ülkeler dışa açık politikalara yönelmişlerdir. İthal ikamenin ilk aşamalarında giyim, ayakkabı, ev eşyası gibi dayanıksız tüketim ile kumaş, deri, ağaç gibi girdilerin ithalatında yerli üretimle ikameye ve yüksek korumacılığa fazla ihtiyaç duyulmamaktadır. Çünkü bunlar niteliksiz emek yoğun mallardır. Bu ürünler için maliyet fazla artmamakta ve yüksek teknoloji gerektirmemektedir. İthal ikamenin ikinci aşamasında ise ara malları ve dayanıklı mallar yerli üretimle ikame edilir. Bu mallar yüksek oranda sermaye yoğun mallardır ve yüksek teknoloji gerektirmektedir (Düğer ve İsgender, 1999, s.18-19).

İthal ikamenin ilk aşamasında nihai tüketim malına yönelik sanayiler kurularak iç piyasanın genişletilmesi amaçlanır. Bu aşamada tüketim mallarının ülke içinde üretilmesi, kıt olan döviz kaynağı ile yatırım malı ithal edilmesi ve kapasitenin arttırılması hedeflenir. Hedefler gerçekleştiğinde ithal ikameci stratejinin ikinci aşamasına gelinir. İkinci aşamada ara malların ve yatırım mallarının da yurtiçinde üretimi gerçekleştirilir. Bu aşamada ilk aşamaya göre daha sermaye yoğun mallar üretilir. Fakat az gelişmiş ülkelerde pazar darlığı ve sermaye yetersizliği gibi sebepler ikinci aşamada ithal ikame sanayilerinin optimum verimlilikte çalışmasına engel olmaktadır (Taban ve Kar, 2014, s.69-70).

Ülkelerin ithal ikamesi ile ulaşmak istediği amaçlar şu şekildedir (Egeli, 2001, s.151);

- Gelişmekte olan ülkelerin ekonomik yapılarında genellikte tarım daha büyük yer kaplamaktadır. Bu ülkeler sanayilerini geliştirerek kalkınmak isterler. Bu yüzden daha önce ithal ettiği bazı sanayi ürünlerinin ithalatını kısarak iç piyasada üretme yoluna giderler.
- İthal ikameci sanayileşme stratejileri ile ekonomide dışa bağımlılık azaltılmak istenmektedir.
- Gelişmekte olan ülkeler ödemeler dengesi güçlüklerini aşarak, döviz tasarrufu sağlamak istemektedirler. Dış açık sorunlarını bu şekilde çözümleme yoluna gitmektedirler.

- Kalkınmada sanayi ürünlerinin daha önemli olması nedeniyle ihracatta tarım ürünlerinin payının azaltılması, sanayi ürünlerinin payının arttırılması amaçlanmaktadır. İhracat yapısındaki bu istenilen değişikliler nedeniyle ithal ikame stratejisi uygulanmaktadır.

İthal ikameci sanayileşme stratejilerini gelişmekte olan pek çok ülke uygulamıştır. Bu ülkelerden biri de Hindistan'dır. Hindistan bağımsızlığını kazandıktan sonraki dönemlerde ulusal kalkınma planlarını yaparken ithal ikameci sanayileşme stratejisini uygulamıştır. 1950'li yıllarda Hindistan neredeyse tüm imalat aktivitelerine koruma uygulamıştır. Bu koruma stratejileri sonucunda imalat maliyetleri çok yüksek derecede artmış ve tarım daralmıştır. Bu politikalar sonucunda yabancı ve yurt içi rekabet azalmıştır. İthal ikameci sanayileşme stratejisini uygulayan bir diğer ülke ise Kore'dir. Kore 1950'ler boyunca ithal ikameci sanayileşme stratejisini uygulamış fakat daha sonra 1960'larda kesin bir dönüşüm geçirerek ithal ikameci stratejiyi terk ederek ihracata dayalı sanayileşme stratejisi izlemiştir. 1950'lerde ihracat genişlemesi imalatın büyümesine %5,1 oranında katkı yapmıştır. 1963-1970 yıllarında ithal ikamesi %1'in altına düşmüştür. İthal ikameyi uygulayan bir diğer ülke ise Brezilya'dır. Brezilya 1. Dünya Savaşı'ndan önce ithal ikameyi uygulamaya başlamıştır. İthal ikame sonucunda Brezilya hızlı bir şekilde sanayileşmiştir. Brezilya'nın imalat ürünlerin ihracatı hızlı bir şekilde artsa da, talep büyük oranda iç piyasadan kaynaklanmaktaydı. 1960'lardan sonra Brezilya ihracata dayalı sanayileşme stratejisini benimsese de, 1970'li yıllarda yaşanan krizlerden dolayı tekrardan içe dönük stratejileri uygulamak zorunda kalmıştır (Bruton, 1989, s.1619-1625).

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Organizasyonu, Ulusal Ekonomik Araştırma Bürosu ve Dünya Bankası, ortak yaptıkları bir çalışmada ithal ikameci sanayileşme stratejilerinin etkilerini analiz etmiş ve makroekonomik açıdan pek çok maliyet tespit etmişlerdir. Bu araştırmanın sonucuna göre ithal ikameci sanayileşme stratejilerinin makroekonomik etkileri şunlardır; Öncelikli olarak ithal ikamesi kaynak dağılımında etkisizliğe neden olmaktadır. Çünkü döviz kurunun aşırı değerlenmesi nedeniyle ihracata karşı bir olumsuz etki doğurmaktadır. Sermaye yoğun sektörlerde iç piyasaya yönelinmektedir ve sermaye verimliliği azalmaktadır. Ortaya çıkan diğer bir etki, sermaye mallarına

olan talepten dolayı ithalat beklendiğinden hızlı bir şekilde artmaktadır. Bu da ödemeler dengesi problemlerini arttırmaktadır. Ortaya çıkan diğer bir olumsuz etki ise, göreceli olarak iç piyasası küçük olan ülkelerde ithal ikamesi ile daha az rekabetçi bir piyasa ortaya çıkmaktadır. Bu da toplam etkinliği, üretkenliğin artışını ve yenilikçi yapıyı bozmaktadır (Princeton Üniversitesi Yayınları, 2010, s.3).

2.4.2. İhracata Yönelik Sanayileşme Stratejileri

Birçok gelişmekte olan ülke ithal ikameci sanayileşme stratejilerini denedikten sonra ihracata dayalı sanayileşme stratejilerini yani dışa açık sanayileşme stratejilerini uygulamaya koymuşlardır. İthal ikameci sanayileşme stratejilerinde dış açıklar, kaynakların verimsiz kullanımı, enflasyon gibi sorunlar oluşmuş, ülkeler de bu sorunları ihracata yönelik sanayileşme stratejileri uygulayarak çözme yoluna girmişlerdir. İhracata yönelik sanayileşme stratejilerinde ihracat özendirilmekte, ithalat serbest bırakılmakta, döviz kurlarına müdahale olmadan piyasada oluşması sağlanmakta ve devletin ekonomideki rolü asgari düzeye indirilmeye çalışılmaktadır (Öztürk ve Çelebioğlu, 2006, s.98).

İhracata dayalı sanayileşme 1970'lerin sonlarına doğru benimsenmiştir. İhracata dayalı sanayileşme, yabancı piyasalara odaklanıp, üretim kapasitesini arttırmaya yönelik bir kalkınma stratejisidir. Ekonomistler ihracata dayalı sanayileşmenin gelişmekte olan ülkeler ile gelişmiş olan ülkeler arasında çift taraflı bir kazanç sağlayacağını ifade etmektedirler. Bu yüzden de uluslararası ekonomik işbirliklerinin gündeminde ticaretin yararları ve ekonomik açıklık önemli bir yer kaplamaktadır (Palley, 2011, s.4-5).

İhracata dayalı sanayileşme stratejileri iki aşama gerçekleşmiştir. Öncelikle niteliksiz emek-yoğun malların üretimi ve ihracatı kısa bir zaman içinde yerini nitelikli emek-yoğun mal üretimine ve ihracatına bırakmıştır. Buna örnek olarak Japonya gösterilebilmektedir. Japonya 1970'li yıllarda ise fiziki sermaye yoğun ve teknoloji yoğun mallar üreterek ihraç ettiği malların çeşitlenmesini sağlamıştır. İhracata dayalı sanayileşmenin ikinci aşamasında ise çok uluslu şirketler aracılığıyla üretimin dünyaya yayılması amaçlanmaktadır. 1960'lardan sonra teknolojik gelişmelerin de etkisiyle sanayi

malı üretimi ve ihracatı uluslararası düzeye yayılmıştır. Bu aşamada maliyetlerini düşürmek isteyen gelişmiş ülkelerin, üretimlerini düşük ücretlerle az gelişmiş ülkelere doğru kaydırması, üretimin uluslararasılaşmasında etkili olmuştur. Üretimler az gelişmiş ülkelerde yapılıp tekrardan gelişmiş ülkelere satılmıştır. Çok uluslu şirketler, ülkelerin dışa açılmasında önemli birer faktör haline gelmiştir. Bu yüzden ülkeler çok uluslu şirketleri kendi ülkelerine çekebilmek adına ekonomilerini dışa açacak politikalar izlemişlerdir (Taban ve Kar, 2014, s.73-74).

İhracata dayalı sanayileşme stratejisini uygulayarak ekonomik bir dönüşüm yaşayan ülkelerden biri de Çin'dir. 1978 yılında Çin dışarıya açılmış ve planlı ekonomiden piyasa merkezli karma ekonomiye geçiş yapmıştır. Çin'in dikkatleri üzerine çeken büyüme oranları ve ekonomik dönüşümü, 1978 ile 2000 yılları arasında yaptığı bu reformlar sayesinde ile gerçekleşmiştir. Günümüzde de Çin'in ekonomik başarısının en önemli nedenleri arasında dış ülkelere yaptığı ihracatı yer almaktadır (Yao ve Pekin Üniversitesi Yayınları, 2010, s.1).

İhracata dayalı sanayileşme stratejisini İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Danimarka ve Norveç de uygulamaya başlamıştır. 1950'lerde ise Güney Avrupa ülkeleri ve Japonya ihracata dayalı sanayileşme stratejilerini uygulayan ülkeler arasına girmişlerdir. 1960'lara gelindiğinde Kore, Singapur ve Tayvan, 1980'lerde ise Türkiye ihracata dayalı sanayileşme stratejisine geçen ülkeler arasında bulunmaktadır (Düğer ve İsgender, 1999, s.20).

2.5. Yükselen Piyasa Ekonomilerinin Bölge Bazında Yükselme Süreçleri

18. yüzyılda Sanayi Devrimi ile birlikte kişi başı gelir ve üretkenlik hızla artmıştır. Sanayileşme hareketi İngiltere'de başlamış, Almanya ve Amerika Birleşik Devletleri ile devam etmiştir. 19. yüzyılda batılı ülkeler dışında sanayileşen tek ülke ise Japonya olmuştur. Bu süreçten sonra uzun bir dönem sanayileşmiş ülkelere katılım olmamış ve bu durum ülkeler arası gelişmişlik farklılıklarının doğmasına neden olmuştur (Krugman, 2003, Akt: Öztürk ve Çelebioğlu, 2006, s.216). Ülkeleri yükselme sürecine iten nedenler arasında devletlerin ekonomik kalkınmayı sağlamadaki başarısızlıkları önemli rol oynamıştır. Devletlerin kalkınmayı sağlayamaması nedeniyle, ülkeler dış kaynak arayışına girmiş ve ekonomilerini liberalleştirerek uygun yatırım ortamı

oluşturmaya çabalamışlardır. Bu şekilde dışa açılan ve ekonomilerini serbestleştiren ülkeler önemli aşamalar kaydetmiş ve yükselme sürecine girmişlerdir. Yükselen piyasa ülkeleri üç ayrı sınıflandırmaya tabi tutulmuştur. Bu ülkeler Asya ve Pasifik ülkeleri, Latin Amerika ülkeleri ve Orta ve Doğu Avrupa ülkeleri altında incelenecektir (Öztürk ve Çelebioğlu, 2006, s. 215).

2.5.1. Asya ve Pasifik Ülkeleri

Asya ülkelerinde yaşanan büyüme hamleleri birbiri ardına gerçekleşen üç dalga şeklinde olmuştur. İlk dalga 1953-1973 yılları arasında Japonya'nın hızlı büyüme sürecine girmesidir. Bu dönemde Japonya yıllık ortalama %8'lik bir hızla büyümüştür. Bir tarım ülkesi olan Japonya kısa sürede sanayi ve teknoloji devi haline gelmiştir. Ardından 1960'larda ikinci dalga gerçekleşmiştir. Dört Asya ülkesi olan Hong Kong, Tayvan, Singapur ve Güney Kore hızlı büyüme sürecini yakalamışlardır. Bu dönemde dört ekonominin ortalama yıllık büyüme hızı ortalama %8-9 civarında gerçekleşmiştir. Daha sonra ise 1970 ile 1980'lerde üçüncü dalga gerçekleşmiş ve Malezya, Tayland, Endonezya, Çin ve Hindistan bu süreci yakalamışlardır. Çin %9.5 oranında büyüyerek daha önce görülmemiş bir büyüme başarısı elde etmiştir (Öztürk ve Çelebioğlu, 2006, s.218). Aşağıda Şekil 2'de Asya ülkelerinde yaşanan büyüme dalgaları yer almaktadır.

Şekil 2. Asya ülkelerinde yaşanan büyüme dalgaları

Kaynak:(Öztürk ve Çelebioğlu, 2006, s.218).

Not: Şekil yazar tarafından oluşturulmuştur.

1960 ve sonrası dönemde gelişmiş ülkeler %2,5 gibi hızlı büyüme sergilerken gelişen ülkelerin bazıları aralarındaki ekonomik uçurumu kalıcı

şekilde kapatmayı başarmışlardır. Çin haricindeki Doğu ve Güneydoğu Asya ülkeleri %3,7'lik bir büyüme sergilemişlerdir. 1997 ve 1998'deki Asya mali krizine rağmen Güney Kore, Tayland ve Malezya gibi ülkeler üretkenliklerini önemli ölçüde arttırabilmişlerdir. Çin ise 1970'lerden sonra önemli başarılar elde etmiştir. 1980'ler ve sonrasında Hindistan büyüme oranını ikiye katlamıştır. Güney Asya'nın %1,1 olan büyüme oranı %3,3'e kadar çıkmıştır (Bosworth ve Collins, 2003, Akt: Rodrik, 2009, s.16).

2.5.2. Latin Amerika Ülkeleri

Latin Amerika ülkeleri 1945'lerden sonra hızlı şekilde büyümüştür. Fakat Latin Amerika ülkeleri için büyüme uzun süreli ve dengeli bir şekilde gerçekleşmemiştir. 1960'lardan önce başlayan büyüme, 1960 ile 2005 döneminde dalgalanmalar göstermiştir. 1930 ile 1980 arası dönemde hükümet politikalarında içe dönük ithal ikameci politikalar hakimken, son yıllardaki politikalar devletçi yapıdan uzaklaşmıştır. Şili, Meksika, Arjantin gibi ülkelerde değişimler çok sancılı gerçekleşmiştir (Packenham, 1992, Akt:Noyan Yalman, 2010, s.107).

Latin Amerika ülkelerinin büyüme için ithal ikameci politikaları tercih etmesi ve sanayiye yüksek koruma uygulaması nedeniyle endüstriler rekabete girmemiş ve yeterince gelişememiştir. 1970'lerde yaşanan petrol şokları, Bretton Woods sisteminin çökmesi gibi sebepler Latin Amerika ülkelerini olumsuz etkilemiştir. Artan petrol fiyatları bütçe açığına sebep olmuş ve açığın finansmanı için merkez bankası kaynaklarına ve dış borçlanmaya başvurulmuştur. 1980'lerde çok sayıda Latin Amerika ülkesi dış borca gömülmüştür. Bazı ülkelerde enflasyon oranı %2000'lere kadar tırmanmıştır (Öztürk ve Çelebioğlu, 2006, s.225).

Latin Amerika ülkelerinin en iyi büyüme deneyimi 1960'lar ve 1970'ler arasında yaşanmıştır. Bu dönemde güçlü ancak istikrarsız bir büyüme oranı sergilenmiştir. Bu dönemin ardından Latin Amerika ülkeleri 1980'lerde büyük bir düşüş yaşamıştır. Bu yıllarda Latin Amerika'daki 17 ülkeden 15'i negatif büyüme sergilemiştir. Bu yüzden bu on yıl "kayıp yıllar" olarak değerlendirilmektedir (Loayza vd., 2004, s.4).

Tablo 4

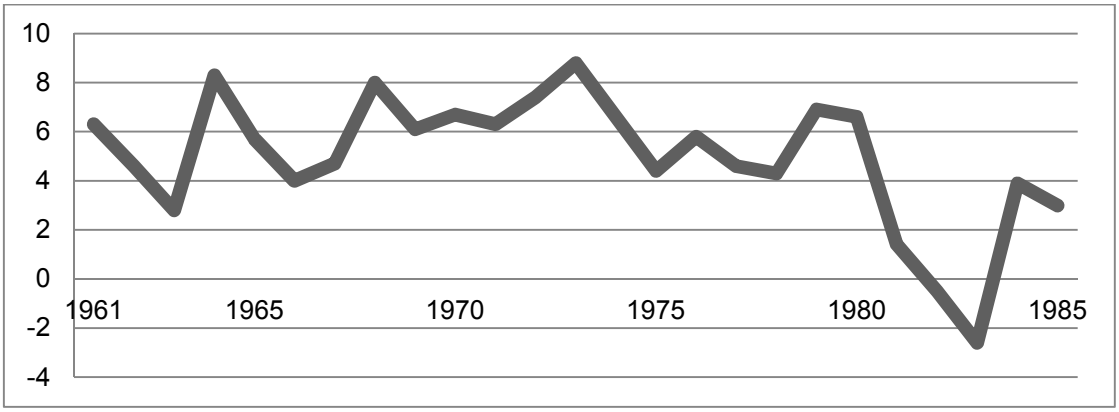
Latin Amerika Yükselen Piyasalarının Yıllık Büyüme Oranları

	Arjantin	**Brezilya**	**Şili**	**Meksika**	**Venezüella**
1961	**5,4**	10,3	4	**5**	3,2
1962	-0,9	5,2	**5,2**	4,7	**8,5**
1963	**-5,3**	0,9	**6,1**	**8,1**	3,9
1964	**10,1**	3,5	2,7	**11,9**	**11,1**
1965	**10,6**	3,1	0,4	**7,1**	4,2
1966	-0,7	4,2	10	**6,1**	1,5
1967	3,2	4,9	3,6	**5,9**	2,8
1968	4,8	**11,4**	3,8	**9,4**	**7,3**
1969	**9,7**	**9,7**	3,5	3,4	0,7
1970	3,0	**8,8**	2,1	**6,5**	**7,7**
1971	**5,7**	**11,3**	**9**	3,8	1,5
1972	1,6	**12,1**	-0,8	**8,2**	1,3
1973	2,8	**14**	-4,9	**7,9**	**7,1**
1974	**5,5**	**9**	2,5	**5,8**	2,1
1975	0	**5,2**	-11,4	**5,7**	2,9
1976	-2	**9,8**	3,4	4,4	**7,7**
1977	**6,9**	4,6	**8,7**	3,4	**6,3**
1978	-4,5	3,2	**7,5**	**9**	2,3
1979	**10,2**	**6,8**	**8,7**	**9,7**	0,8
1980	4,2	**9,1**	**8,1**	**9,2**	-4,4
1981	-5,7	-4,4	4,7	**8,8**	-0,4
1982	-5	0,6	-10,3	-0,6	-2,1
1983	3,9	-3,4	-3,8	-4,2	-3,8
1984	2,2	**5,3**	**8**	3,6	1,4
1985	-7,6	**7,9**	**7,1**	2,6	0,2

Kaynak:(Dünya Bankası Veri Tabanı, Erişim Tarihi:12,02,2014).

Tablo 4'te Latin Amerika'da yükselen piyasalar arasında bulunan Arjantin, Brezilya, Şili, Meksika ve Venezüella'nın büyüme oranları bulunmaktadır. 1961 ile 1985 yılları arasındaki Latin Amerika ülkelerinin

büyüme oranlarına baktığımızda, ülkelerin dağınık bir büyüme performansı sergilediği görülmektedir. Latin Amerika ülkeleri 1961 ile 1985 yılları arasında sürekli bir büyüme performansı sergileyememişler, yıllara göre iniş ve çıkışlar yaşamışlardır. Tabloda koyu renkle gösterilen rakamlar ülkelerin yüksek büyüme performansı sergilediği yılları ifade etmektedir. Tabloda sadece Brezilya'nın 1968 ile 1976 yılları arasında ve Meksika'nın 1963 ile 1968 yılları arasında düzenli olarak büyüdüğü, diğer ülkelerin ise büyüme performanslarının düzensiz olduğu görülmektedir.

Şekil 3. Latin Amerika yükselen piyasalarının 1960-1985 yılları arasındaki büyüme performansları

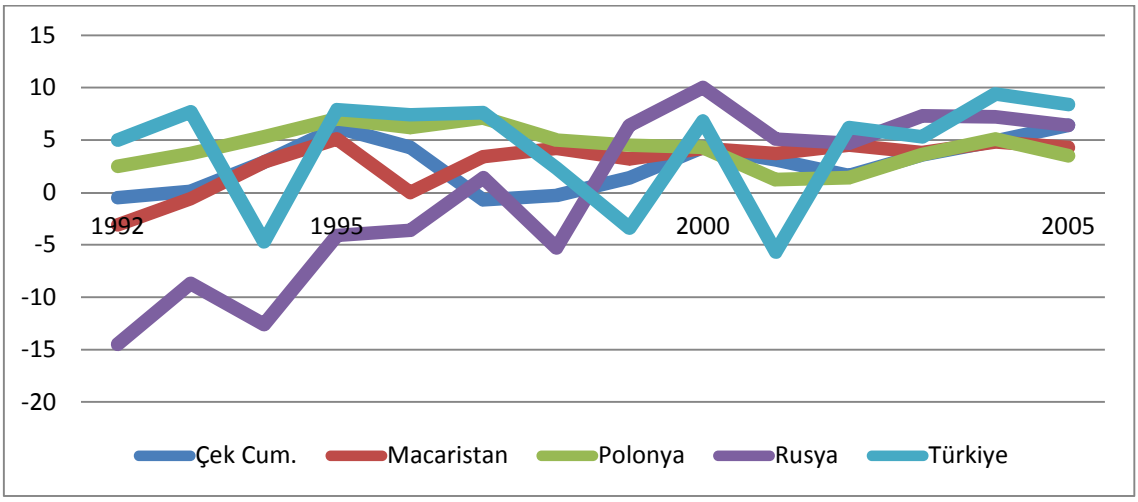
Kaynak:(Dünya Bankası Veri Tabanı, Erişim Tarihi:15,02,2014).

Yukarıda Şekil 3'te ise ülkelerin bu yıllar arasındaki büyüme performanslarının grafik üstünde gösterimi bulunmaktadır. Aşağıdaki grafikten de anlaşılacağı gibi Latin Amerika'daki Yükselen piyasalar sürekli bir büyüme performansı sergileyememişler, iniş ve çıkışlar yaşamışlardır.

Latin Amerika'nın büyüme oranı 1980'lerde hızla düşmüş, 1990'larda biraz iyileşme sergilese de durgunluğu sürmüştür. Ülkelerin büyüme performanslarında önemli coğrafi ve dönemsel farklılıklar bulunmaktadır. Bazıları yüksek büyüme oranı sergilerken, bazıları daha düşük oranlarda büyümüştür. Bazılarında büyüme istikrarlı bir süre devam ederken, bazılarında birkaç on yıl ile sınırlı kalmıştır (Rodrik, 2009, s.16-17).

2.5.3. Orta ve Doğu Avrupa Ülkeleri

Yükselen Orta ve Doğu Avrupa ülkeleri bazı eski doğu bloku ülkelerinden ve Türkiye'den oluşmaktadır. Bu eski doğu bloku ülkeleri Rusya, Polonya, Çek Cumhuriyeti ve Macaristan'dır. Sovyetler Birliği, dünyanın ilk merkezi planlı ekonomisidir. 1950'li yıllarda Sovyetler Birliği büyük bir ekonomik başarı yakalamış ve 19. yüzyıldaki Almanya'nın, 20. yüzyıldaki Japonya'nın başarısını gölgede bırakmıştır. 1930 ile 1960 yılları arasında merkezi planlama başarılı şekilde işlemiştir. Fakat 1960'lardan sonra büyüme oranları, verimlilik artışı olmadığından dolayı zayıflamıştır. 1980'lerin sonuna doğru ise çözülme iyice artmış ve doğu bloku ülkeleri merkezi planlamadan piyasa ekonomisine geçiş yapmışlardır. Bu yüzden bu ekonomilere "geçiş","dönüşüm" ekonomileri de denmektedir. (Öztürk ve Çelebioğlu, 2006, s.230-232).

Şekil 4. Orta ve Doğu Avrupa ülkelerinin 1992 ile 2005 yılları arasındaki büyüme performansları

Kaynak:(Dünya Bankası Veri Tabanı, Erişim Tarihi:16,02,2014).

Yukarıda Şekil 4'te Orta ve Doğu Avrupa ülkelerinden olan Çek Cumhuriyeti, Macaristan, Türkiye, Polonya ve Rusya'nın 1992 ile 2005 yılları arasındaki büyüme performansları görülmektedir. Merkezi planlamadan Piyasa ekonomisine geçildiği bu yıllarda, ülkeler düzenli büyüme performansı sergileyememiş, iniş ve çıkışlar yaşamışlardır.

1990'lı yıllarda Orta ve Doğu Avrupa'daki yükselen piyasalar ciddi finansal çalkantılar yaşamıştır. Rusya 1998 yılında ciddi bir kriz dönemi

atlatmıştır. Bütün bu ekonomik krizlerin büyümeye etkisi olumsuz olmuştur. Fakat genel olarak Orta ve Doğu Avrupa'daki yükselen piyasalar bu krizleri aşıp hızlı büyüme sürecini devam ettirmişleridir (Frankel, 2003, s.2).

2.6. BRICS Topluluğunun Kuruluşu

Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin ve Güney Afrika'dan oluşan BRICS topluluğu bölgesel ve uluslararası düzeyde yükselen ekonomilere ve politik güçlere liderlik etmektedir. 2001 yılında Goldman Sacs'ın ekonomi müdürlerinden Jim O'Neill tarafından bu ülkeler kısaltılarak "BRICS" şeklinde ifade edilmiştir. Jim O'Neil, BRICS topluluğuna dahil olan ülkelerin yüksek büyüme oranlarına, ekonomik potansiyellerine ve demografik gelişimlerine vurgu yapmıştır. Brezilya, Rusya, Hindistan ve Çin, bir grup olarak ilk defa 2006 yılında toplanmışlardır. Güney Afrika ise gruba 2010 yılında dahil olmuştur (Avrupa Parlamentosu Yayınları, 2012, s.6).

BRICS ekonomileri, küresel ekonominin yeni inşa edilen blokları olarak görülmektedirler. Gelişmiş piyasaların ekonomik performansları yavaşlarken, BRICS ekonomileri yükselen bir güç olarak önemli ilerlemeler kaydetmektedirler. BRICS ekonomileri 1990 yılında küresel gelirin %11'ine sahipken, 2011 yılında bu oranı %25'e yükseltmeyi başarabilmişlerdir. Dahası 2050 yılında bu oranı %40'lara kadar yükseltmeleri beklenmektedir. BRICS topluluğunun bu yükselişi mükemmel bir dönüşüm olarak ifade edilmektedir (Ram Prasad, 2013, s.4).

Brezilya, Rusya, Hindistan ve Çin, BRIC olarak ifade edilmeye başladıktan sonra, bu ülkelerin sermaye piyasalarında önemli gelişmeler yaşanmıştır. BRIC teriminden 6 yıl sonra, 2007 yılında, bu ülkelerin sermaye piyasalarının değerinde ciddi artışlar yaşanmıştır. 2007 yılına kadar sermaye akımları Brezilya'da %369, Hindistan'da %499, Rusya'da %630 ve Çin'de %201 oranında yükselmiştir. Sermaye piyasalarının bu performansı BRIC ülkelerinin hızlı şekilde yükselmelerinin bir göstergesidir (Goldman Sachs Yayınları, 2007, s.5).

Demografik göstergelere göre ise, dünyanın nüfusu en fazla olan iki ülkesi yani Çin ve Hindistan BRICS grubuna dahildir. Diğer ülkelerin de nüfusu da azımsanamayacak büyüklüktedir. Dünya nüfusunun beşte biri Çin'de

bulunmaktadır. Onu yaklaşık %17 ile Hindistan takip etmektedir. Bu durumun BRICS topluluğunun gelecek yıllarda daha da yükselmesine olanak sağlayacağı düşünülmektedir (Almeida, 2009, s.1).

Tablo 5

Küresel Ekonomide BRICS Topluluğunun Yeri (%)

	1991-1994	2000-2004	2005-2009	2015
Nüfus				
BRICS	44,7	43,6	42,8	41,8
Diğer Yükselen Piyasalar	23,1	23,2	23,6	23,9
ABD	4,8	4,7	4,6	4,5
Euro Bölgesi	5,6	5,1	4,9	4,6
GSYİH				
BRICS	5,8	8,5	13,1	21,6
Diğer Yükselen Piyasalar	10,6	10,8	13,3	15,4
ABD	26,2	30,6	25,6	22
Euro Bölgesi	24,8	21,3	22	16,6

Kaynak:(Ram Prasad, 2013, s.8).

Not: 2015 yılı verileri için IMF tahminleri kullanılmıştır.

Tablo 5'ten BRICS topluluğunun demografik göstergeler açısından 1991 ile 2015 yılları arasında hem diğer yükselen piyasalar hem de gelişmiş piyasalar arasında liderliğini koruduğu gözlemlenmektedir. Yapılan tahminlere göre 2015 yılında, BRICS topluluğunun nüfusu, gelişmiş piyasalar olarak kabul edilen ABD ve Euro Bölgesi'nin toplam nüfusundan yaklaşık olarak 4,5 kat fazla olması beklenmektedir. Ayrıca milli gelir açısından da BRICS topluluğunun hızlı şekilde yükselerek ilerleme kat ettiği görülmektedir. 1991 ile 1994 yılları arasında gelişmiş ekonomilerden çok daha düşük bir milli gelire sahip olan BRICS topluluğunun, 2015 yılı tahminlerinde milli gelir açısından Euro bölgesini geçmesi ve ABD'yi yakalaması beklenmektedir.

2.7. Küreselleşme Kavramı ve Etkileri

Küreselleşme süreci başı ve sonu olan, tek bir tanımla ifade edilebilen bir kavram değildir. Küreselleşme süreci çok boyutlu bir kavramdır. İçerisinde ekonomik bütünleşmeyi, bilgi transferini, kültürel birliği ve daha pek çok boyutu barındırmaktadır. Küreselleşmenin kalkınma ve istikrarı sağladığını, ülkeler arasında bütünleşme ve işbirliğine imkan veren bir süreç olduğunu ifade edenler olduğu gibi, aynı zamanda küreselleşmenin bir çeşit sömürgeciliğe neden olduğunu ve ülkeleri istikrarsızlaştırdığını ifade edenler de bulunmaktadır (Al-Rodhan, 2006, s.3).

1990'lı yıllarda küreselleşme hareketinin esas kazananları küçük devletler olmuştur. Yeni Zelanda, Dubai, Slovenya, Slovakya gibi küçük ülkeler bu süreçten kazançlı çıkmışlardır. Bunların yanı sıra, dünya ekonomisinin merkezine doğru ilerlemeye çalışan Doğu Asya ülkeleri de küçük ülkelerdi. Hatta günümüzde çok önemli aşamalar kaydetmiş Güney Kore bile çok küçük bir ekonomiydi. Dünya'da küreselleşme sürecinde en başarılı olan devletlerin küçük devletler olmasının sebebi, küçük devletlerin daha esnek ve değişen piyasalara daha rahat adapte olabilmesidir. Küçük devletler büyük devletlere göre kamu politikalarını düzeltmede, emek piyasalarını serbestleştirmede ve rekabetçi çerçevede düzenlemeler yapmada daha başarılı ve hızlı davranabilmişlerdir. 2000'li yıllarda küreselleşme sürecinde yeni ülkeler dikkatleri çekmeye başlamışlardır. Bu ülkeler büyük nüfusu ve hızlı büyüme oranları ile BRIC ülkeleri olmuştur. BRIC ülkeleri büyük dinamikleri ile dünyanın önde gelen ülkeleri arasına yerleşmiş ve küreselleşme sürecini şekillendirmeye başlamışlardır (James, 2008, s.41).

Küresel olarak artan sınır ötesi mal, sermaye ve hizmet akımları, uluslararası ticaret ve yabancı yatırımlar gibi temel kanallar, BRIC ülkelerini küresel düzenle ilişkili hale getirmiştir. Uzun dönemde teknoloji, rekabetçi yapıyı belirlemede temel rol oynamıştır. BRIC ülkeleri ve gelişmekte olan diğer ülkeler teknolojinin de yardımıyla küreselleşme sürecinden kazançlı çıkmış ve yükselme sürecine girmişlerdir. Yüksek teknoloji yüksek üretkenliği beraberinde getirmiş ve yükselen piyasaların kalkınmasına yardımcı olmuştur. Yükselen piyasalar için, küresel üretim teknolojilerine ve uluslararası bilgi havuzuna

erişmek, öğrenilmesini ve uygulanmasını sağlamak kalkınmalarında kilit rol oynamıştır (Chen ve De Lombaerde, 2013, s.6-7).

Aşağıdaki Tablo 6'da BRIC ülkelerinin ihracat profilleri yer almaktadır. Veriler 2010 yılı verilerini temsil etmektedir. Bir grup olarak BRIC ele alındığında ihracatta, düşük teknoloji gerektiren üretimlerde ve niteliksiz emek yoğun ürünlerde BRIC topluluğunun göreceli olarak üstünlüğü bulunmaktadır.

Tablo 6

Kategorilerine Göre BRIC Ülkelerinin Pazar Payları

	BRIC	**Brezilya**	**Rusya**	**Hindistan**	**Çin**
Doğal kaynak yoğun ürünler (%)	29,3	68,5	88,5	48,9	8,5
Niteliksiz emek yoğun ürünler (%)	19,1	2,5	0,9	13,5	26
Teknoloji yoğun ürünler (%)	34,9	15,3	6,8	18,2	45,9
Beşeri sermaye yoğun ürünler (%)	14,5	12,7	3,8	17,1	16,8
Birincil ürünler (%)	15	31,6	59,2	12,5	3,3
Kaynağa dayalı üretim (%)	16,4	36,8	27,6	39,5	8,1
Düşük teknoloji gerektiren üretim (%)	22,5	6	2,2	21,1	29,4
Orta teknoloji gerektiren üretim (%)	20,9	19,2	9,4	19,1	24
Yüksek teknoloji gerektiren üretim(%)	25,1	5,5	1,5	7,6	35,2

Kaynak:(Chen, 2012, Akt: Chen ve De Lombaerde, 2013, s.7).

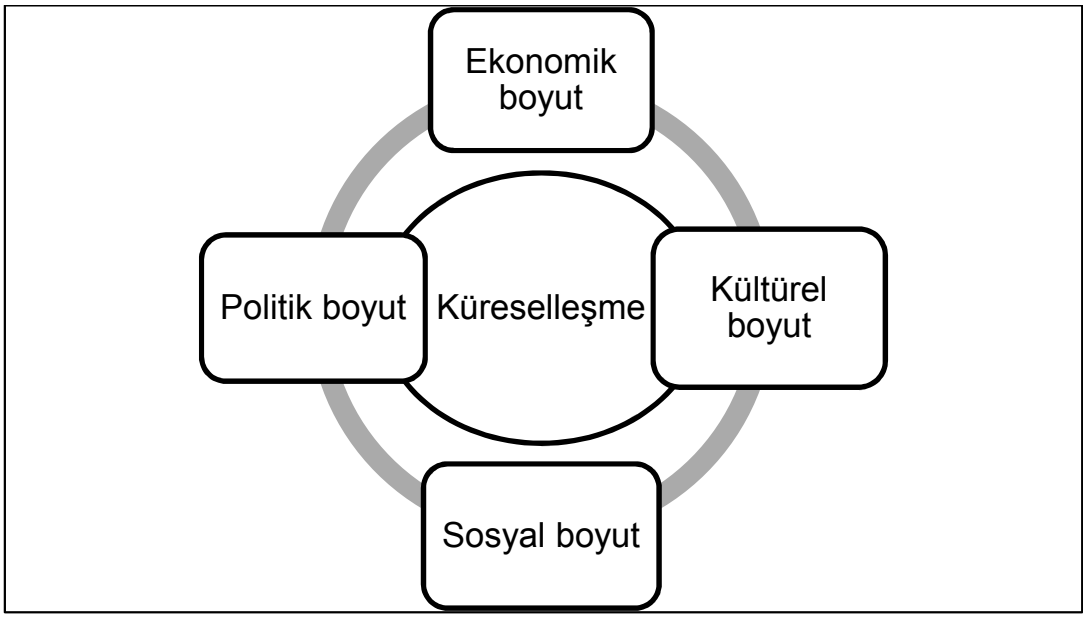
Küreselleşme sürecinin kazananlarından olan BRIC grubu içerisinde Çin diğerlerine göre daha farklı bir yapıdadır. Çin, küreselleşme sürecinin getirdiği ve kalkınmada temel rol oynayan teknolojiyi kullanabilmektedir. Çin ihracatında, teknoloji yoğun ürünler özellikle de yüksek teknoloji ile yapılan üretim göze çarpmaktadır. Çin haricinde gruba bakıldığında, 2010 yılına kadar hala en rekabetçi sektörlerin birincil ürünler ve kaynağa dayalı üretim olduğu görülmektedir. Çin ve Hindistan dünyanın en büyük hizmet ve üretim malı ihracatçısı konumunda iken, Brezilya ve Rusya ham madde ihracatçısı konumundadır (Chen ve De Lombaerde, 2013, s.7).

2.8. Küreselleşmenin Boyutları

Küreselleşme tartışmaları yıllardan beri süregelen, zaman zaman şiddetlenen bir olgudur. Küreselleşmenin tanımı ve etkileri üzerine kesin bilgiler bulunmasa da etkileri göz ardı edilemez. Bunun yanı sıra, küreselleşme olgusu

ülkelerin gelecekteki büyüme oranları ve insanların küresel düzeyde refahı için de ayrıca önem arz etmektedir (Fischer, 2003, s.3).

Küreselleşme çok boyutlu bir kavramdır ve tarih boyunca pek çok faktörle etkileşim içerisinde olmuştur. Küreselleşmenin etkilerini sosyal bilimlerde, siyasette, teknik bilimlerde ve özel sektörde görmek mümkündür. Küreselleşme bu alanlara etki eder ve bu alanlar arasında ilişkilerin kurulmasına yardımcı olur. Temel olarak ise küreselleşme süreci ekonomiyle, siyasetle, toplumla ve kültürle etkileşim içerisindedir. Bu yüzden küreselleşmenin boyutları dört temel başlık altında incelenebilir (Elçin, 2012, s.14).

Şekil 5. Küreselleşmenin Boyutları

Not: Şekil yazar tarafından oluşturulmuştur.

Küreselleşmenin tek bir tanımı olmadığı gibi boyutları da çok yönlüdür. Bu boyutları genel olarak ekonomik boyut, politik boyut, sosyal boyut ve kültürel boyut olarak sıralayabiliriz. Bu dört boyut kendi içerisinde iletişim, ulaşım, teknoloji, nüfus hareketliliği ve yaşam şekli gibi faktörleri barındırmaktadır. Bazen küreselleşmeyi etkileyen bu faktörler birden fazla boyuta dahil olabilmektedir (Danaeefard ve Abbasi, 2011, s.70).

2.8.1. Ekonomik Boyut

Küreselleşmenin ekonomik boyutu, küreselleşmenin en fazla öneme sahip olan boyutudur. Bu yüzden genel olarak küreselleşme ekonomik açılardan değerlendirilmektedir. Küreselleşmenin ekonomik boyutu içerisinde, sınırların ve yasal engellerin ortadan kaldırılarak, mal ve sermaye akışının sağlaması, serbest piyasa sisteminin oluşturulması bulunmaktadır. Bunun yanı sıra telekomünikasyon ve internet ile iletişim devriminin yaşanması da dünya ticaretini ve ekonomik bütünleşmesini arttırmıştır (Danaeefard ve Abbasi, 2011, s.71).

Küreselleşmenin ekonomik boyutuyla dünya ekonomileri arasındaki bağlılık daha fazla artmaktadır. Sermayenin, malların ve hizmetlerin sınır ötesi ticareti, teknolojideki gelişmelerin de etkisiyle artmaktadır. Bu süreç gittikçe yayılmakta ve dünya pazarı karşılıklı olarak bir bütünleşmeye gitmektedir. Son yıllarda hızlı şekilde yayılan küreselleşme süreci bilim ve teknolojideki gelişmelerin bir sonucu olarak ortaya çıkmakta ve ülkeleri birbirine yakınlaştırmaktadır. Bilim ve teknolojide yaşanan gelişmelerle taşıma ve iletişim maliyetleri önemli oranda azalmakta, ekonomik küreselleşmeye olanak sağlamaktadır (Shangquan, 2000, s.1).

Küreselleşmenin yayılmasıyla dünya üretiminin artması gelişmekte olan ülkelerin küresel ekonomilerle ile bütünleşmesinde önemli fırsatlar yaratmaktadır. Küreselleşme sürecinin ortaya çıkışı ve sonrasında, pek çok düşük gelirli ülke, ihracatçı ülke pozisyonuna geçerek yükselme sürecine girmişlerdir. Bu durum yükselen ve gelişmekte olan ülkelerin sanayi sektörlerindeki istihdamı ve ücretleri olumlu yönde etkilemiştir (Hayter, 2004, s.11).

Küreselleşmenin yoksulluk üzerinde yaptığı etki ise tartışmalıdır. Genel bir kanı olarak küreselleşme sürecinin yoksulluğu azalttığı düşünülse de, karşı görüşe sahip olanların sayısı da azımsanmayacak derecededir. Bunun yanı sıra küreselleşme ile gelir dağılımındaki adaletsizlik de artmaktadır. Küreselleşmenin bir diğer sonucu ise düşük gelirli toplumların artmasıdır (Gunter ve Hoeven, 2004, s.20-21).Yoksulluk sürecinin evrimi karmaşıktır. Çin, Hindistan, Brezilya gibi ülkelerin modernleşmesi ile yoksul insanların oranında

azalma görülmektedir. Fakat yine de bir çok ülkede yoksulluk oranı büyümektedir (Castells, 1999, s.8).

Son 30 yılda gelir eşitsizliği bir çok ülkede ve birçok bölgede artmaktadır. Bununla birlikte kişi başı gelir ise tüm bölgelerde yükselmektedir. Bu durum küreselleşme sürecinde yoksulların da gelirinin yükseldiğini göstermektedir. Fakat yine de özellikle de gelişmekte olan ülkelerde zengin ile yoksul kesim arasındaki gelir farklılığı önemli oranda büyümektedir (IMF Yayınları, 2008, s.5).

Dar anlamıyla küreselleşme, yatırım ve üretimin sınırları aşarak tüm dünyaya yayılmasını ifade etmektedir. Kapitalizm ile birleşen küreselleşme olgusu, zamanla devletlere yeni fonksiyonlar yüklemiş ve kalkınmacı devlet anlayışını ortaya çıkarmıştır. Kalkınmacı devlet teorisiyle hızlı ekonomik büyümeyi sağlayabilmek için, kaynaklar stratejik sanayi sektörlerine tahsis edilmiş ve kalkınma gerçekleştirilmeye çalışılmıştır. Devlet piyasada hem üretici hem yatırımcı hem de düzenleyici olarak rol almıştır. İkinci Dünya Savaşı'ndan 1970'lere kadar olan dönemde az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde devletler bu fonksiyonları benimsemişlerdir. Bu çerçevede ithal ikameci politikaları benimseyen devletler tam bir başarı yakalayamamış ve politikalarını gözden geçirmek mecburiyetinde kalmışlardır (Taban ve Kar, 2014, s.214).

1970'lere kadar yoğun olarak benimsenen müdahaleci politikaların başarısız olması sebebiyle 1980'lerde neoliberal politikalar benimsenmiş ve müdahaleci politikalardan ziyade ekonomide serbestleşmeye gidilmiştir. Devletin bu şekilde piyasadan çekilerek küçültülmesi, bütçe açıkları ile enflasyonist baskıları azaltmış, piyasa rekabeti ile etkinliği arttırmış ve girişimciliği desteklemiştir. Fakat neoliberal politikaların uygulandığı bu dönemde, büyüme oranlarında artış görülse de kalkınmada beklenildiği kadar başarı sağlanamamıştır. Ülkelerde çeşitli dönemlerde finansal krizler ve büyüme oranlarında önceki dönemlere göre düşüşler görülmüştür. Kimileri bu durumu neoliberal politikaların tam olarak uygulanmamasına bağlarken, kimileri ise neoliberal politikaların büyüme ve kalkınma için yanlış politikalar olmasına bağlamıştır (Chang ve Grabel, 2004, s.31-32). Aşağıda Tablo 7'de müdahaleci politikalar sonucu elde edilen büyüme oranları ile ekonomide serbestleşmeye gidildikten sonra elde edilen büyüme oranları yer almaktadır.

Tablo 7:

Kişi Başı GSYİH Büyüme Oranları

Ülke-Bölge	**1960-1975**	**1975-1989**
Japonya	% 7,05	% 3,53
Kore Cumhuriyeti	**% 6,47**	**% 7**
Tayvan - Çin	**% 5,86**	**% 6,57**
Malta	% 5,46	% 5,39
Breziya	% 4,57	% 1,27
Malezya	% 4,26	% 3,82
Tayland	**% 3,94**	**% 4,72**
Türkiye	% 3,85	% 1,23
Güney Afrika	% 3,39	% -0,39
Meksika	% 3,37	% 0,76

Kaynak:(Rodrik, 1997, s.3).

Tablo 7'de 1960 ile 1975 arası dönem savaş sonrası büyüme oranlarının olduğu dönemdir. Bu dönemde ülkeler ortalama olarak %3'ün üzerinde bir büyüme deneyimi yaşamışlardır. Aynı zamanda BRICS ülke grubuna da dahil olan Çin ortalama %5, Brezilya ortalama %4 ve Güney Afrika ise ortalama %3 oranında büyümüştür. Türkiye'nin büyüme oranı ise %3,85'dir. Fakat Tablo 7'de 1975 ile 1989 arası döneme baktığımızda, ekonomide serbestleşmeye gidildikten sonra sadece Kore'nin, Tayvan-Çin bölgesinin ve Tayland'ın bu büyümeyi sürdürebildiğini görmekteyiz (Rodrik, 1997, s.2-4).

Neoliberal küreselleşme süreci az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin kalkınması açısından elverişi bir ortam oluşturmamıştır. Az gelişmiş veya gelişmekte olan ülkeler safından sanayileşmiş ülkeler safına geçen ülkeler Japonya ve kısmen Güney Kore ile sınırlı kalmıştır. Özellikle son 50-60 yıldaki kalkınma deneyimlerine bakıldığında sanayileşmiş ülkelerin kendi saflarına yeni ülkelerin katılması konusunda engeller teşkil ettiği görülmüştür (Şenses, 2009, s. 266).

Kalkınma deneyimlerinin inişli çıkışlı olmasının yoksulluk ve eşitsizlik gibi sonuçları da olmuştur. Özellikle yoksulluk günümüzde neredeyse tüm bölgelerde görülmektedir. Sanayileşmiş ülkelerde her sekiz kişiden biri, gelişmekte olan ülkelerde ise her üç kişiden biri yoksulluktan etkilenmektedir.

Diğer bir deyişle dünyanın büyük bir bölümü kalkınmadan yoksun haldedir (Nayyar, 2006, s.3).

Son yıllarda ise küreselleşme sürecine girilmesiyle finansal piyasalarda hızlı bir yükseliş olmaktadır. En hızlı yükseliş gelişmiş piyasalarda olsa da yükselen ve gelişmekte olan piyasalar da bu süreçten etkilenmekte ve bir bütünleşme sürecine girmektedirler. Küreselleşme sürecinde sermaye piyasaları güçlenen ülkelere sermaye akışı başlamakta ve bu durum ekonomik gelişmelerini olumlu etkilenmektedir (IMF Yayınları, 2008, s.4).

Küreselleşme süreci ekonomik olaylar örgüsü olarak da görülmektedir. Bu süreç piyasalardaki kısıtlamaların kaldırılarak serbestleştirilmesini, varlıkların özelleştirilmesini, devlet faaliyetlerinin en aza indirilmesini, teknolojinin çevrelere nüfuz etmesini, doğrudan yabancı yatırımlarının artmasını ve sermaye piyasalarının bütünleşmesini kapsamaktadır (Reich, 1998, s.9).

Ekonomik küreselleşme daha önceki yılların devamı veya geçmişe dönüş niteliğinde değildir. Günümüzde küreselleşmenin ticaret yönü genel olarak bölgeler arasında gerçekleşmektedir. Finansal yönü ise uluslararası boyutta gerçekleşmektedir (Giddens, 2000, s.42).

2.8.2. Politik, Sosyal ve Kültürel Boyutlar

Küreselleşmenin yakından ilişkili olduğu bir diğer boyutu küreselleşmenin politik boyutudur. Hükümetler özel sektörlere müdahale amaçlı çeşitli politikalar uygulayarak, özel sektör hareketlerini tamamen veya kısmen engelleyebilmektedirler. Bu yüzden de küreselleşme süreci ülke politikaları ile yakından ilgilidir. Örneğin, 19. yüzyılın ortalarında İngiltere serbest ticaret politikasını benimsiyordu. Bu politik karar uluslararası ekonomik aktiviteleri de geliştirmişti. Bunun sonucunda Hollanda gibi diğer ülkeler de bu gelişmelerden etkilenmiş ve serbest ticaret politikalarına yönelmiştir (Bergesen, 1980, Akt: Dreher vd., 2008, s.9).

Politik küreselleşme ile ülkeler arası politik ilişkiler ve kurumsal yapılar yeniden inşa edilmektedir. Devletler refahı sağlamakla görevli olduğu için küreselleşmenin de etkisi altına girerek, politik anlamda işbirliğine ve bütünleşmeye doğru gitmektedir. Küresel sistemde yeni oluşan gruplarla

liderler, daha yüksek bir refah seviyesi ve güvenliği sağlamaya çalışmaktadırlar (Danaeefard ve Abbasi, 2011, s.71).

Küreselleşmenin politik boyutunun sonuçları arasında devletlerin otoritesini kaybettiğini ve yetkilerini uluslararası kurumlara devrettiği görüşünü savunanlar da bulunmaktadır. Bu görüşe göre, devletler üzerinde bulundukları toprak parçasındaki mutlak egemenlik güçlerini yitirmekte, yönetim sistemleri birbirini karşılıklı olarak etkilemektedir. Bunun yanı sıra demokrasi, insan hakları ve özgürlükler açısından da dış müdahaleler artmakta, siyasi yapılar aynı düzen çerçevesinde şekillenmektedir (Çelik, 2012, s.68-69).

Küreselleşmenin etkisiyle yaşanan politik değişimler nedeniyle dünya sahnesinde yeni roller ortaya çıkmaktadır. Ülkeler arası diplomatik ilişkiler bütünleşmekte, dahası ortak kuruluşlar ülke hükümetlerinin yerini alabilmektedir. Özel sektör daha önceleri kamu tarafından sağlanan hizmetleri üstlenmekte, devlet kontrolündeki sanayiler özelleştirilmektedir. Bütün bu değişimler sonucunda küresel bir politik kültür oluşmakta, tüm dünya ülkelerine yön vermektedir (Bornman ve Schoonraad, 2001, s.110-111).

Küreselleşme dünya çapında sosyal ilişkileri etkileyerek kuvvetlendirmektedir. Çok uzak mesafelerde gerçekleşen olaylar tüm dünyayı etkileyebilmekte, mesafeleri kısaltabilmektedir. Örneğin, 2010 yılında dünya nüfusunun %22'sinin bilgisayarlara erişimi sağlanmıştır. Her gün Google arama motoru üzerinden 1 milyar arama yapılmaktadır. 300 milyon internet kullanıcısı blog sayfalarını okumakta ve 2 milyar video günlük olarak Youtube üzerinden izlenmektedir. Bununla birlikte, iletişim ve ulaşımda yaşanan teknolojik gelişmelerle tüketiciler dünyanın herhangi bir yerinde üretilen mallardan tüketebilmekte, aynı şekilde bir bölgede üretilen mallar dünyanın her yerine satılabilmektedir. Ayrıca küreselleşme olgusu üretkenliği de arttırmaktadır. Bunun sonucunda istihdam alanları genişleyerek istihdam oranı yükselmektedir. İş arayan insanların ülkeler arası hareketliliği artmakta, bu da iletişimi ve taşımacılığı geliştirmektedir (Gidwani, 2014, s.2).

Castells (2009) kültürel küreselleşmeyi " belirli değer ve inanışların dünya üzerine yayılması" olarak ifade etmektedir. Küresel düzeyde bilgi akışını kitle iletişim araçları sağlamaktadır. Çoğu zaman bu durum bilginin tek kaynaktan, tek yönlü olarak yayılmasına neden olmaktadır. Kültürel küreselleşmeye ve popüler kültürün simgelerine tüm dünya aşina hale

gelmektedir. Örneğin, Coca Cola ve Mc Donalds dünyanın hemen hemen her yerinde bulunması sebebiyle bu duruma örnek teşkil etmektedir (Movius, 2010, s.6).

Bir kısım insan küreselleşmenin toplumları kültürel açıdan homojen hale getirdiğini savunmaktadır. Dünyanın her yerinde homojen tüketim mallarının tüketildiğini, arabalardan kablolara kadar aynı ürünlerin kullanıldığını, kültürel ve yerel farklılıkların ortadan kalktığını ifade etmektedirler. Fakat bir kısım insan ise daha farklı düşünmektedir. Küreselleşme süreci ile insanlara büyük ölçüde seçme özgürlüğü geldiğini, insanların hayatlarına diledikleri şekilde yön verebildiğini, tüketim mallarında seçim yapabildiklerini ifade etmektedirler. Bu yüzden küresel eğilimin kültürel farklılıkları yok etmediğini belirtmektedirler (Wang, 2007, s.84).

Sotshangane (2002) küreselleşmenin bazı zayıf toplumları ve yerel kimliklerini etkilediğini kabul etmekle birlikte, küreselleşmenin tam anlamıyla bir homojenlik yaratmadığını öne sürmektedir. Hatta bazı açılardan küreselleşmenin farklılıklara olanak verip, genişlettiğini savunmaktadır. Buna küçük bir örnek olarak dünyanın herhangi bir yerindeki şehirde yaşayan insanların diledikleri anda Fransız, İtalyan, Hindistan veya Çin mutfağından yemekler bulabilmesini örnek göstermektedir. Çok kültürlülüğün sadece mutfakla sınırlı kalmadığını eğitimde, finansta, üretimde ve medyada da bulunduğunu ifade etmektedir (Sotshangane, 2002, s.223).

Küreselleşme ile beşeri sermayenin uluslararası hareketliliği de artmaktadır. Üniversiteler arası öğrenci değişimleri yapılmakta, sınır ötesi eğitime verilen önem verilmektedir. Çok ulusluluk artmakta, nitelikli kaynaklara ve eğitim kurumlarına erişim için sınır ötesine hareketlilik önem kazanmaktadır. Bu durum üniversiteleri uluslararası boyutta hareket edebilmek için işbirliğine ve anlaşmaya yönlendirmektedir (Varaldo, 2009, s.3).

BÖLÜM III

BRICS TOPLULUĞU

3.1. BRICS Topluluğunun Genel Görünümü

Son yıllarda Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin ve Güney Afrika (BRICS) gibi ülkeler, mal ve hizmet üreticisi olmaları, küresel sermayeyi ülkelerine çekmeleri ve potansiyel tüketiciler olmaları açısından dünya ekonomisi içerisinde önemli bir yer edinmişlerdir. BRICS ülkelerinin küresel düzende sahip olduğu roller değişmekte, bununla birlikte BRICS ülkeleri en hızlı büyüyen ve küresel ekonominin iyileşme sürecinde rol oynayan ülkeler olarak ifade edilmektedir. Hatta G-20 ülkeleri forumunda, özellikle de son yaşanan finansal krizlerden sonra, makroekonomik politikaları şekillendirmede BRICS topluluğu önemli bir rol oynamıştır (Oxford Üniversitesi Yayınları, 2012, s.1).

BRICS kısaltmasının kurucusu olan Goldman Sachs, BRICS ülkelerinin küresel ekonomide artan bir güce sahip olduğunu, aynı zamanda ilerideki elli yıl içerisinde dünya ekonomisinin en büyük güçleri arasında yer almasını beklediğini ifade etmektedir. Son on yılda gerçekleşen yükselen piyasa ülkelerinin yaşadığı gelişmeler ise bu tahminleri desteklemektedir. 1990'lı yıllarda dünya GSYİH'sının %10'undan ve dünya ticaretinin %4'ünden daha azına sahip olan BRICS ülkeleri günümüzde payını yükseltmiş ve dünya GSYİH'sının %25 ile dünya ticaretinin %15'ine hakim duruma gelmiştir. Gelirdeki bu yükseliş ile BRICS ülkeleri, dünya geliri içindeki payını son 20 yılda %150 oranında arttırmıştır (Singh ve Dube, 2014, s.3).

3.1.1. Ülke Görünümü

BRICS topluluğunu analiz etmek için, BRICS ülkelerinin küresel düzende nasıl bir konumda olduğunu incelemek gereklidir. BRICS topluluğu 2011 yılı verileri için, satın alma gücü paritesine göre dünya gelirinin çeyreğini ve dünya nüfusunun %40'ını temsil etmektedir. Kara kütlesi açısından Rusya, toplulukta ve dünyada en geniş yüz ölçümüne sahip ülkedir. Demografik göstergeler açısından ise Çin ve arkasından Hindistan dünyanın nüfusu en çok olan iki ülkedir. Çin ve Hindistan toplam nüfusları ile dünya nüfusunun üçte birinden

fazlasını oluşturmaktadırlar. Bunun yanı sıra, bir topluluk olarak BRICS, dünya işgücünün de %40'ını temsil etmektedir. Birleşmiş Milletler tahminine göre, 2020 yılına kadar çalışan nüfusun ortalama olarak Hindistan'da 240 milyon, Brezilya'da 20 milyon artış göstermesi beklenirken, Çin'in işgücünün 2015 yılında zirveye ulaşması ve sonrasında azalış göstermesi, Rusya da ise on yıl içerisinde 20 milyonluk hızlı bir düşüş yaşanması beklenmektedir (Dünya Ticaret Örgütü Yayınları, 2013, s.3-4).

Aşağıda Tablo 8'de BRICS Topluluğunu oluşturan Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin ve Güney Afrika'nın 2013 yılına ait temel göstergeleri bulunmaktadır.

Tablo 8

BRICS Ülkelerinin Genel Göstergeleri

2013	**Brezilya**	**Rusya**	**Hindistan**	**Çin**	**G. Afrika**
Toprak Alanı (binkm^2)	8515	17098	3287	9600	1221
Nüfus(milyon)	201	144	1211	1357	52
Nüfus Yoğunluğu	23,60	8,4	328	141	42,3
Milli Gelir(ABD Doları)*	11208	14611	1497	6807	6886
İşsizlik Oranı(%)	5,9	5,6	3,6	4,6	24,9
Enflasyon**	6,2	6,8	10,9	2,6	3,3

Kaynak:(Brezilya Coğrafya ve İstatistik Enstitüsü Yayınları, 2014, s.10 ve Dünya Bankası Veri Tabanı, Erişim Tarihi: 01,01,2015).

Not: * Kişi başı GSYİH'yı ifade etmektedir. ** Tüketici fiyatları ile yıllık enflasyon oranı yüzdesini ifade etmektedir.

Tablo 8'e baktığımızda Çin ve Hindistan'ın demografik göstergeler bakımından topluluğa liderlik ettiğini ve bir milyardan fazla nüfusu ile işgücüne olan katkılarının göze çarptığını görmekteyiz. Rusya ise sahip olduğu toprak alanı ve geniş yüz ölçümü ile topluluğa liderlik etmektedir. İşsizlik oranlarına bakıldığında Güney Afrika %24,9 olan yüksek işsizlik oranı ile dikkat çekmekte, en düşük işsizlik oranı ise %3,6 ile Hindistan'da bulunmaktadır.

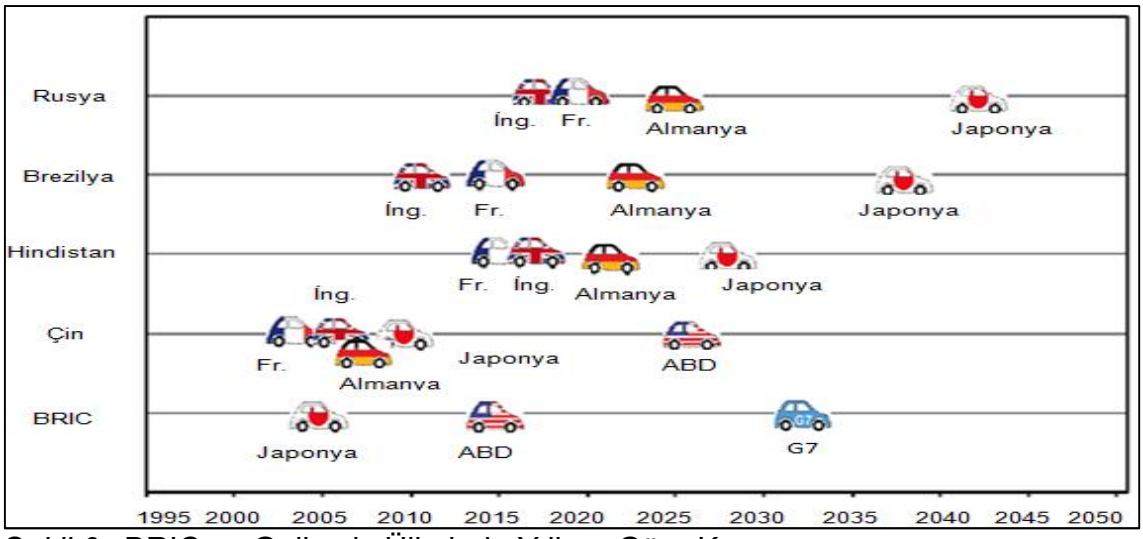
BRICS ülkelerine tarihsel perspektiften bakıldığında da köklü bir tarihe sahip oldukları görülmektedir. Çin, politik ve kültürel açılardan tarihte yıkılmadan ayakta kalmış en köklü medeniyettir. Hindistan ise tarihten bu yana süregelen en köklü ikinci medeniyettir. Fakat Hindistan'da tam anlamıyla bir kültürel

birlikten bahsetmek olanaksızdır. Ülkede kültürel ve etnik ayrılıklar bulunmaktadır. Rusya da kültürel dönüşümler yaşayan eski bir medeniyettir (Almeida, 2009, s.2).

3.1.2. Ekonomik Görünüm

Jim O'Neill, 2001 yılında dünyanın en hızlı büyüyen dört yükselen piyasasını belirtmek için BRIC terimini kullanmış ve büyümede batı dünyasının geleneksel piyasaları dışında da fırsatlar bulunduğuna dikkat çekmiştir. Aynı zamanda, topluluktaki ülkeler arasında farklılıklar bulunduğu da görülmüştür. Brezilya, Rusya, Hindistan ve Çin ne kültürel olarak ne de politik olarak tam bir uyum içerisinde değillerdir. Fakat O'Neil, dört ülkeyi hızlı şekilde büyümeleri nedeniyle bir grup olarak tanımlamıştır. Aynı zamanda BRIC ülkeleri büyük bir nüfusa sahip olmaları, yükselen piyasalar olmaları ve küresel piyasalara entegre olma istekleri yönünden benzer özelliklere sahiplerdir (John, 2012, s.2).

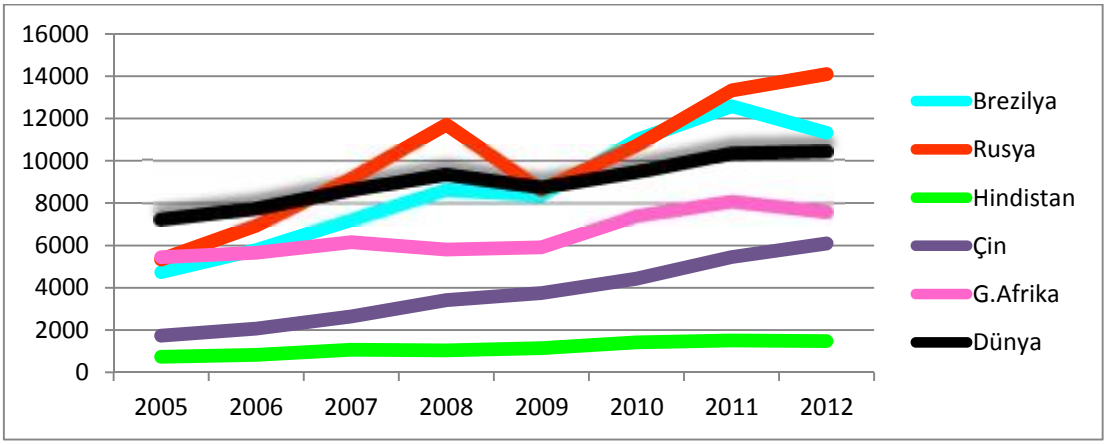
2000-2010 yılları arasında, BRIC ülkeleri bir topluluk olarak, satın alma gücü paritesine göre, dünya gelirinin artışına %36'lık bir oranda katkı yapmışlardır. Brezilya, Rusya, Hindistan ve Çin dünya gelirinin çeyreğini oluşturmaktadırlar. Bu trendin daha da yükselmesi beklenmektedir. 2020'ye kadar BRICS'in dünya gelirinin %49'unu oluşturacağı, 2050'ye kadar ise Brezilya, Rusya, Hindistan ve Çin'in şu anki pek çok G-7 ülkesini yerinden edeceği düşünülmektedir (Dünya Ticaret Örgütü Yayınları, 2013, s.4-5).

Şekil 6. BRIC ve Gelişmiş Ülkelerin Yıllara Göre Konumu
Kaynak:(Goldman Sachs, 2011,s.3). Not: İng: İngiltere, Fr : Fransa.

Şekil 6'da gösterilen arabalar BRIC ülkelerinin gelişmiş ülkeleri geride bırakacağı yılları göstermektedir. Yani, bu yıllarda BRIC ülkelerinin ABD doları cinsinden gelirleri, gelişmiş ülkelerin ABD doları cinsinden gelirlerini aşması beklenmektedir. Şekle göre BRIC ülkeleri 2005 yılında Japonya'yı geride bırakmışlardır. 2015 yılında ABD'yi, 2035'lerde ise G7 ülkelerini geride bırakması beklenmektedir. Aynı şekilde Rusya'nın 2015 yılından sonra sırasıyla İngiltere'yi, Fransa'yı, Almanya'yı, 2040 yılından sonra da Japonya'yı geride bırakması beklenmektedir. Şekle göre Çin pek çok G7 ülkesini geride bırakmıştır. 2025 yılı ve sonrasında Çin'in ABD'yi de geride bırakması beklenmektedir. Tahminlere göre ABD'yi geçmesi beklenen tek ülke Çin'dir.

BRIC topluluğu 2010 yılında Güney Afrika'nın da katılımıyla BRICS olmuştur. Rusya haricinde, BRICS ülkelerinin tümü gelişen ve yakın dönemlerde sanayileşen ülkelerdir. 2013 yılından itibaren, beş BRICS ülkesi yaklaşık 3 milyar insanı ve 14,8 trilyon dolar nominal geliri temsil etmektedir. Bu özelliklerin yanı sıra, hızlı büyüme ve ekonomik gelişmelere ilaveten, BRICS ülkeleri pek çok yoksul insanı da barındırmaktadır. Bu ülkelerde yoksulluk, işsizlik ve eşitsizlik gibi sorunlar da bulunmaktadır. Örneğin, Hindistan'da 900 milyon insan yetersiz eğitim almakta ve yoksulluk çekmektedir. Güney Afrika'da ise aynı işi yapan beyaz nüfus, zenci nüfusa göre altı kat daha fazla kazanmaktadır. Bu durum Brezilya ve Çin'de nispeten daha iyi durumdadır. Sadece Rusya yoksul kesimi küçük bir azınlık olarak ifade etmektedir (Kapoor, 2014, s.7).

Şekil 7. 2005-2012 Yılları Arasında BRICS Ülkelerinde Kişi Başına Düşen Milli Gelir Seviyeleri ve Dünya Ortalaması

Kaynak:(Dünya Bankası Veri Tabanı, Erişim Tarihi:16,02,2015).

Şekil 7'de BRICS topluluğundaki ülkelerin ve dünyanın 2005 ile 2012 yılları arasındaki ekonomik görünümleri yer almaktadır. 2005 yılında tüm BRICS ülkelerinin kişi başı gelirleri dünya ortalamasının altındadır. 2006 yılında Rusya, 2009 yılında ise Brezilya dünya ortalamasını yakalamış ve gelirlerini daha da yükseltmişlerdir. Diğer BRICS ülkeleri de gelirlerini hızla yükseltme eğilimindedirler.

3.1.3. Ticari Görünüm

Dünya ekonomisinde son dönemlerde yaşanan gelişmeler, uluslararası ekonomik ilişkileri de etkileyerek değiştirmektedir. BRICS gibi yükselen piyasalar, ABD, Avrupa Birliği, Japonya gibi dünya üzerindeki güçlere hem ekonomik hem de politik açılardan denk hale gelmeyi başarmaktadırlar. Bütün bu gelişmeler dünya üzerinde yeni küresel ekonomik işbirliklerinin doğmasına ve ithalat-ihracat yönlerinin değişmesine neden olmaktadır (De Castro, 2013, s.132).

Son 20 yılda BRICS ülkelerinin küresel ticaretteki payı önemli ölçüde artmıştır. 1990'da BRICS ülkeleri küresel ticaretin yalnızca %3'ünü oluşturmaktaydı. 2011'de ise BRICS ülkeleri küresel ihracatın %19'unu, küresel ithalatın ise %16'sını oluşturmaktaydı. Yıldan yıla bu oranlar katlanmış ve 2011 yılında Çin, dünyanın en büyük ihracatçısı ve ikinci büyük ithalatçısı olmuştur. Rusya ve Hindistan dünya mal ihracatı ve ithalatı listesinde ilk yirmiye girmişlerdir. Brezilya ise mal ihracatında gerilemiştir. Çin, Rusya ve Brezilya'nın ticaret dengesi fazla verirken, Hindistan ve Güney Afrika'nın ticaret dengesinde açıklar bulunmaktadır.

Aşağıda Tablo 9'daki veriler 2011 yılına ait verilerdir ve ABD Doları cinsinden ifade edilmiştir. Tablo incelendiğinde Brezilya'nın 2011 yılı için toplam mal ihracatının 256 milyar ABD Doları değerinde olduğu, toplam mal ithalatının ise 236,9 milyar ABD Doları değerinde olduğu görülmektedir. Rusya'nın 2011 yılındaki toplam mal ihracatı 522 milyar ABD Doları değerindeyken, mal ithalatının ise daha düşük olduğu, 323,8 milyar ABD Doları değerinde olduğu görülmektedir. Grup içerisinde toplam mal ithalatında ve ihracatında en önde gelen Çin iken, en geride ise Güney Afrika bulunmaktadır (Dünya Ticaret Örgütü Yayınları, 2013, s.7).

Tablo 9

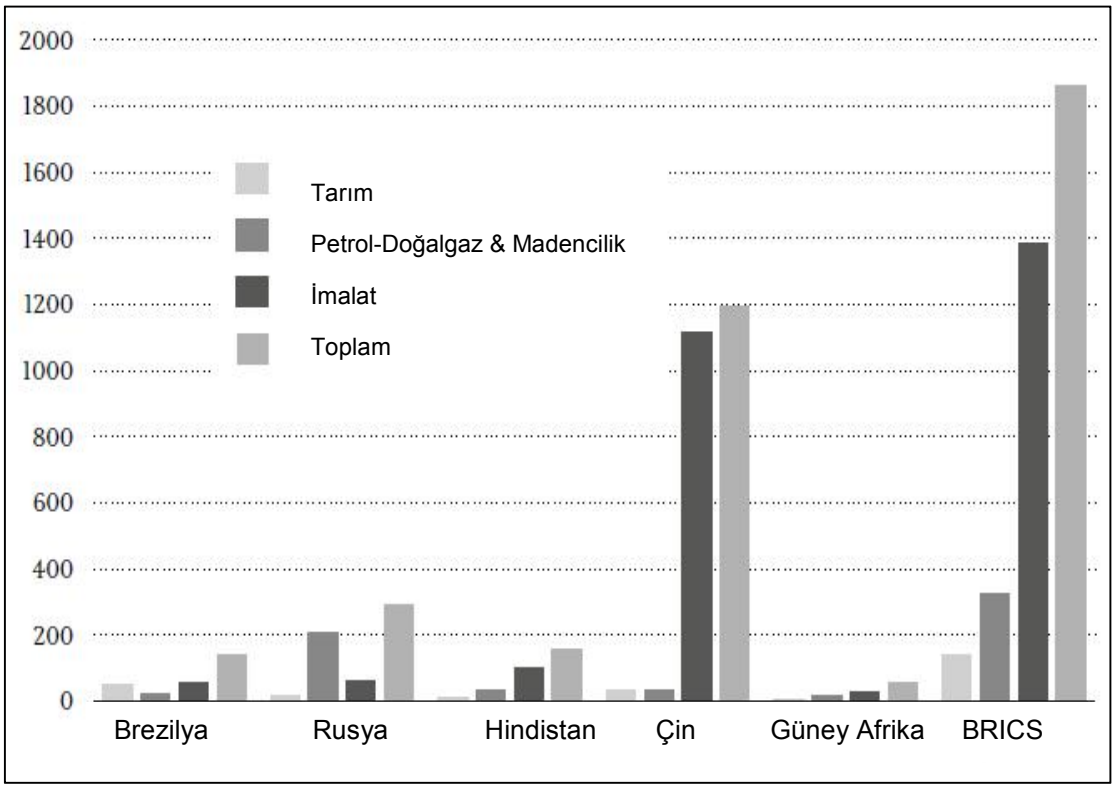
BRICS Ülkelerinin Mal Ticareti Profili

	Mal Ticareti (2011)					
	İhracat			İthalat		
	Toplam (Milyar ABD $)	**Dünyadaki Payı (%)**	**Dünyadaki Sıralaması**	**Toplam (Milyar ABD $)**	**Dünyadaki Payı (%)**	**Dünyadaki Sıralaması**
Brezilya	256	1,4	22	236,9	1,3	21
Rusya	522	2,9	9	323,8	1,8	17
Hindistan	304,5	1,7	19	462,6	2,5	12
Çin	1898,4	10,4	1	1743,5	9,5	2
G. Afrika	96,9	0,5	41	121,6	0,7	32

Kaynak:(Dünya Ticaret Örgütü Yayınları, 2013, s.7).

Tablo 9'da BRICS ülkelerinin mal ticaretindeki payları ve sıralamaları bulunmaktadır. Tabloda Çin'in mal ihracatında dünyada 1. sırada, mal ithalatında ise dünyada 2. sırada olduğu göze çarpmaktadır. İhracatta Çin'i 9. sıra ile Rusya, ithalatta ise 12. sıra ile Hindistan izlemektedir. Tablo incelendiğinde BRICS topluluğu içerisinde ticarette en çok payı Çin'in, en az payı ise Güney Afrika'nın aldığı görülecektir.

BRICS topluluğunun toplam hizmet ithalatı ve ihracatında Çin yine önde yer almaktadır. Çin topluluk içerisinde toplam hizmet ihracatında 1. sırada yer alırken, dünyada ise 4. sırada yer almaktadır. Toplulukta hizmet ihracatında Çin'den sonra gelen Hindistan ise dünyada hizmet ihracatında 8. sırada yer almaktadır. Hizmet ithalatına bakıldığında ise toplulukta ilk sırayı alan Çin, dünyada 3. sırada yer almaktadır. Hizmet ithalatında toplulukta Çin'i takip eden Hindistan ise dünyada 7. sırada yer almaktadır. Topluluk içerisinde hem hizmet ithalatında hem de hizmet ihracatında en geride olan ülke Güney Afrika'dır. Güney Afrika 2011 yılı verilerine bakıldığında dünya hizmet ihracatında 44. sırada yer alırken, dünya hizmet ithalatında ise 40. sırada yer aldığı görülmektedir (Dünya Ticaret Örgütü Yayınları, 2013, s.7).

Şekil 8. Sektör Bazında BRICS Ülkelerinin Mal İhracatı

Kaynak:(Purugganan vd., 2014, s.3).

Not: Tablodaki rakamlar milyar ABD doları cinsinden ifade edilmektedir.

Şekil 8'de BRICS ülkelerinin ihracat yapılarının farklı bileşimlerden meydana geldiği görülmektedir. Şekle baktığımızda imalat mallarının Çin ihracatında çok ciddi bir yer kapladığını görmekteyiz. Benzer şekilde imalat malları Hindistan, Brezilya ve Güney Afrika ülkelerinin ihracatında da önemli yer kaplamaktadır. Fakat bu Çin'de görülen şekilde diğer sektörlere göre orantısız değildir. Rusya'nın toplam ihracatı içinde ise petrol-doğalgaz ve madencilik sektörü daha önemli bir yer kaplamaktadır. Onu imalat malları ve tarım takip etmektedir (Purugganan vd., 2014, s.3).

3.2. BRICS Ülkelerinin Ekonomik, Sosyal, Siyasal ve Demografik Açılardan İncelenmesi

BRICS ülkelerinin de içinde bulunduğu yükselen piyasalar çok geniş bir grup olup, kendi içinde çok farklı özelliklere sahip heterojen bir topluluktur. Yükselen piyasalar içinde BRICS topluluğunun ekonomik olarak gücü artmakta, sosyal ve siyasalar açılardan da küresel topluma etkisi olmaktadır. BRICS

ülkeleri dünya nüfusunun %40'ını barındırmaktadır. Bununla birlikte, ekonomik göstergelerindeki hızlı ilerlemeler sayesinde ekonomik aktivitelerin temel aktörlerinden biri haline gelmektedirler. Küresel düzendeki bu değişmeleri ve BRICS ülkelerinin önemini daha iyi kavramak için BRICS ülkeleri tek tek incelenmedir. Bu yüzden BRICS ülkeleri ekonomik, sosyal, siyasal ve demografik göstergeleri ile birlikte incelenecektir (Kengelbach vd., 2013, s.17).

3.2.1. Brezilya

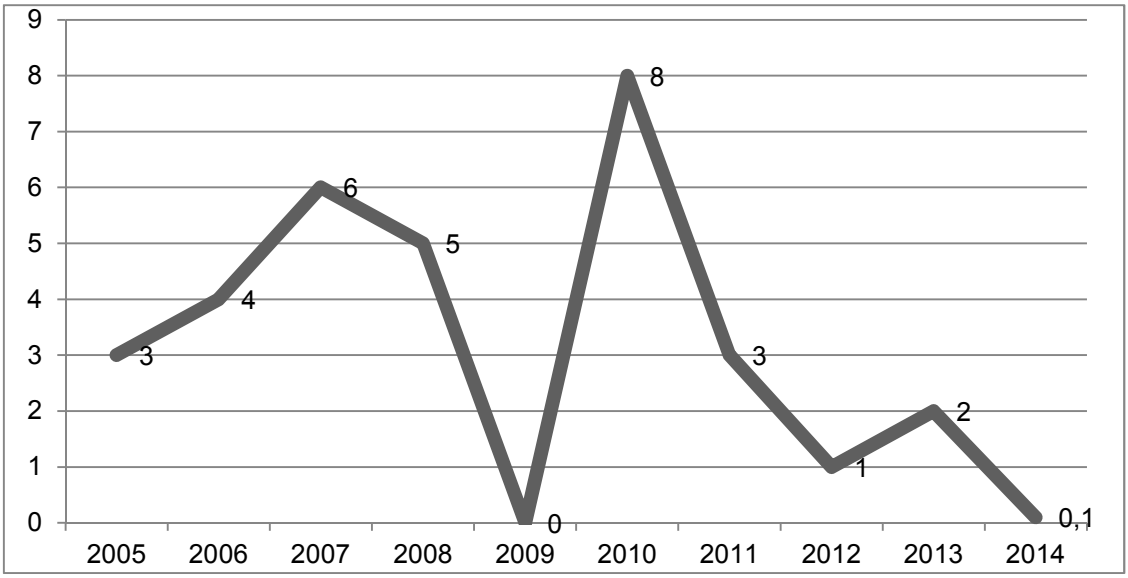
3.2.1.1. Brezilya'nın Ekonomik Özellikleri

Brezilya, Güney Amerika'daki en güçlü ekonomiye sahip ülkedir. Dünyada nüfus büyüklüğü ve yüz ölçümü açısından 5. sırada, milli gelir açısından 7. sırada yer almaktadır. Uzun yıllar sömürge olarak yaşayan Brezilya 1960'lı yıllarda içe dönük ithal ikameci politikalar uygulamış ve ham madde ihraç etmiştir. Bağımsızlılığı kazandıktan sonra, sahip olduğu doğal kaynaklar ve işgücü ile birlikte, 1990'larda başlayan ekonomik ve yapısal dönüşüm çabaları içerisine girmiş ve ekonomik anlamda ilerleme kaydetmiştir. 1990'larda küresel düzene ayak uydurmuş, rekabetçi, yenilikçi ve güçlü bir ülke haline gelmiştir (Özsoylu ve Algan, 2011, s.19).

2007 yılı verileri için, 973 milyar Euro milli gelir ve yaklaşık kişi başı 5140 Euro gelir ile Brezilya üst orta gelir grubunda sınıflandırılmaktadır. 2000 yılından 2007'ye kadar ortalama büyüme oranı %3,4 civarında gerçekleşmiştir. Ülke aynı zamanda son yıllarda önemli ölçüde ticaret fazlası elde etmiş ve ihracatı Brezilya'nın büyümesine olumlu katkılar yapmıştır. Bu ihracat genişlemesinin nedenleri arasında Çin gibi yeni ihraç pazarlarının önem kazanması bulunmaktadır. Brezilya'nın ihraç ürünleri arasında tarım ürünleri, et, araba ve uçakları da içeren taşıma ekipmanları, demir ve çelik bulunmaktadır (Ghosh vd., 2009, s.5).

Brezilya uyguladığı istikrarlı ve öngörülebilir makroekonomik politikalar ile dünyanın büyük ekonomileri arasında sıralamasını yukarılara taşımayı başarmıştır. İç talep, makroekonomik politikalar ile desteklenmiş, ticarete konu olmayan sektörlerin de genişlemesi sağlanmıştır. Enflasyon hala yüksektir ve izin verilen bandın üzerinde seyretmektedir. 2013 yılında Brezilya Merkez Bankası ekonomi için daraltıcı önlemler almıştır. Son dönemlerde yaşanan

küresel krizler nedeniyle başta üretimde ve maliyetle rekabette sıkıntılar yaşanmıştır (OECD Yayınları, 2013, s.4).

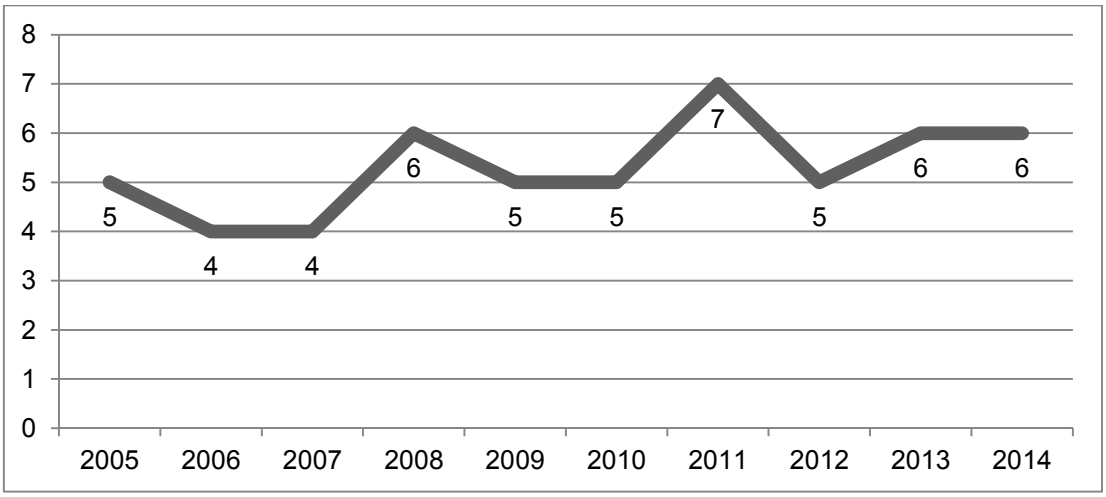

Şekil 9. 2005-2014 Yılları Arasında Brezilya'nın Yıllık Büyüme Oranları

Kaynak:(Dünya Bankası Veri Tabanı, Erişim Tarihi:22,03,2015).

Şekil 9'da Brezilya'nın 2005 yılı ve sonrası milli gelirinde yaşanan yüzdelik değişimler yer almaktadır. Şekil incelendiğinde milli gelir değişimlerinde dalgalanmalar yaşandığı görülmektedir. Özellikle de 2008 yılında yaşanan küresel ekonomik krizden etkilenen Brezilya'nın büyüme oranı 2009 yılında %5'ten %0'a ani şekilde düşmüştür. Fakat hızlı bir toparlanma sürecine giren Brezilya 2010 yılında %8 oranında büyümeyi yakalayabilmiştir.

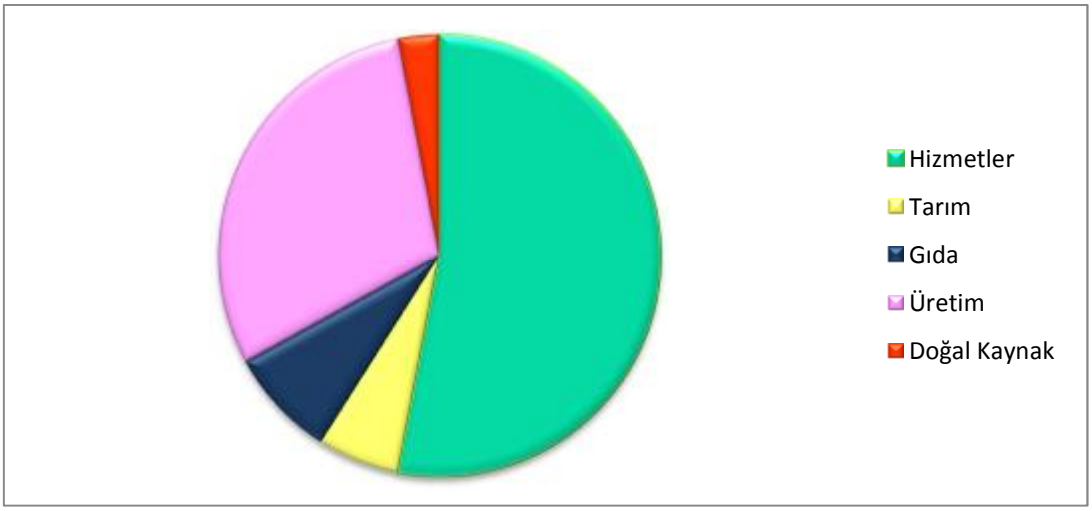
Brezilya yaşanan küresel krizi doğru politikalar uygulayarak başarılı bir şekilde atlatmıştır. Brezilya hükümeti küresel mali krize erken bir tepki vermiş, 2008 yılından itibaren mali gücünü kullanarak arka arkaya destek paketleri ve çeşitli önemleri devreye sokmuştur. Bu sayede Brezilya krize son giren ve ilk çıkan ülke olmuştur (Şen, 2011, s.6-7).

Şekil 10. 2005 ile 2014 Yılları Arasında Brezilya'nın Enflasyon Oranı

Kaynak:(Dünya Bankası Veri Tabanı, Erişim Tarihi:25,03,2015).

Şekil 10'da Brezilya'nın 2005 ve sonrası için enflasyon oranları yer almaktadır. En yüksek enflasyon oranı %7 ile 2011 yılında gerçekleşmiştir. Genel olarak Brezilya'nın enflasyon oranı %5 civarında seyretmektedir.

Şekil 11: Brezilya Ekonomisinin Sektörel Bileşimi

Kaynak:(Polaski vd., 2009, s.6).

Brezilya ekonomisini sektör bazında incelediğimizde, hizmet sektörünün önemli bir yer kapladığını Şekil 11'de görmekteyiz. Brezilya ekonomisinde hizmet sektörü ekonominin yarısından fazlasını oluşturmaktadır. Onu sırasıyla üretim sektörü, işlenmiş gıdalar, tarım ve doğal kaynak sektörü takip etmektedir (Polaski vd., 2009, s.5).

Brezilya ekonomisinin son yıllarda gösterdiği hızlı gelişmeler, Brezilya'daki piyasaları yatırımlar ve finansal akımlar açısından cazip hale

getirmektedir. Son dönemlerde yaşanan finansal istikrarsızlıklara rağmen, göreceli fiyat istikrarını sağladığı, mali sorumluluklarını yerine getirdiği ve hızlı büyümeyi gerçekleştirebildiği için dikkatleri üzerine çekmiştir. 2010 yılında toplam küresel sermaye akımlarının %4,3'ü Brezilya'ya yönelmiştir (UNCTAD, 2011, Akt: Amann ve Baer, 2012, s.412-413).

Net doğrudan yabancı sermaye akışlarına bakıldığında Brezilya, yükselen piyasalar içinde Çin'den sonra en büyük ikinci piyasadır. 2006 yılında 17,8 milyar Euro değerinde doğrudan yabancı sermaye Brezilya'ya yönelmiştir. 2007 yılında ise bu rakam 24,6 milyar Euro'ya yükselmiştir (Ghosh vd., 2009, s.5).

3.2.1.2 Brezilya'nın Sosyal, Siyasal ve Demografik Özellikleri

BRICS topluluğu üyesi olan Brezilya son dönemlerde ekonomik anlamda yükselişe geçmiş ve satın alma gücü paritesine göre dünyanın en büyük 7. ekonomisi olmayı başarmıştır. Bu durum Brezilya'yı özellikle de özel sektör açısından ticaret partneri olarak cazip bir ülke haline getirmektedir. Bu nedenlerden dolayı Brezilya'nın sahip olduğu sosyo-kültürel yapı ve demografik özelliği, iş çevrelerinin ilgilendiği bir konu haline gelmektedir. Özellikle de Brezilya'da orta sınıf hane halkının genişlemesi, yeni tüketicilerin ortaya çıkmasına neden olmakta, bu da Brezilya'nın diğer ülkeler ile ticaretine etki etmektedir. Bunun yanı sıra sinema, müzik, görsel sanatlar gibi kültürel aktivitelere katılım ve kültürel üretim artmakta, müze ve galeri gibi kültürel kurumlar önem kazanmaktadır. Brezilya hükümeti kültürel üretime destek vermekte ve vergide teşvik indirimi sağlamaktadır (Smits, 2014, s.4).

Son yıllarda Brezilya'da sosyal göstergeler giderek iyileşme sergilemektedir. Hükümet çeşitli sosyal programlar ile sağlık, eğitim ve beslenme gibi konularda düzenlemelere gitmektedir. Eğitim ve sağlık hizmetlerine erişimde son yıllarda önemli ilerlemeler kaydedilmesine rağmen yine de Kuzey ve Güney bölgeleri arasında dengesizlikler bulunmaktadır. Brezilya aynı zamanda gelir eşitsizliğinde de dünyada üst sıralarda yer almaktadır. Nüfusun önemli bir kısmı yoksulluk çekmektedir. Fakat 2007 yılında yapılan sosyal programlar sayesinde Brezilya'da orta sınıf genişlemiş, Gini endeksinde gerileme başlamıştır. İyileşme görülen diğer bir konu ise işsizlik oranlarıdır. 2002 yılında nüfusun %11,1'i işsizlikle mücadele ederken, 2007

yılında bu oran % 7,4'e düşmüştür. Fakat yine de iş olanağı yaratma Brezilya'nın önemli sorunlarından biridir. Siyasi açıdan ise Brezilya son dönemlerde politik kimliğini güçlendirmekte, çok uluslu çevrelerde etkin rol oynamaktadır. Brezilya kendisini yükselen piyasaların temsilcisi olarak ifade etmekte ve kendi gibi pek çok yükselen piyasa ile yaptığı ticari anlaşmalar ile politik yönünü güçlendirmektedir. Brezilya, kendi gibi yükselen bir piyasa olan Meksika ile ticaret anlaşması imzalayarak politik gücünü geliştirmektedir. Bunun yanı sıra Fas ve Mısır ile de çeşitli anlaşmalar yapmayı planlamaktadır. BRICS topluluğunun üyeleri olan Rusya, Hindistan, Çin ve Güney Afrika gibi bölgesel güçlerle anlaşmalar yapması, ABD ve Avrupa Birliği ile olan ilişkilerinde dengeli mesafeyi gözetmesi Brezilya'nın politik gücünü desteklemektedir (Ghosh vd., 2009, s.4-8).

Brezilya ekonomisinin anlaşılması için demografik özelliklerinin de incelenmesi gerekmektedir. Aşağıda Tablo 10'da Brezilya'nın nüfusu ve kişi başı milli geliri yıllara göre karşılaştırmalı olarak verilmiştir. Tablo 10'da her bölgenin toplam gelirine ve kişi başı gelirine göre bölgesel yoğunlukları ve eşitsizlik düzeyleri yer almaktadır. Örneğin, 1970 yılında Kuzey Doğu'nun geliri milli gelirin %14,6'sına tekabül ederken, Kuzey Bölgesinin geliri ise yalnızca milli gelirin % 2,9'una denk gelmektedir. Eşitsizlik açısından ise Kuzeydoğu ortalama olarak kişi başı gelirin %48,3'üne sahiptir ve milli ortalamanın altındadır. Kuzey Bölgesi ise kişi başı gelirin %65,6'sına sahiptir. Sadece Güneydoğu bölgesi milli ortalamanın üzerindedir. 2010 yılında ise bölgesel eşitsizlik Kuzey ve Kuzeydoğu bölgelerinde görülmektedir. Güneydoğu, Güney ve Merkez Batı bölgelerinin milli ortalamanın üzerinde olduğu görülmektedir (Porsse vd., 2012, s.7).

Tablo 10

Brezilya'da Bölgeler Arası Gelir ve Kişi Başı Gelir

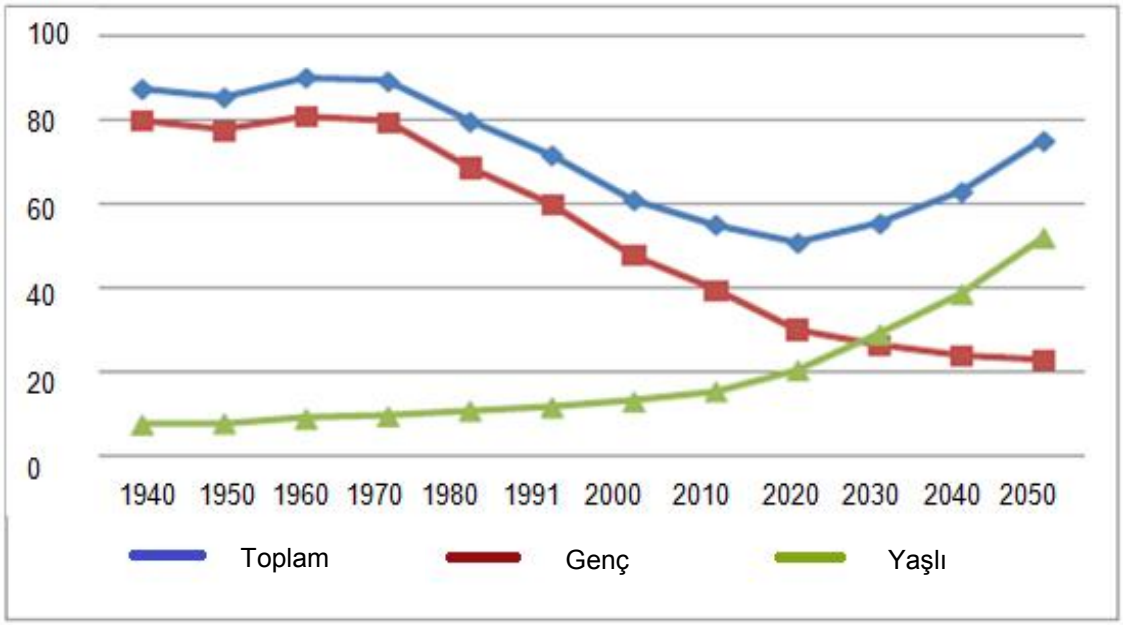
Bölgeler	Gelir*		Nüfus		Kişi Başı Gelir**	
	1970	2010	1970	2010	1970	2010
Brezilya	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Kuzey	2,9	4,7	4,4	8,3	65,6	69,2
Kuzeydoğu	14,6	15,8	30,2	27,8	48,3	61,5
Güneydoğu	62,2	52,7	42,8	42,1	145,5	119,5
Güney	16,1	17,9	17,7	14,4	90,8	113,1
Merkez Batı	4,2	8,9	4,9	7,4	86,1	117,0

Kaynak:(Porsse vd., 2012, s.8).

Not:* Her bölgenin toplam gelirinin, toplam milli gelire oranını ifade etmektedir. ** Her bölgenin kişi başı gelirinin, kişi başına milli gelire oranını ifade etmektedir.

Son dönemlerde demografik göstergelere bakıldığında Brezilya'nın önemli değişimler yaşadığı gözlemlenmektedir. Doğum ve ölüm oranlarındaki azalış Brezilya'da yaşanan demografik değişime katkıda bulunmaktadır.

Aşağıdaki Şekil 12'de bağımlılık oranlarındaki değişim ve 1940 ile 2050 yılları arasındaki genç ve yaşlı nüfus göstergeleri yer almaktadır. Popülasyon tahminleri için Brezilya Coğrafya ve İstatistik Enstitüsünün hesaplamaları kullanılmıştır (Porsse vd., 2012, s.8).

Şekil 12. 1940-2050 Yılları Arası için Brezilya'nın Bağımlılık Oranları
Kaynak:(Porsse vd., 2012, s.9).

1970'lerde başlayan toplam bağımlılık oranındaki azalmanın 2020'ye kadar devam etmesi, daha sonra ise artış göstermesi beklenmektedir. Brezilya'nın demografik göstergeleri incelendiğinde genç nüfusun baskın olduğu görülmektedir. Fakat her yıl Brezilya nüfusu giderek yaşlanma eğilimindedir. Bu durum zamanla Brezilya nüfusu içerisinde daha yaşlı kesimin baskın olacağını ifade etmektedir (Porsse vd., 2012, s.8).

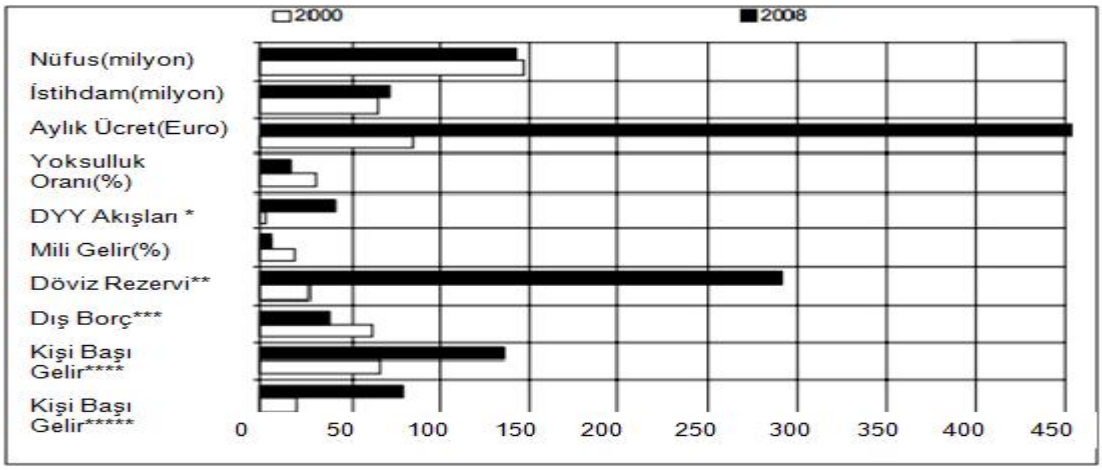
3.2.2. Rusya

3.2.2.1. Rusya'nın Ekonomik Özellikleri

Son 25 yılda Rusya ekonomisi hızlı değişimler yaşamıştır. Bu değişimlerin ardında Rusya'nın 1990'lı yıllarda ani ekonomik çöküşler yaşaması, çeşitli reform dönemleri geçirmesi, küresel ekonomik krizlerin yaşanması gibi nedenler bulunmaktadır. Rusya hala Sovyet döneminden kalan pek çok yapısal ekonomik sorunla mücadele etmektedir. Rusya'nın bol miktarda sahip olduğu doğal kaynağı enerji üretiminde büyümesine yardımcı olmakla birlikte, bir anlamda bağımlılık yaratmaktadır. Rusya'nın sahip olduğu pek çok yapısal sorun Sovyet ve Çarlık dönemlerinden kalmıştır. Sovyetler döneminde devlet kontrolünden kalma geniş sınırlamalar, bürokratik engeller, her kurumda

görülen yolsuzluk ve hem yurtiçi hem de uluslararası rekabeti engelleyen sayısız ekonomik bariyerler bunlardan bazılarıdır. Bu yüzden Rusya son yıllarda bürokratik prosedürlerde sadeleşmeye gitmiş, yolsuzluk karşıtı kampanyalar yürütmüş, devlet kurumlarında özelleştirme yoluna gitmiş, eğitim sistemine düzenlemeler getirmiş ve yenilikçi ürünler üretmeye ağırlık vermiştir. Fakat bu girişimler sadece belirli alanlarda sınırlı ilerlemeler sağlamıştır(Russell, 2015, s.1).

Rusya ekonomisi son 10 yıldır hızlı bir yükseliş yaşamaktadır. Bir çok gözlemci çalkantılı enerji fiyatlarından dolayı Rusya'nın milli gelir artışının süreceğini tahmin etmektedir. 2007 yılında Rusya'nın milli gelir büyümesi %8'i aşmıştır. Hane halkı tüketimi genişlemiş, yatırım harcamaları büyümesi hızlanmıştır. 2008 yılında yaşanan küresel finansal krize rağmen Rusya'nın milli gelir büyümesi %5,6'ya ulaşmıştır. Son 5 yılda ise reel milli gelir %40'dan fazla artış göstermiştir. Satın alma gücü paritesine göre, Rusya'nın 2008 yılındaki toplam milli geliri, 27 Avrupa ülkesinin ortalama milli gelirinin %15'ine denk gelmektedir. Bunların yanı sıra son dönemlerde Rusya'nın pek çok ekonomik göstergesinde iyileşmeler yaşanmıştır. Gelir yükselmiş, ortalama ücretler artmış, yoksulluk seviyelerinde düşüş yaşanmış, istihdam artmış, neredeyse kamunun tüm dış borcu ödenmiş ve yabancı rezervlerde önemli artışlar yaşanmıştır(Ghosh vd., 2009, s.20).

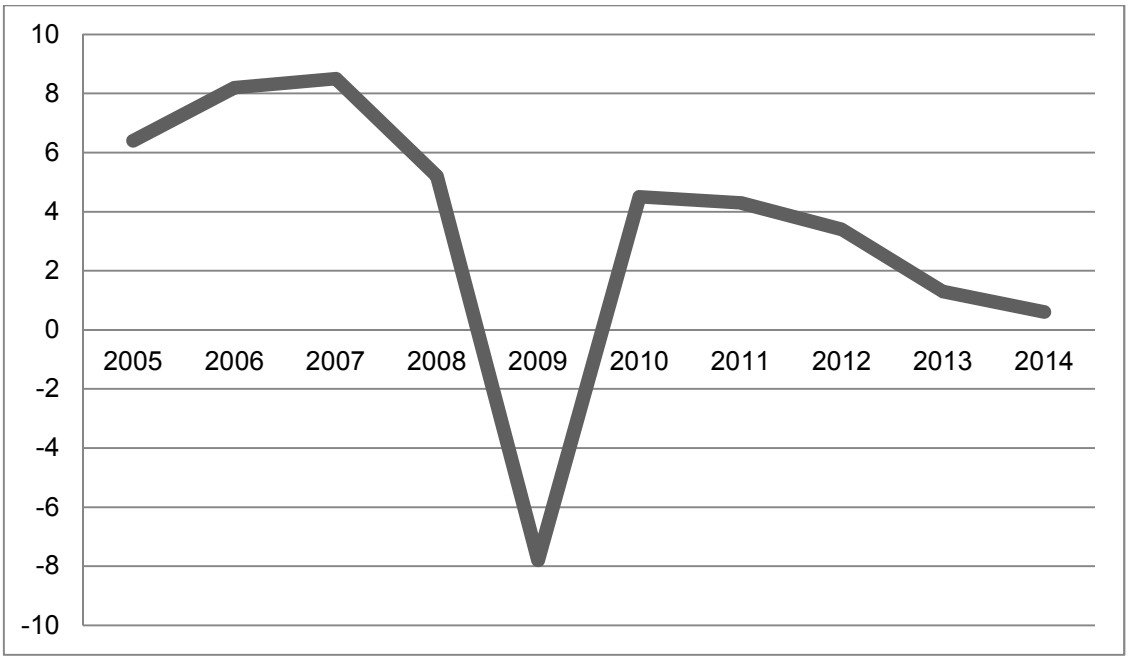
Şekil 13. 2000-2008 Yılları Arasındaki Rusya'nın Ekonomik Göstergeleri

Kaynak:(Ghosh vd., 2009, s.21).

Not: * Doğrudan yabancı sermaye akışları milyar Euro olarak ifade edilmektedir. ** Döviz rezervleri milyar Euro cinsinden gösterilmektedir. *** Milli gelir içerisindeki dış borç yüzdesini ifade etmektedir. **** Satın alma gücü paritesine göre, Euro cinsinden kişi başı geliri ifade etmektedir. ***** Döviz kuruna göre Euro cinsinden kişi başı geliri ifade etmektedir.

Şekil 13'de 2000 ve 2008 yılları içerisinde Rusya ekonomisinde meydana gelen değişimler görülmektedir. Rusya'nın nüfusunda görülen azalmanın nedeni ölüm oranlarında görülen yükselme ve doğum oranlarında görülen azalmadan kaynaklanmaktadır. Dahası yakın gelecekte Rusya'nın bu nedenden dolayı işgücü sıkıntısı çekeceği tahmin edilmektedir. Bunun yanı sıra yoksulluk sınırının altında yaşayan nüfus zaman içerisinde neredeyse yarı yarıya azalsa da gelir eşitsizliği önemli ölçüde artmıştır (Ghosh vd., 2009, s.20-21).

Aşağıda Şekil 14'te Rusya ekonomisinin 2005 ile 2014 yılları arasındaki yıllık büyüme oranları sergilenmektedir. Şekil incelendiğinde Rusya ekonomisinin yıllık olarak ortalama %4 oranında büyüme sergilediği görülmektedir.

Şekil 14. 2005 ile 2014 Yılları Arasında Rusya Ekonominin Yıllık Büyüme Oranları

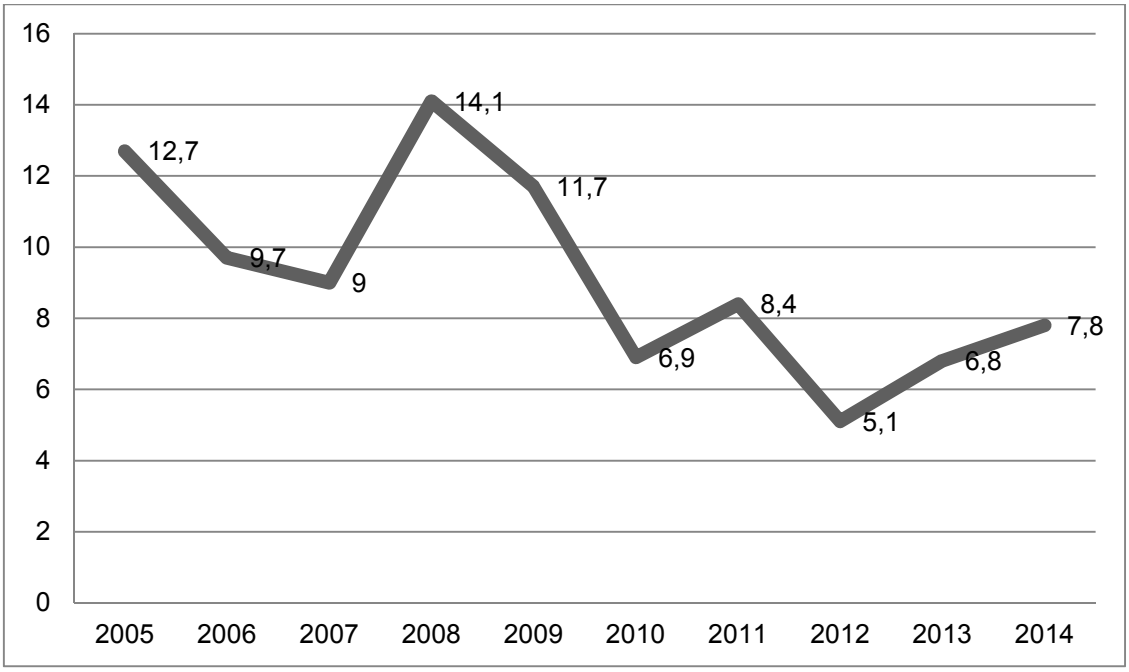
Kaynak:(Dünya Bankası Veri Tabanı, Erişim Tarihi:29,03,2015).

Bir çok dünya ekonomisinde olduğu gibi Rusya ekonomisi de 2008 yılının son çeyreğinde yaşanan küresel krizden etkilenmiştir. 2009 yılında sert bir düşüş yaşan Rusya ekonomisi küçülmeye gitmiş fakat kısa sürede toparlanma sürecine girmeyi başarmıştır. Kriz sonrasında hızlı bir büyüme sürecine giren

Rusya ekonomik istikrarını yakalayarak hayat standartlarını da yükseltmeyi başarmıştır (Cooper, 2009, s.1).

Rusya geçmiş dönemlerde yaşadığı krizlerden sonra ekonomi politikalarında pek çok yenilik yapmış ve krizlerden dersler çıkarmıştır. 2001 yılından bu yana vergi reformu, toprak reformu, icra-iflas reformu, yargı reformu gibi pek çok alanda düzenlemeye gitmiştir. Yaptığı köklü reformların, sadeleştirmelerin ve özelleştirmelerin bir sonucu olarak Rusya krizin etkilerini hızlı bir şekilde üzerinden atmış ve toparlanma sürecine girmiştir (Benli, 2011, s.6).

Son bir kaç yıla baktığımızda ise Rusya ekonomisinin değişken bir yapı sergilediğini görmek mümkündür. 2014 yılı öncesinde yüksek büyüme oranlarını yakalayabilen Rusya'nın 2014 yılı içerisinde reel milli gelir büyümesi yalnızca %0,6 düzeyinde kalmıştır. Son verilere bakıldığında Rusya'nın enflasyon oranı %16,9'a kadar yükselerek son 13 yılın en yüksek seviyelerine ulaşmıştır. Bunun nedeni Rus para birimi olan rublenin değer kaybederek ithal mal fiyatlarının yükselmesidir (Ishihara, 2015, s.1). Aşağıda Sekil 15'te Rusya'nın 2005 ile 2014 yılları arasındaki enflasyon oranları, tüketici fiyatlarına göre yıllık artış yüzdesi şeklinde ifade edilmiştir.

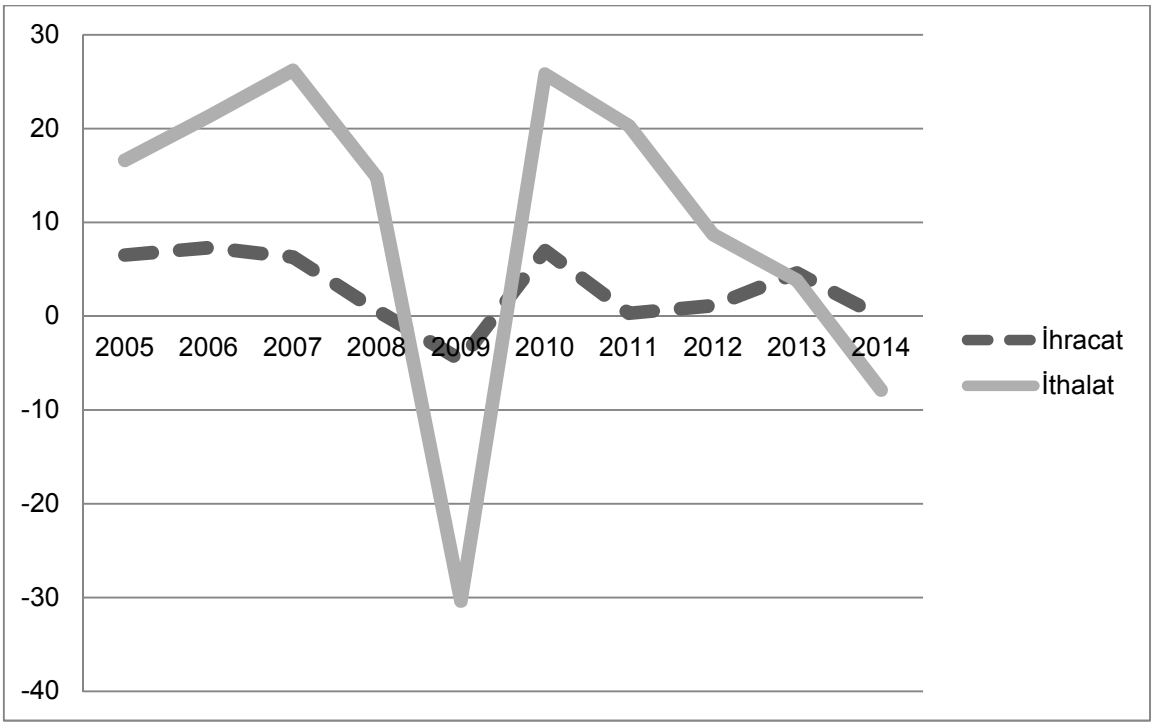

Şekil 15. 2005 ile 2014 Yılları Arasındaki Rusya'nın Enflasyon Oranları

Kaynak:(Dünya Bankası Veri Tabanı, Erişim Tarihi:01,04,2015).

Şekil 15 incelendiğinde Rusya'nın 2005 yılında iki haneli olan yüksek enflasyon oranını 2012 yılına geldiğinde önemli ölçüde düşürdüğü görülmektedir. 2005 yılında %12,7 olan enflasyon oranını 2006 ve 2007 yılında tek haneye düşürmeyi başaran Rusya, 2008 krizinin ortaya çıkması ile enflasyon oranını %14,1'e kadar yükseltmiştir. 2008 yılından sonra ise aşamalı şekilde enflasyon oranını düşürmeyi başaran Rusya, 2012 yılında %5,1 düzeyinde enflasyon oranı ile verilen 9 yıl içerisindeki en düşük enflasyon oranını yakalamayı başarmıştır.

Rusya ekonomisinin ticaret yapısını oluşturan ithalat ve ihracatı, Rusya ekonomisi hakkında önemli bilgiler içeren diğer bir konudur. Aşağıda Şekil 16'da Rusya'nın toplam mal ve hizmet ihracatı ile toplam mal ve hizmet ithalatının yıllara göre değişim oranları yer almaktadır. Şekil incelendiğinde Rusya'daki ticari yapının değişkenliği göze çarpmaktadır. 2005 ile 2007 yılları arasında Rusya'da hem ithalat hem de ihracat yükselme eğilimi içerisindedir. 2008 yılında yaşanan küresel kriz Rusya'yı da önemli ölçüde etkilemiş ve Rusya'nın toplam ithalat ve ihracatı sert bir düşüş sergilemiştir. Krizin etkilerini en çok 2009 yılında yaşayan Rusya'nın toplam ihracatı ve ithalatı bu yılda eksileri değerleri almıştır. Özellikle de Rusya'nın ithalatı bu krizden çok fazla etkilenmiş ve yaklaşık -30'lara varan bir küçülmeye gitmiştir. 2009 yılından sonra ise Rusya hızlı bir toparlanma sürecine girmiştir. Özellikle de Rusya'nın ithalatı hızlı şekilde artış göstermiştir.

Şekil 16. Rusya'nın Toplam İthalat ve İhracatının 2005 ile 2014 Yılları Arasındaki Değişim Oranları

Kaynak:(Dünya Bankası Veri Tabanı, Erişim Tarihi:05,04,2015).

2010 yılı ve sonrasını krizin etkilerini üstünden atan Rusya, ithalatını ve ihracatını arttırmayı başarmıştır. Genel olarak 2005 ile 2014 yılları arasındaki yıllara bakıldığında Rusya'nın toplam ihracatının ve toplam ithalatının dalgalanmalar yaşadığı, özellikle de ithalatının önemli iniş ve çıkışlar sergilediği görülmektedir.

Rusya 2010 yılında Beyaz Rusya ve Kazakistan ile arasında gümrük birliği kurmuştur. Ayrıca 2006-2007 yıllarında Bağımsız Devletler Topluluğu üyesi ülkelere sağlamakta olduğu ucuz enerji desteğini önemli ölçüde daraltmıştır. Rusya'nın dış ticaret politikalarında yaptığı bu önemli değişiklikler sonucunda dış ticaretinde önemli gelişmeler yaşamış, krizin etkilerini üzerinden atmıştır (Benli, 2011, s. 23).

Dünya Bankasının "İş Yapma Endeksi" farklı ülkelerde ticaret yapma kolaylığını kıyaslamaya yarayan ve sık kullanılan bir endekstir. Bu endeks iş çevrelerinin çekiciliğini sıralamaya yaramaktadır. Aşağıda Tablo 11'de Rusya'nın bu endeksteki yerleri gösterilmektedir. Bu endeks incelendiğinde Rusya'da iş ikliminin çok çekici olmadığı görülmektedir. Yine de 2011 yılında bu endekste 120. sırada yer alan Rusya, 2013 yılında ilerleme kaydederek tüm 189

ülke arasından 92. sıraya yükselmeyi başarmıştır. Bu endekste Rusya'da iş yapabilmenin kolalıkları ve zorlukları çeşitli yönlerden değerlendirilmektedir (Oxenstierna, 2014, s.27). Örneğin, 189 ülke arasından bir işe başlamanın en rahat olduğu ülkeler sıralandığında Rusya 88. sırada yer alabilmiştir. Yapı ruhsatlarını alma açısından ise 178. sırada yer alan Rusya bu konuda çeşitli zorluklara ya da kısıtlamalara sahip olduğunu göstermektedir.

Tablo 11

2013 Yılında Dünya Bankası İş Yapma Endeksinde Rusya'nın Sıralamaları

	189 Ülke Arasındaki Sıralaması
İş Yapma Kolaylığı	92.
Bir İşe Başlama	88.
Yapı Ruhsatı Kolaylığı	178.
Elektriğe Ulaşım	117.
Kredi Alma	109.
Yeni Buluş Yapanları Koruma	115.
Vergi Ödeme	56.
Sınır Ötesi Ticaret	157.
Mecburi Sözleşmeler	10.
Ödeme Güçlüklerini Çözme	55.

Kaynak:(Oxenstierna, 2014, s.28).

Elektriğe ulaşımda 117. sırada yer alan Rusya, kredi elde etmede ise 109. sırada yer almaktadır. Dünya Bankasının hazırlamış olduğu bu endekse göre Rusya'nın uluslararası iş çevrelerini ülkesine çekmede hala bazı problemler yaşadığı görülmektedir.

3.2.2.2. Rusya'nın Sosyal, Siyasal ve Demografik Özellikleri

BRICS üyesi olarak Rusya sahip olduğu tarihi nedeniyle diğer BRICS grubu ülkelerinden farklıdır. Rusya tarihinden bu yana önemli dönüşümler geçirmiştir. Günümüzde hala Rusya geniş askeri harcamaları ve asker sayısı ile dünya üzerinde egemen ülkeleri etkilemektedir. Rusya Federasyonu çok geniş bir yüz ölçümüne ve çok uluslu yapıya sahip bir ülkedir. Demografik açıdan yaşlı

nüfusun gittikçe artığı bir ülke olmakla birlikte politik açıdan da tam olarak istikrar sağlanamamıştır (Cooper, 2006, Akt: Russell, 2012, s.12).

1990'lı yıllarda zor dönemlerden geçen Rusya, 2000'li yıllara geldiğinde önemli ekonomik ve politik atılımlar yapmıştır. Bu da Rusya'yı dünyanın zengin ve önemli ülkelerinden biri haline gelmesine neden olmuştur. Sosyalist rejimden uzaklaşan ve Batı ile yakın ilişkiler kuran Rusya'nın dış politikada önemi artmıştır. 2008 krizini önemli ölçüde aşıp büyümeye devam etmesi, 2010 yılında Rusya'nın en önemli gelir kaynaklarından biri olan petrolün fiyatının artması, Rusya'nın iç ve dış ticaretine önemli katkılar yapmış ve Rusya'yı gelecek vadeden bir ülke konumuna getirmiştir (Özsoylu ve Algan, 2011, s.109-110).

Rusya'da nüfus sosyal göstergeler açısından incelendiğinde önemli farklılıklar olduğu görülmektedir. Bu konuda Rus Bilim Akademisi Sosyoloji Enstitüsü'nün yaptığı araştırmalar neticesinde şu sonuçlara ulaşılmıştır. Rus Bilim Akademisi ulusal düzeyde yapılan 3 araştırmanın verilerini kullanarak Rus nüfusunu 10 sosyal tabakaya ayırmışlardır (Gorshkov, 2008, s.52). Aşağıda Tablo 12'de bu tabakalar ve ifade ettikleri yüzdelik dilimler yer almaktadır.

Tablo 12

Rus Nüfusunun Sosyal Yapısı

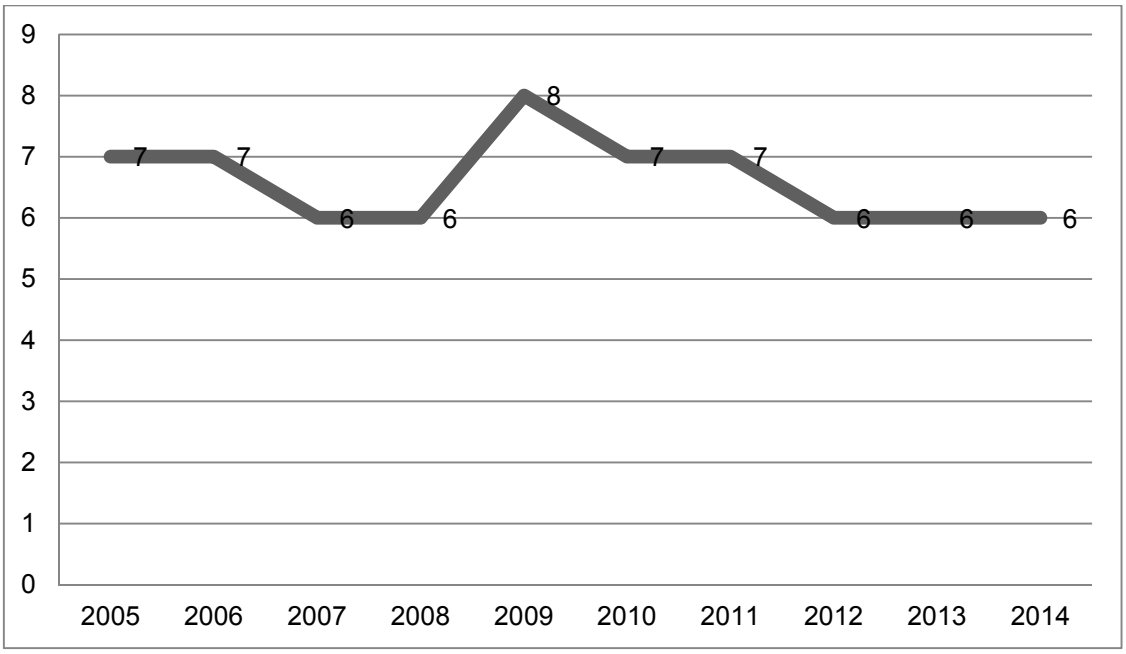
Sosyal Tabakalar	%
1-2 Arası Tabaka (Yoksulluk Seviyesinin Altı)	16
3-4 Arası Tabaka (Optimal Düzeyin Altı)	43
5-8 Arası Tabaka (Orta Sınıf)	36
9-10 Arası Tabaka (Zengin Kesim)	5

Kaynak:(Gorshkov, 2008, s.52).

2008 yılının Mart ayında yapılan bu araştırmanın sonucuna göre ilk tabaka olan ve yoksulluk seviyesinin altında olan kesim Rus nüfusunun %16'sına tekabül etmektedir. Bu tabakanın yaklaşık olarak 2/3'sinin temel ihtiyaçlardan olan beslenme, giyim gibi ihtiyaçlarını karşılayamadıkları tahmin edilmektedir. İkinci tabaka olan ve optimal düzeyin altında yaşayan kesim nüfusun %43'ünü temsil etmektedir. Bu kesimin bir kısmı sosyal hayattan yoksun olarak yaşamaktadır. Bu kesimin standart bir tüketimi ve asgari düzeyde

geçimini sağlamaya yetecek bir geliri bulunmaktadır. Orta Sınıf Rus halkı nüfusun %36'sını temsil ederken, zengin kesim ise nüfusun yalnızca %5'ini temsil etmektedir (Gorshkov, 2008, s.52-53).

Rusya'nın işsizlik oranlarına bakıldığında ise genel olarak iniş ve çıkışların pek yaşanmadığı ve tek haneli işsizlik oranlarının görüldüğü fark edilecektir. Aşağıda Şekil 17'de Rusya'da 2005 ve 2014 yıllar arasında yaşanan işsizlik oranları yer almaktadır. Gelir dağılımında önemli ölçüde eşitsizlik bulunan Rusya'da, işsizlik oranları ise makul sayılabilecek boyuttadır. 2005 yılında %7 olarak ifade edilen işsizlik oranı, yıllar içinde önemli dalgalanmalar yaşamamış ve 2012 yılına gelindiğinde işsizlik oranı %6 olarak hesaplanmıştır. Bu rakamlar ülke genelindeki tüm işgücü içerisindeki işsizlik oranını ifade etmektedir.

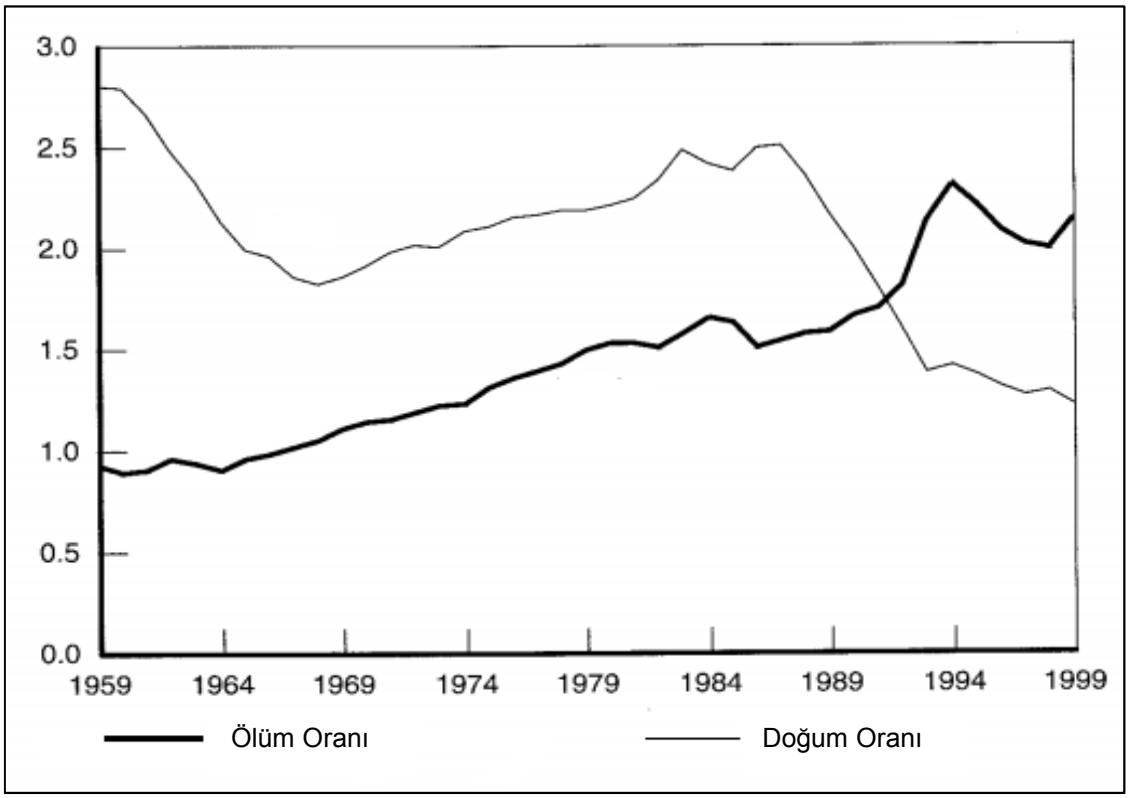

Şekil 17. 2005 ile 2014 Yılları Arasında Rusya'daki İşsizlik Oranları

Kaynak:(Dünya Bankası Veri Tabanı, Erişim Tarihi:21,04,2015).

Şekil 17'de gösterilen 7 yılda Rusya işsizlik oranlarını yüksek dalgalanmalara izin vermeden, stabil tutmayı başarabilmiştir. Bu yıllar arasında en yüksek enflasyon oranı %8 ile 2009 yılında görülmüştür. 2008 yılında işsizlik oranı %6 olan Rusya'nın yaşanan yine o yılda yaşanan küresel ekonomik krizden etkilenerek işsizlik oranını %8'lere çıkardığı düşünülmektedir.

Rusya'nın demografik göstergeleri incelendiğinde ise 1992 yılından itibaren nüfusta azalma olduğu görülmektedir. Aşağıda Şekil 18'de Rusya'nın doğum ve ölüm oranlarının yıllara göre değişim grafiği yer almaktadır. Rusya'nın nüfusu 1992 yılında 148,4 milyon ile zirvesine ulaşmış ve daha sonrasında sürekli bir azalma görülmüştür. Ölüm oranlarının doğum oranlarından daha fazla olması Rusya'nın nüfusunda düşüşe neden olmaktadır. Doğum oranlarında 1980'lerin sonlarına doğru azalma görülür iken, ölüm oranları 1960'lardan itibaren yükselmektedir. 1992 yılından itibaren her yıl Rusya'da ölen kişi sayısı, yeni doğan bebek sayısını aşmaktadır. 1990'ların ortalarında ölüm oranlarında belirli bir miktar azalma görülse de 1998 krizini müteakiben tekrardan artmıştır. 1992 yılından 1999 yılına kadar toplam ölen kişi sayısı yeni doğan bebek sayısından yaklaşık olarak 6 milyon fazladır (DaVanzo ve Grammich, 2001, s.9-11)

Şekil 18. 1959 ile 1999 Yılları Arasında Rusya'daki Ölüm ve Doğum Oranları
Kaynak:(DaVanzo ve Grammich, 2001, s.12).

Şekil 18'de 1959 yılındaki ölen kişi sayısı yaklaşık olarak 1 milyon civarındadır. Aynı yılda yeni doğan bebek sayısı ise neredeyse 3 milyona

yaklaşmaktadır. Ölüm oranları sürekli olarak artış halinde iken, doğum oranlarında dalgalanmalar yaşandığı görülmektedir. Fakat doğum oranında en sert kırılma 1984 ile 1989 yılları arasında yaşanmış ve bu tarihten sonra doğum oranları sürekli azalma göstermiştir. 1992 yılında ise ölüm oranı doğum oranını aşmış ve o tarihten sonra her yıl aradaki fark giderek artmıştır.

3.2.3. Hindistan

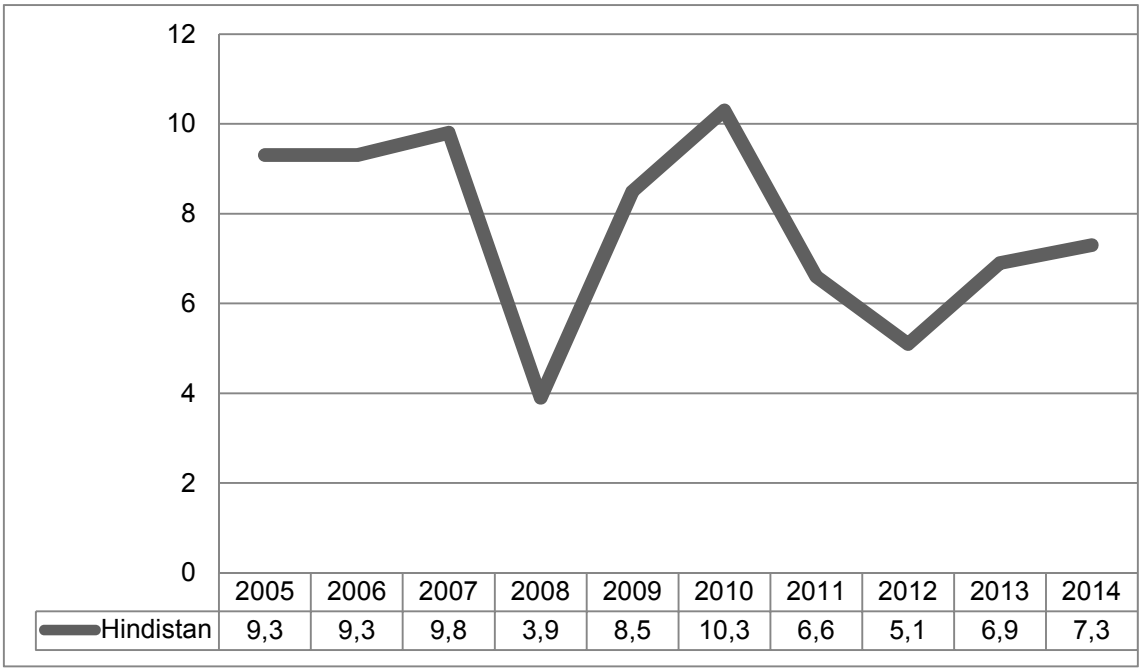
3.2.3.1. Hindistan'ın Ekonomik Özellikleri

Hindistan 2003 ve 2011 yılları arasında ortalama %8'in üzerinde güçlü bir büyüme oranı sergilemiştir. Bununla birlikte yoksulluk oranı da neredeyse yarı yarıya düşüş göstermiştir. Bu olumlu gelişmeler Hindistan'ın geçmişte yaptığı yapısal reformların bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Bunun yanı sıra 2007 yılına kadar güçlü sermaye akımlarının yaşanması, 2009 yılından beri genişletici para ve maliye politikalarının uygulanması, güçlü büyüme oranının yaşanmasına ve yoksulluğun azalmasına yardımcı olmuştur. Güçlü büyüme oranı 2012 yılında kesintiye uğramıştır. Yüksek enflasyon oranları ve ekonomide mali açıklar yaşanmıştır (OECD Yayınları, 2014, s.1).

Hindistan ekonomisi sahip olduğu potansiyeli ile küresel ekonomiye yön veren ekonomilerden biridir. 1990'ların ortalarında hızlı bir büyüme sürecine giren Hindistan beraberinde pek çok yeni reform da yapmıştır. Hızlı büyüme sürecini yakalayan Hindistan dünyanın önde gelen yükselen piyasaları arasında yerini almıştır. Dahası Hindistan'ın yaptığı reformlar daha başarılı süreçlerin yolunu açmış ve BRICS topluluğunda yerini almasını sağlamıştır. Hindistan ekonomisi eski dönemlerine göre günümüzde küresel piyasa ile daha bütünleşik ve daha bağlıdır. Eski sosyalist ve dış dünyadan izole edilmiş ekonomisi liberalize edilmiş ve istikrarlı bir büyüme sürecine girmiştir (Hudson Enstitüsü Yayınları, 2014, s.1).

Yaklaşık olarak 20 yıl önce Hindistan ekonomisi ciddi bir makroekonomik ve ödemeler dengesi krizi içerisinde bulunmaktaydı. Hindistan yönetimi bu krizi aşmada kısa vadeli çözümlerin yeterli olmayacağını fark ederek, kriz öncesi politikalarında bazı reformları uygulamaya başlamıştır. Srinivasan'a göre, dış dünyada yaşanan iki önemli gelişme Hindistan yönetimini bu reformları uygulamasına neden olmuştur. Bu gelişmelerden ilki, Hindistan'ın da model

aldığı, merkezi planlamayı uygulayan Sovyet Birliğinin ve ekonomisinin çökmesidir. Diğer önemli gelişme ise, 1978 yılından beri ekonomisini yabancı ticarete ve yatırımlara açan Çin'in elde ettiği ekonomik başarıdır. Bu gelişmeler Hindistan'ın ekonomi politikalarında değişimlerin yaşanmasında etkili olmuştur (Srinivasan, 2003, s.1). Aşağıda Şekil 19'da Hindistan'a ait yıllık büyüme oranları yer almaktadır.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Hindistan	9,3	9,3	9,8	3,9	8,5	10,3	6,6	5,1	6,9	7,3

Şekil 19. 2005-2014 Yılları Arasında Hindistan'ın Yıllık Ekonomik Büyüme Oranları

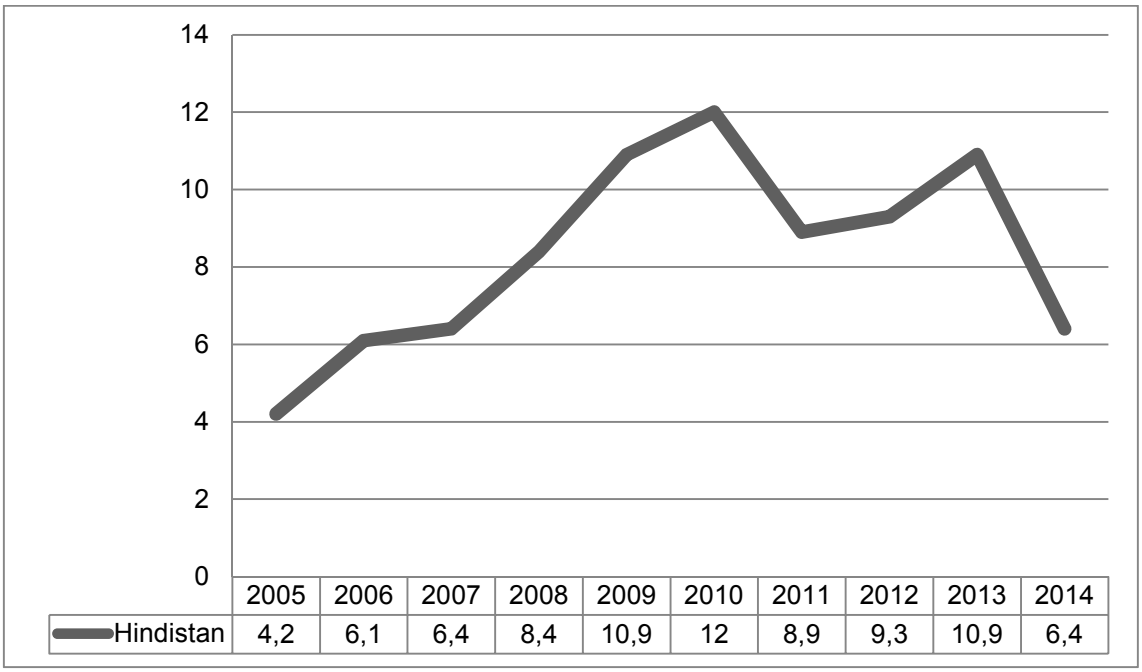
Kaynak: (Dünya Bankası Veri Tabanı, Erişim Tarihi:05,05,2015).

Şekil 19 incelendiğinde Hindistan'ın 2005 yılı ve sonrasında yüksek büyüme performansı sergilediği görülmektedir. 2005 yılında yıllık %9,3 oranında ekonomik büyüme sergileyen Hindistan, 2008 yılına geldiğinde o yılda yaşanan küresel ekonomik krizden etkilenerek büyüme oranında düşüş yaşamıştır. 2008 yılında yıllık büyüme oranı %3,8'e kadar düşen Hindistan hızlı bir toparlanma süreci yaşamış ve 2009 yılında ekonomik büyüme oranını %8,5'lere kadar çıkarmayı başarmıştır. Genel olarak istikrarlı bir büyüme oranı sergileyen Hindistan yüksek oranlarda büyümeye devam etmiştir.

Hindistan istikrarlı büyüme oranlarına rağmen önemli bütçe açığı vermekte ve mali zayıflık yaşamaktadır. Bu nedenle bütçe açığını azaltmaya

yönelik politik uygulamaları zorunlu hale getirmiştir. Ayrıca vergi kanununu da değiştirmek için önemli bir adım atmıştır. Ekonomik politikalarda yapılan reformların sonucu krizin etkilerini üzerinden atan Hindistan istikrarlı büyümesini devam ettirmiştir (Uyanık, 2011, s.4).

Hindistan'ın enflasyon oranları hesaplandığında 2012 yılının Haziran ayında enflasyon oranının %8,9 olduğu görülmüştür. Bu durum bir önceki yılın aynı ayına göre enflasyon oranında önemli oranda azalma yaşandığını göstermektedir. 2011 yılının Haziran ayında Hindistan'ın enflasyon oranı %9,6 olarak hesaplanmıştır. 2013 yılının Ağustos ayında ise enflasyon oranı %6,1 olarak hesaplanmıştır. Tarihsel olarak bakıldığında, 1969 yılından 2013 yılına kadar Hindistan'daki enflasyon oranı ortalama olarak %7,7'dir. Bu yıllar arasında yaşanan en yüksek enflasyon oranı 1974 yılının Eylül ayında % 34,7 olarak hesaplanmıştır (Rao vd., 2013,1). Aşağıda Şekil 2'de Hindistan'ın yıllık enflasyon oranları yer almaktadır.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Hindistan	4,2	6,1	6,4	8,4	10,9	12	8,9	9,3	10,9	6,4

Şekil 20. 2005-2014 Yılları Arasında Hindistan'ın Yıllık Enflasyon Oranı

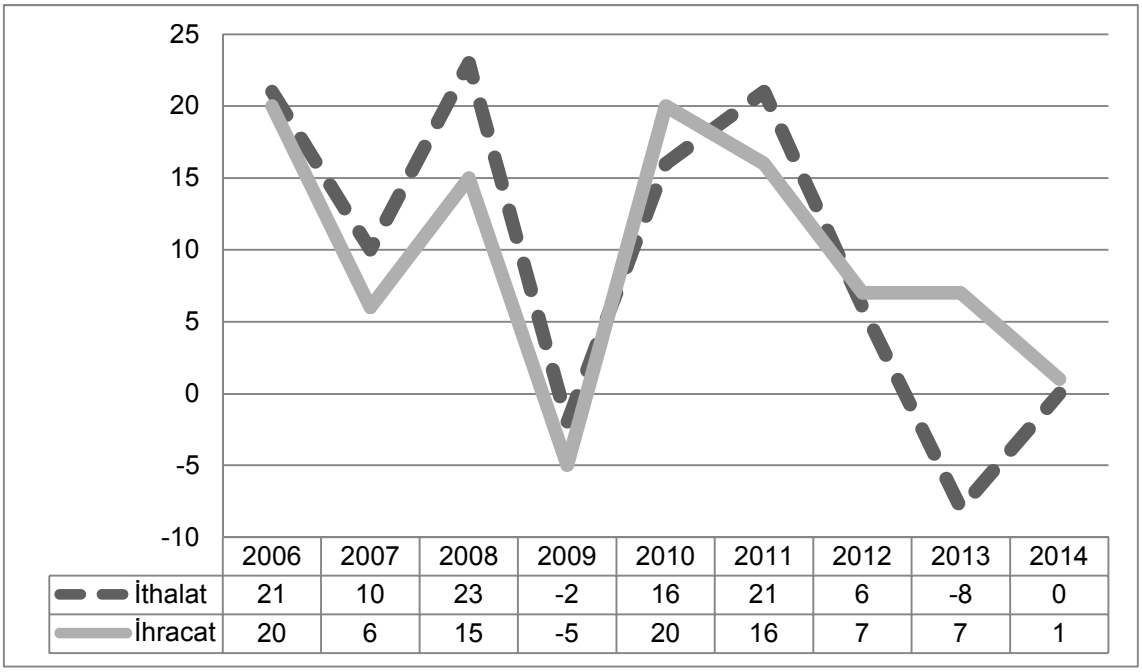
Kaynak: (Dünya Bankası Veri Tabanı, Erişim Tarihi:05,05,2015).

Şekil 20 incelendiğinde 2005 ile 2014 yılları arasında en düşük enflasyon oranı %4,2 ile 2005 yılında yaşanmıştır. 2008 yılında patlak veren küresel ekonomik krizin enflasyon üzerindeki etkisi 2009 yılında hissedilmiş ve %10,9

oranında enflasyon yaşanmıştır. Verilen yıllar arasındaki en yüksek enflasyon oranı 2010 yılında yaşanmıştır. 2010 yılında %12 olarak hesaplanan enflasyon oranı daha sonraki yıllarda azalma sürecine girmiştir.

1970'lerin sonunda, 1980'lerin başlarında Hindistan'ın ticaret rejimi sıkı koruma önlemleri içermekteydi. Hindistan ticarette tarifelerden ziyade kota uygulamayı tercih etmekteydi. 1991 yılında dış ticarette reformlar yapılmış ve liberalleşmeye doğru yol alınmıştır. Tarife korumaları azaltılmış ve ithalatı kısıtlayıcı lisanslar daha basit hale getirilmiştir. Bunun yanı sıra iç piyasadaki kısıtlamalar, korumalar ve endüstriyel lisanslar da azaltılmıştır. Yabancı yatırımlar için rejim basitleştirilmiş pek çok sektör yabancı yatırıma açılmıştır (Bhat, 2011, s.8-12).

1990'larda yapılan reformlar Hindistan ticaretinde hızlı bir genişlemeye neden olmuştur. 1990'lar boyunca Hindistan ithalat ve ihracatının büyüme oranı ortalama olarak %10 civarında olmuştur. Genellikle ithalat ihracata göre daha hızlı bir şekilde büyümüştür (Hudson Enstitüsü Yayınları, 2014, s.48). Aşağıda Şekil 21'de Hindistan'a ait ithalat ve ihracat verileri yer almaktadır.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
İthalat	21	10	23	-2	16	21	6	-8	0
İhracat	20	6	15	-5	20	16	7	7	1

Şekil 21. 2006-2014 Yılları Arasında Hindistan'ın Dış Ticaret Profili

Kaynak:(Dünya Bankası Veri Tabanı, Erişim Tarihi:06,05,2015).

Şekil 21 incelendiğinde Hindistan'ın ithalat ve ihracat yapısı görülmektedir. Ticaretinde iniş ve çıkışlar yaşayan Hindistan, dünya üzerindeki

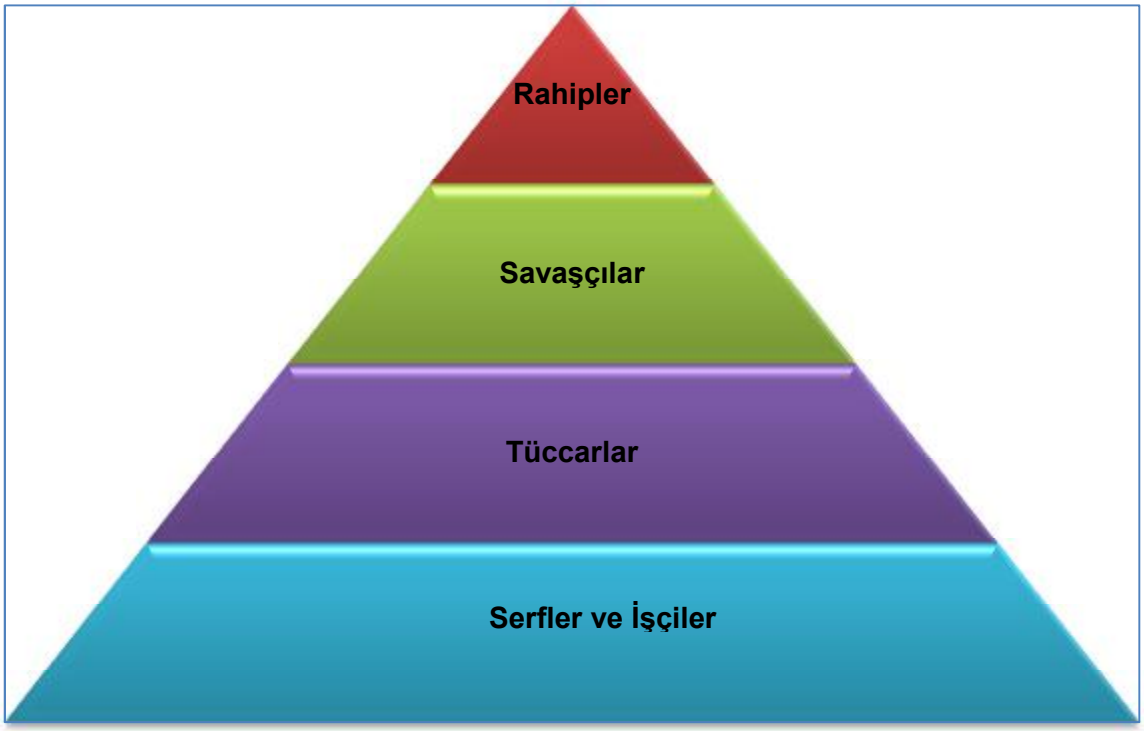
küresel olaylardan etkilemektedir. 2008 yılında yaşanan küresel kriz Hindistan'ı da etkilemiş, Hindistan'ın ithalat ve ihracatının düşmesine neden olmuştur. Kriz sonrasında hızlı bir şekilde toparlanan Hindistan'ın ithalat ve ihracatı sonraki yıllarda tekrardan düşme eğilimine girmiştir.

3.2.3.2. Hindistan'ın Sosyal, Siyasal ve Demografik Özellikleri

Hindistan demokrasi ile yönetilen ve 26 eyalete bölünmüş bir ülkedir. Her eyaletin bir yönetimi vardır ve bu yöneticiler orada yaşayan insanlar tarafından seçilmektedir. Hindistan'ı tanımlayan esas kelime çeşitliliktir. Bu çeşitliliği içinde barındırdığı dini inançlar, konuşulan diller ve nüfusu sağlamaktadır. Hindistan bir milyarı aşkın insanın yaşadığı bir ülke olmakla birlikte bu insanların arasında çeşitli yönlerden büyük farklılıklar da bulunmaktadır. İngilizce en çok konuşulan dil olmakla birlikte ayrıca 14 resmi dil ve çok sayıda lehçe de konuşulmaktadır (Kobayashi-Hillary ve Mark, Akt: Overgaard, 2010,s.8).

Hindistan çok sayıda köylerden oluşan bir ülke konumundadır. Her bir köyde yaklaşık 5000 insan yaşamaktadır. Sosyal hayat her köyde farklıdır. Köylerde sosyal hayat güçlü, otoriter ve hiyerarşik bir düzen içerisindedir. Tarım Hindistanlıların temel geçim kaynağıdır. Hindistan'da insanların büyük bir çoğunluğu köylerde yaşamaktadır (Licy ve Mahesh, 2011,s.5).

Hindistan'da eski dönemlerde kast sistemi bulunmaktaydı. Kast sistemi ile toplum 4 temel sınıfa ayrılmaktaydı. İnsanlar bu gruplara göre sınıflandırılmakta ve sınıflar arası geçişe izin verilmemekteydi. Aşağıda Şekil 22'de Hindistan'daki kast sistemine ait bir şema bulunmaktadır.

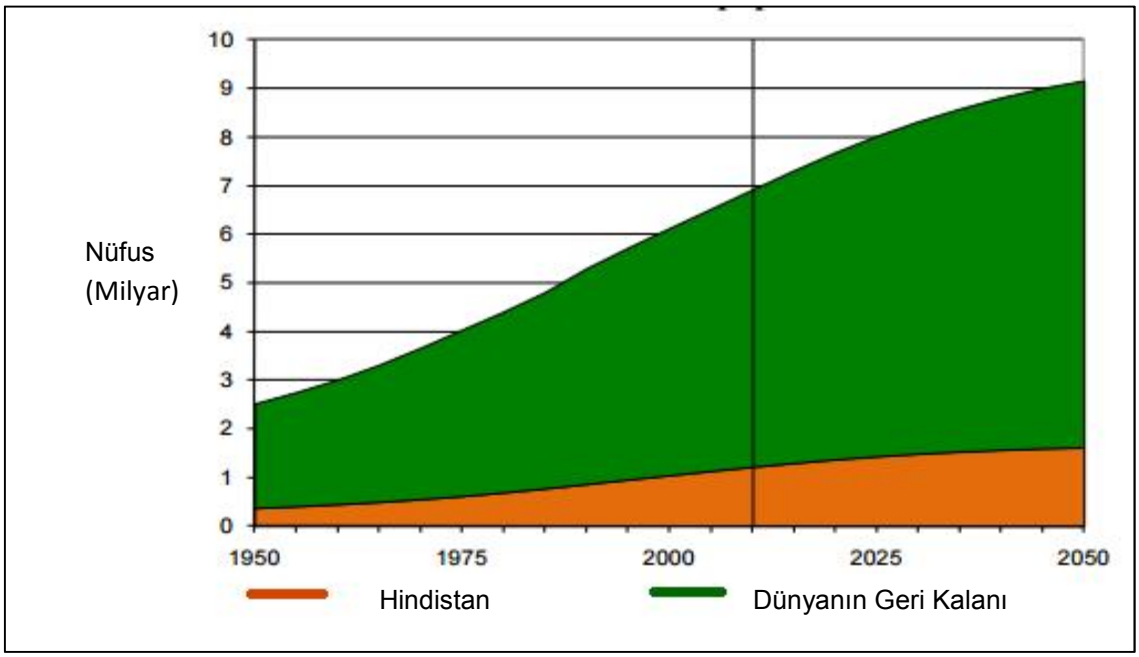

Şekil 22. Kast Sistemi Yapısı

Not: Şekil yazar tarafından oluşturulmuştur.

Hindistan'daki kast sisteminin en üstünde rahipler yer almaktaydı. Rahipler dokunulmaz kişiler olarak kabul edilmekteydi. Onu sırasıyla savaşçılar, tüccarlar, serfler ve işçiler takip etmekteydi. Günümüzde kast sistemi olmamasına ve meslekler arasında bağlantılar olmasına rağmen kastlar arası kaynaşma hala sınırlı düzeydedir (Pinto ve Sahu, 2001, s.8).

Demografik göstergeler incelendiğinde, dünya nüfusunun 20. yüzyıl boyunca hızlı bir nüfus artışı yaşadığı görülmektedir. 1960 ile 2000 yılları arasında dünya nüfusu 3milyardan 6milyara olmak üzere ikiye katlanmıştır. Hindistan da bu dönemde hızlı bir nüfus artışı yaşamıştır. 1960'arda 448 milyon olan Hindistan'ın nüfusu 2000 yılında 1,04 milyara kadar ulaşmıştır. 2010 yılında ise bu rakam 1,21 milyara yükselmiştir (Bloom, 2011, s.2). Aşağıda Şekil 23'te dünyanın ve Hindistan'ın 1950 yılından 2050 yılına kadar olan nüfusu yer almaktadır.

Şekil 23. Dünya Nüfusu İçerisinde Hindistan'ın Payı

Kaynak:(Bloom, 2011, s.2).

1960-2000 yılları arasında küresel nüfus kabaca yıllık %2 oranında artmıştır. Hindistan'ın nüfusu ise günümüzde her yıl %1,4 oranında artmaktadır. Dünyada nüfusu en fazla ülke olan Çin'in ise nüfusu her yı %0,7 oranında artmaktadır. Çin ve Hindistan arasındaki bu fark, 20 yıldan daha kısa bir süre içerisinde, Hindistan'ın nüfus bakımından Çin'i bastırmasına neden olacaktır (Bloom, 2011, s.2).

Hindistan çeşitli göstergeleri ile kendi içerisinde pek çok farklılıkları barındırmaktadır. Dünyada yoksulluk sınırının altında yaşayan yüksek bir nüfusa sahipken, bunun yanı sıra bilişim teknolojileri alanında da bir süper güç konumundadır. Aynı zamanda askeri gücü bakımından da Asya kıtasında 3. sıradadır. Hindistan pek çok göstergede gerilerde kalırken, globalleşen dünyada karlı çıkmayı başarmıştır. 2050 yılında Hindistan'ın dünyanın en büyük dört ekonomisinden biri olması beklenmektedir. Hindistan bazı olumsuz sosyal ve ekonomik göstergelerinin yanında uzay teknolojisinde, nükleer enerji teknolojisinde, askeri hava taştı yapımında ve savunma teknolojisinde önemli atılımlar yapmıştır (Özsoylu ve Algan, 2011, s.151).

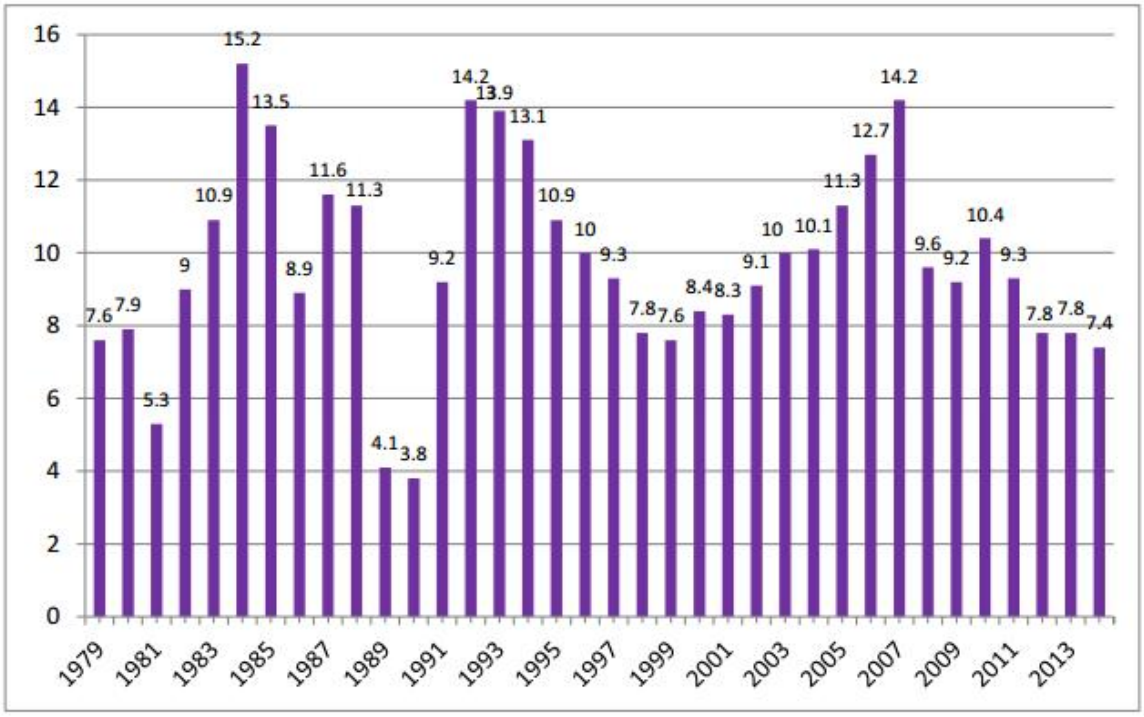
3.2.4. Çin

3.2.4.1. Çin'in Ekonomik Özellikleri

1979 yılı öncesinde Çin, merkezi planlı ekonomi ile yönetilmekteydi. Ülkedeki ekonomik çıktının büyük çoğunluğu devlet tarafından yürütülmekte ve kontrol edilmekteydi. Özel teşebbüsler ve yabancı yatırımlar engellenmekteydi. Ekonominin bir çok yönden devlet tarafından yürütülmesi ve kontrol edilmesi piyasa mekanizmasının etkili şekilde çalışmasını engellemiş ve kaynaklar verimli şekilde değerlendirilememiştir. 1953-1978 yılları arasında, Çin hükümeti Çin'in reel gelirinin yıllık %6,7 oranında büyüdüğünü ifade etmekteydi. Fakat bu oran pek çok analist tarafından tartışmalara konu olmuş ve Çin hükümetinin politik sebeplerle üretim seviyesini abarttığını ifade etmişlerdir. Ekonomist Angus Maddison bu dönemdeki gerçek büyüme oranının %4,4'lerde olduğunu dile getirmiştir. Çin hükümeti ekonomide yaşanan çeşitli sorunlar ve aksaklıklar sebebiyle, 1978 yılında Sovyet stili olan merkezi planlı ekonomiyi terk etme ve aşamalı olarak serbest piyasa ekonomisine geçme kararı almıştır. 1979 yılında Çin hükümeti ekonomide reformlar yaparak çiftçilerin kendi mısırlarını belli oranlarda serbest piyasada satmalarına izin vermiştir. Buna ek olarak hükümet 4 özel ekonomi bölgesi oluşturarak yabancı yatırımları çekmeye, ihracatı yükseltmeye ve yüksek teknoloji ürünlerini Çin'e ithal etmeye çabalamıştır. Ayrıca vatandaşların da kendi işlerini kurmaları teşvik edilmiştir. Çin'in elde ettiği büyük başarının en önemli nedeni serbest ticarete geçmesidir. Çin'in ticaret bariyerlerini kaldırması rekabeti önemli ölçüde arttırmış ve doğrudan yabancı yatırımları kendisine çekmiştir (Morrison, 2015,s.2-4).

1997 yılında, Çin Komünist Partisinin 15. kongresi, Çin ekonomi politikaları için bir dönüm noktası niteliğindedir. Kongrede kamu iktisadi teşekküllerinde reformlar yapılmış ve özel teşebbüsler meşrulaştırılmıştır. Yasal bariyerlerin azaltılması ile özel teşebbüsler hızlı bir şekilde artmıştır. Pek çok kolektif yapı özelleştirilmiştir. 1998-2007 yılları arasında, yurtiçi ve yabancı ortak yatırım teşebbüslerindeki istihdam oranı %8'den %24'e yükselmiştir. Özelleştirmenin ve ticaret serbestliğinin bir sonucu olarak, hem kamuya ait sektörlerde hem de özel sektörlerde üretkenlik önemli ölçüde artmıştır. Özellikle imalat sektöründeki üretkenlik bu dönemde daha yüksektir. Özetle, özelleştirme ve serbest ticaret piyasaya giriş ve çıkış bariyerlerini azaltmış ve rekabeti

arttırmıştır. Bunun sonucunda firmaların üretkenliği artarak imalat sektöründe hızlı bir büyüme yaşanmıştır (Zhu, 2012, s.117-118). Aşağıda Şekil 24'te Çin'in 1979-2014 yılları arasında reel gelirinde yaşanan değişmeler yer almaktadır.

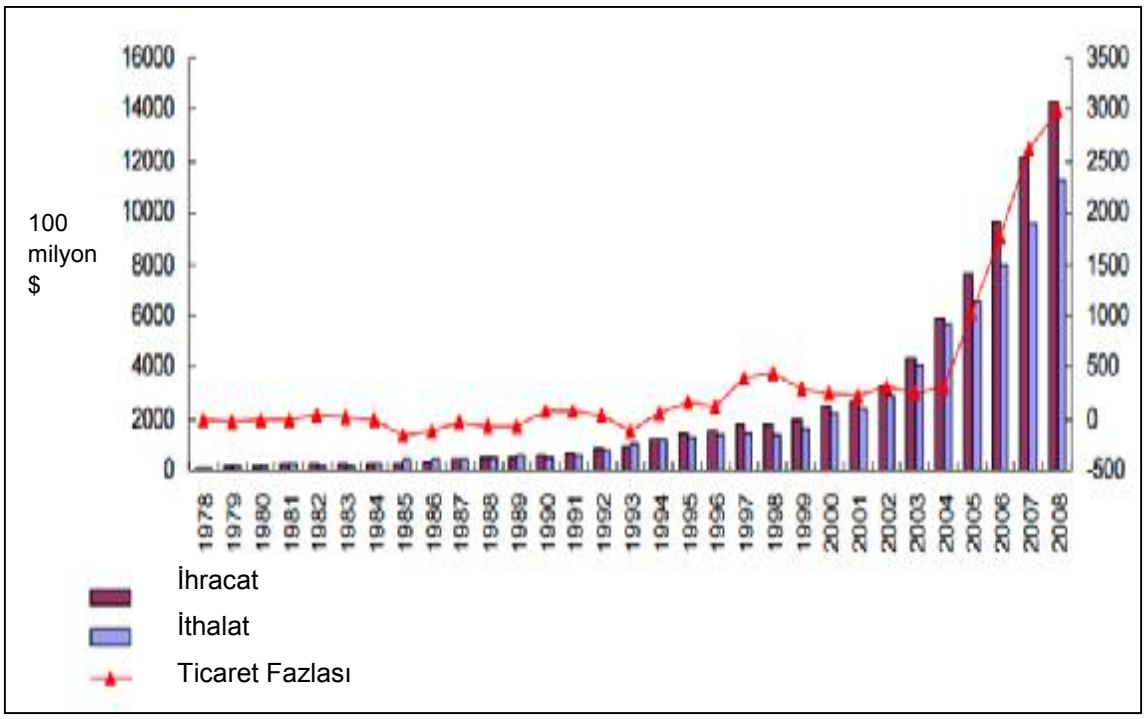
Şekil 24. 1979-2014 Yılları Arasında Çin'in Büyüme Oranları(%)

Kaynak:(Morrison, 2015,s.6).

Şekil 24'te görüldüğü üzere, Çin, ekonomik reformlarını uygulamaya başladıktan sonra ekonomisi reform öncesi dönemlere göre hızlı bir şekilde büyümüştür. Bunun yanı sıra bu yıllar arasında ekonomi genel olarak istikrarlı şekilde devam etmiştir. 1979 yılından 2014 yılına kadar Çin yıllık reel gelirini ortalama olarak %10 civarında arttırabilmiştir. Bunun anlamı, Çin ortalama olarak her sekiz yılda bir ekonomisini ikiye katlamayı başarabilmektedir (Morrison, 2015,s.6).

Çin'in ticaret politikalarında yaptığı reformlar Çin'i ticaretini çok büyük oranda arttırmıştır. Küresel piyasada ticaret yapmayı hedefleyen Çin, başarılı bir şekilde içe dönük ticaret yapısından dışa dönük ticaret yapısına, yani açık ekonomiye geçmeyi başarmıştır. Çin'in Dünya Ticaret Örgütü'ne üye olması, Çin ticaretinde bir dönüm noktası olmuştur ve Çin dünyaya entegre olmayı başarmıştır. 1980'lerde pek çok ithalat ve ihracat kısıtlaması hafifletildikten sonra Çin ithalatı Çin ihracatını aşmıştır. Çin'in yoğun bir şekilde sermaye

mallarını ithal etmesi ise yurtiçi imalat endüstrisinin gelişmesine neden olmuştur. Bu ithalatın büyük bir çoğunluğunu Japonya'dan, ABD'den ve Almanya'dan gelen enerji, ham madde, makine ve elektronik oluşturmuştur. Bunun yanı sıra yabancı sermayenin Çin'e yönelmesi de Çin'in sermaye birikimine katkıda bulunmuştur (Sun ve Heshmati, 2010, s.5-6). Aşağıda Şekil 25'te Çin'in 1978 ile 2008 yılları arasındaki ticaret performansı yer almaktadır.

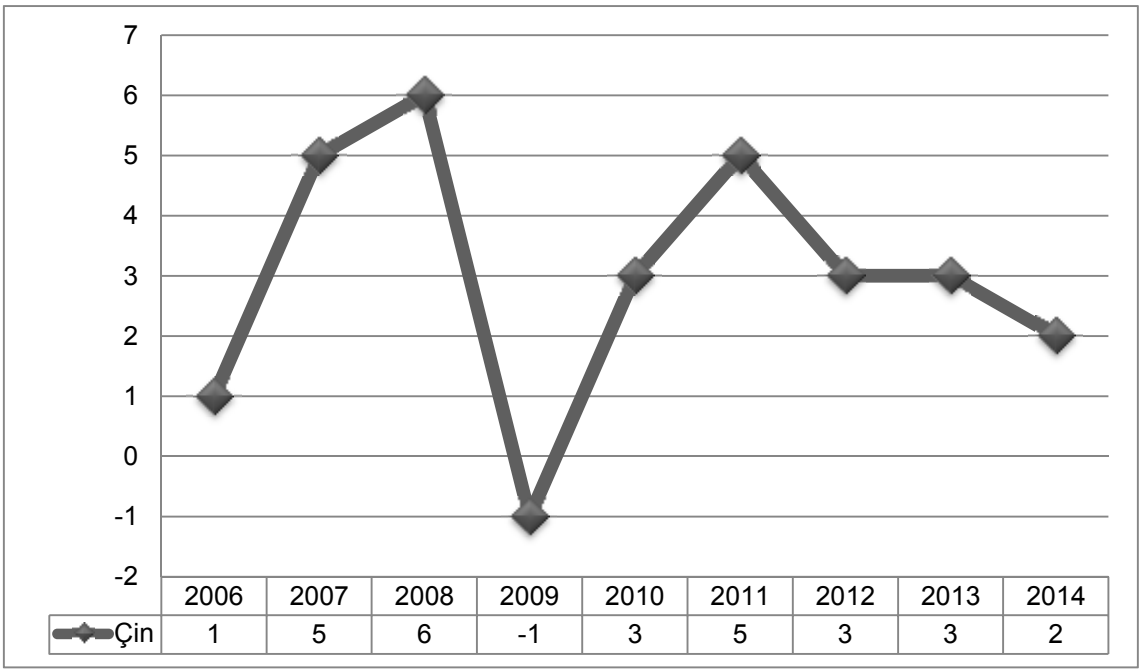
Şekil 25. Çin'in Ticaret Performansı

Kaynak:(Sun ve Heshmati, 2010, s.8).

Şekil 25'te görüldüğü üzere, 1978 yılında Çin dışa açık politikayı benimsediğinde ticareti aşamalı olarak artmıştır. Son 20 yılda ise Çin ticaretinin hacmi hızlı bir şekilde artmıştır. 1978 yılında 20,64 milyar dolar olan ticareti, 2008 yılına gelindiğinde 2,56 trilyon dolara kadar yükselmiştir. Ticaret dengesi açısından ise, 1990'ların başına kadar ithalatın toplam değeri, ihracatın toplam değerine yakın veya zaman zaman ithalat ihracattan biraz daha fazla olmuştur. 1990'lardan sonra ise ihracat hızla ithalatı geçmiş ve ticaret fazlası verilmiştir (Sun ve Heshmati, 2010, s.8).

Çin'in enflasyon verileri incelendiğinde ise oldukça ılımlı bir enflasyona sahip olduğu görülmektedir. 1990'ların başında Çin'in resmi ölçümlerine göre enflasyon düşük ve stabil durumdaydı. 1997 yılından beri ortalama olarak %2'nin altında olan Çin enflasyonu hiç bir zaman %6'nın üzerine çıkmamıştır.

Dahası, resmi istatistiklere göre belirli bir dönem gıda dışı ürünlerde 0 enflasyon ölçülmüştür. 1997'den itibaren gıda dışı ürünlerde enflasyon %-0,1 olarak ölçülmüştür. Yani başka bir deyimle, resmi beyanlara göre gıda dışı mal ve hizmetlerin fiyatları 14 yıl boyuca değişmeden kalmıştır (Nakamura vd., 2015, s.1). Aşağıda 2006 ve 2014 yılları arasında Çin enflasyon değerleri yer almaktadır.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Çin	1	5	6	-1	3	5	3	3	2

Şekil 26. 2006-2014 Yılları Arasında Çin Enflasyonu

Kaynak:(Dünya Bankası Veri Tabanı, Erişim Tarihi:20,05,2015).

Şekil 26'da 2006 yılı ile 2014 yılı arasında Çin'in tüketici fiyatlarıyla yıllık enflasyon yüzdeleri yer almaktadır. Şekil incelendiğinde Çin'in enflasyon oranlarının çok makul düzeylerde olduğu görülecektir. 2006 yılında yıllık %1 enflasyona sahip olan Çin enflasyonun yıllar içerisinde dalgalanmalar yaşadığı görülmektedir. Bu yıllar arasında en yüksek enflasyon 2008 yılında %6 olarak hesaplanmıştır. Bu hızlı yükselişte 2008 yılında yaşanan küresel krizin payı bulunmaktadır. 2009 yılına gelindiğinde ise enflasyon oranının eksi değer aldığı dikkatleri çekmektedir. 2009 yılında enflasyon oranı % -1 olmuştur. Bu durum Çin'de 2009 yılında genel fiyatlar seviyesinin düştüğünü göstermektedir. Genel olarak Çin enflasyonu oldukça makul seviyelerde seyretmektedir.

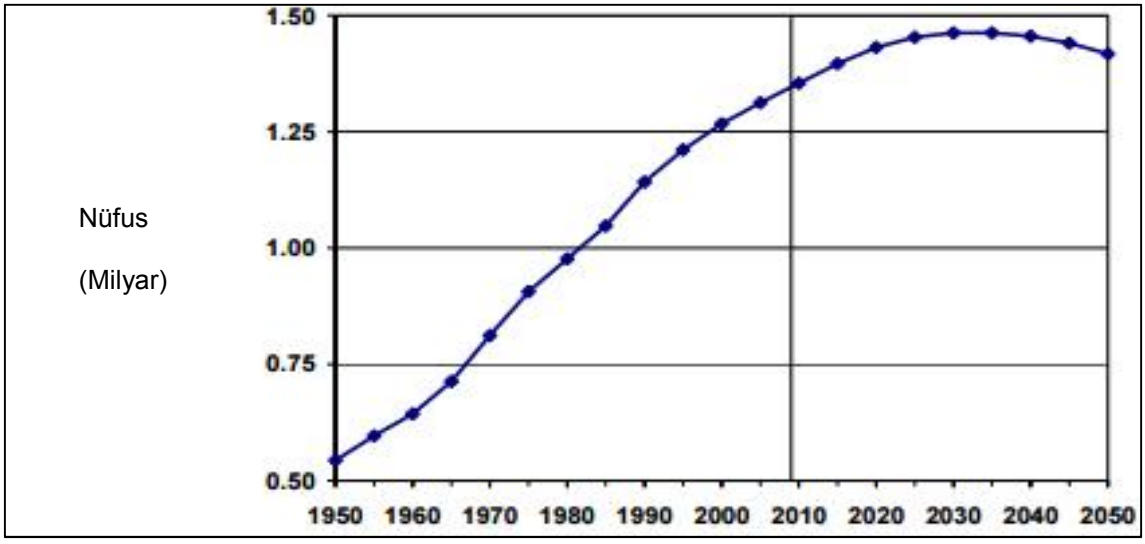
3.2.4.2. Çin'in Sosyal, Siyasal ve Demografik Özellikleri

Çin dünyanın en eski ve en uzun süre ayakta kalmış kültürlerinden bir tanesidir. Günümüzde ise bir milyarı aşkın nüfusu ile dünyanın en kalabalık ülkesidir. Bu nüfus her yıl yaklaşık olarak 15 milyon civarında hızlı bir artış göstermektedir. Hızlı bir şekilde artan nüfusa makul düzeyde hayat standardı sağlama, Çin'in en temel problemleri arasında yer almaktadır. Bu nedenle hızlı nüfus artışını azaltmak için Çin hükümeti 1978 yılından beri her ailenin tek çocuğa sahip olması konusunda çaba sarf etmektedir. Evli çiftlerin tek çocuğa sahip olmaları teşvik edilmektedir. Çin hükümeti tarafından aile planlamasının yaygınlaşması için bir takım çabalar sarf edilmekte ve doğum kontrol tekniklerine kolay ve yaygın şekilde ulaşım sağlanmaktadır. Çin kültüründe en önemli değerler aile, sosyal hayattaki hiyerarşik yapı, erdemli bir birey olabilme, kendini kontrol edebilme, çok çalışma ve başarmadır. Çin kültürü ve toplumu kolektivist bir toplum olarak ifade edilmektedir. Yani Çin kültüründe aile birliği tek bir birey olmaktan daha önemlidir. Aile içerisinde saygı, küçüklerin ailelerine ve büyüklerine karşı itaat etmesi Çin kültüründe önemli yer kaplamaktadır. Bu şekilde ailenin gelişeceğine ve aile ilişkilerinde başarılı olunacağına dair inanç bulunmaktadır (Fogel, 2010, s.21-23).

Çin'in politik yapısı incelendiğinde ise karmaşık bir sistemin var olduğu görülmektedir. Çin hükümetinde baskın olan esas güçler gizli bir yapı altındadır ve resmi kurumlar politik güçler tarafından yönlendirilebilmektedir. Çin politikası karmaşık ve rekabetçi bir yapıda görünse de, içeriden bakıldığında katı bir şekilde hiyerarşik ve otoriter olduğu anlaşılmaktadır. 1949 yılında Mao Zedong'un komünist güçleri başa geçtiğinden beri Çin, komünist bir devlet olmuştur ve Çin Komünist Partisi tarafından yönetilmektedir. Diğer küçük partilerin varlığına rağmen, Çin Komünist Partisi'nin otoritesi hissedilmektedir. Diğer partiler bağımsız şekilde hareket edememektedir. Bu durum Çin Halk Cumhuriyetini tek partili bir devlet haline getirmektedir (Dumbaugh ve Martin, 2009, s.1).

Demografik açıdan incelendiğinde ise Çin'in nüfusunun hızla arttığı görülmektedir. Çin nüfusu son 60 yıl içerisinde 0,5 milyardan 1,35 milyara yükselmiştir ve 2030 yılında 1,5 milyar ile zirve yapması beklenmektedir. Bilindiği üzere son yıllarda Çin'in sahil kentleri milyonlarca göçmeni

ağırlamaktadır. Bu nedenle nüfus trendi bölgeler arasında değişebilmektedir. Çin'de doğurganlık oranı ise azalma eğilimi içerisindedir. Bu azalma 1970 ile 1980 yılları arasında hızlanmıştır. Burada devletin yürüttüğü "tek çocuk politikası" gibi politikalar etkili olmuştur. Bu politikalar sonucunda Çin'in nüfus artış oranı azalma eğilimi göstermiştir. Uzun dönemde nüfus artış hızında düşüş eğilimi görülmesi ve günümüzdeki düşük doğurganlık oranı, gelecekte Çin nüfus artış hızının azalmasının temel nedeni olacaktır. Bununla birlikte Çin'de hayat beklentisi ise artmaktadır. 2015 yılı için ortalama yaş 75 iken, 2050'lerde 80'lere kadar çıkması beklenmektedir (Banister vd., 2010, s.4-5). Aşağıda Şekil 27'de Çin nüfusunun yıllara göre seyri yer almaktadır.

Şekil 27. Çin'in Nüfus Artışı

Kaynak:(Banister vd., 2010, s.4).

Yukarıda Şekil 27'de Çin'in yıllar içinde artan nüfusu ve ileriki yıllar için tahminler yer almaktadır. 1950 yılında 0,50 milyar civarında olan Çin nüfusu zaman içerisinde hızla artmış, 2015 yılında ortalama 1,3 miyar nüfusa ulaşmıştır. Şekle göre Çin nüfusu 2030 yıllarında en yüksek seviyesine ulaşacak, daha sonra azalma eğilimi içerisine girecektir.

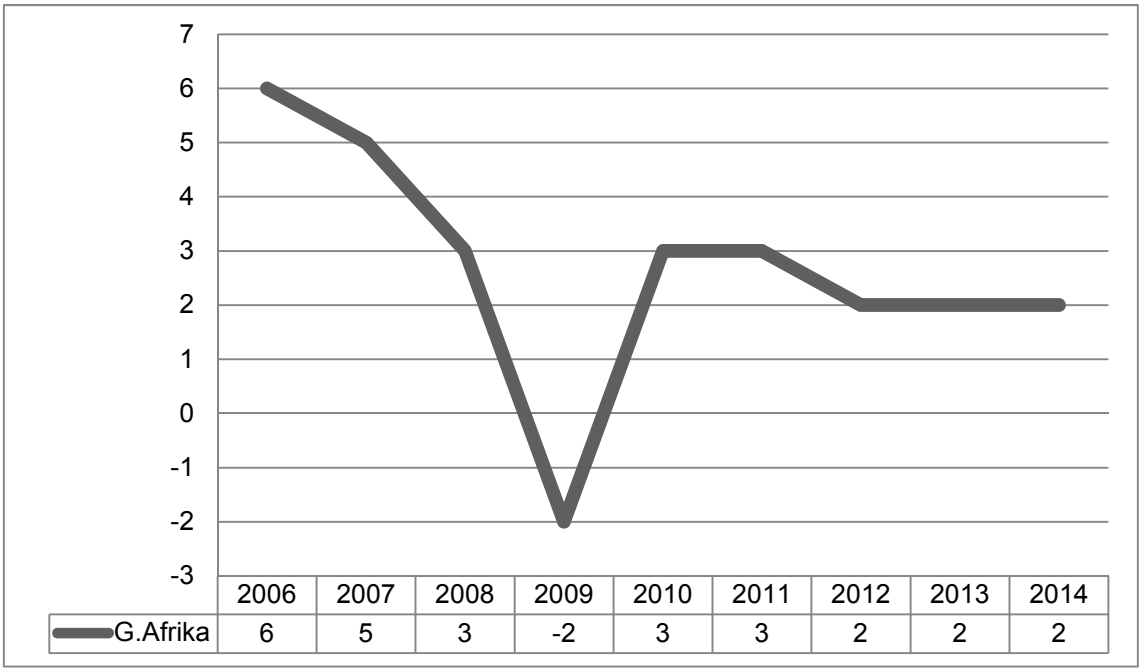
3.2.5. Güney Afrika

3.2.5.1 Güney Afrika'nın Ekonomik Özelikleri

1994 yılında Güney Afrika demokratik bir dönüşüm geçirmiştir. 1994 yılı öncesinde Güney Afrika ekonomisinde ve devlet yönetiminde beyaz azınlığın

egemenliği bulunmaktaydı. Irkçı rejimler 1980'li yıllarda son bulmasına rağmen siyah çoğunluk temel politik ve ekonomik özgürlüklerden mahrum bırakılmıştır. Bunun üzerine demokratikleşme sürecine girilmiş ve ülke 1994 yılında demokratik bir dönüşüm yaşamıştır. Yaşanan demokratik dönüşüm ekonomide beklentileri karşılayamamış, ekonomik büyüme ve istihdam düzeyleri makul seviyelere ulaşamamıştır (Rodrik, 2008, s.770).

Güney Afrika, Afrika kıtasının en büyük ekonomisidir. Güney Afrika topraklarının sadece %10'u ekilebilir alan olmasına ve tarımın milli gelire katkısı %3'ten daha az olmasına rağmen, ülke şarap üretimi ve çeşitli tarım ürünlerini ihraç etmesi ile ünlüdür. Endüstriyel üretimin milli gelire katkısı %31'dir. Güney Afrika dünyanın önde gelen platin, krom, altın, mücevher ve kömür üreticilerindendir. Milli gelire en büyük katkıyı ise hizmet sektörü yapmaktadır. Milli gelir içinde hizmetlerin payı %67'dir. Güney Afrika'da geniş ve gelişmiş bir turizm sektörü bulunmaktadır. Bununla birlikte bankacılık, enerji, iletişim ve ulaşım sektörleri de gelişmiştir (Cook, 2013, s.14). Aşağıda Şekil 28'de Güney Afrika büyüme oranlarının yıllara göre seyri yer almaktadır.

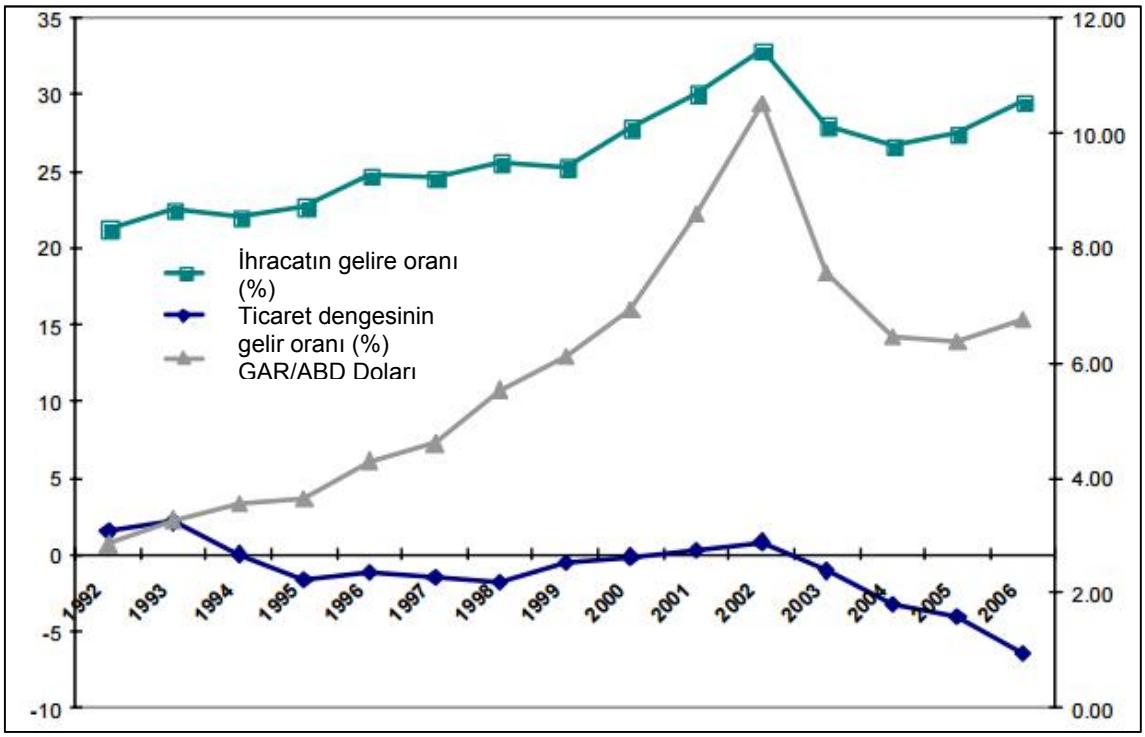
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
G.Afrika	6	5	3	-2	3	3	2	2	2

Şekil 28. Güney Afrika Büyüme Oranlarının 2006-2014 Yılları Arasındaki Değişimi (%)

Kaynak:(Dünya Bankası Veri Tabanı, Erişim Tarihi:02,06,2015).

Şekil 28'de Güney Afrika'nın 2006-2014 yılları arasındaki, yıllık büyüme oranları yer almaktadır. 2006 yılında %6 oranında büyüyen Güney Afrika'nın büyüme oranları düşme eğilimi göstermiştir. 2007 ve 2008 yıllarında büyüme oranını gittikçe düşüren Güney Afrika, 2008 yılında yaşanan küresel krizin de etkisini 2009 yılında yaşamış ve 2009 yılında küçülmeye gitmiştir. 2010 yılında toparlanma sürecine giren Güney Afrika %3'lük bir ekonomik büyüme sağlamıştır. 2012 yılı ve sonrasında ise hep aynı oranda, %2 oranında büyümüştür. Şekilden de anlaşılacağı üzere Güney Afrika henüz yüksek büyüme oranlarını yakalayamamıştır.

Aşağıda Şekil 29'da ise Güney Afrika'nın ticaretinde meydana gelen değişimler yer almaktadır. Güney Afrika'nın ticaret performansına baktığımızda ekonominin önemli ölçüde dışarı açıldığı görülmektedir. Güney Afrika zaman içerisinde hem ihracatını hem de ithalatını arttırmıştır (Gonzalez-Nunez, 2008, s.9).

Şekil 29. Güney Afrika İhracatı ve Ticaret Dengesi

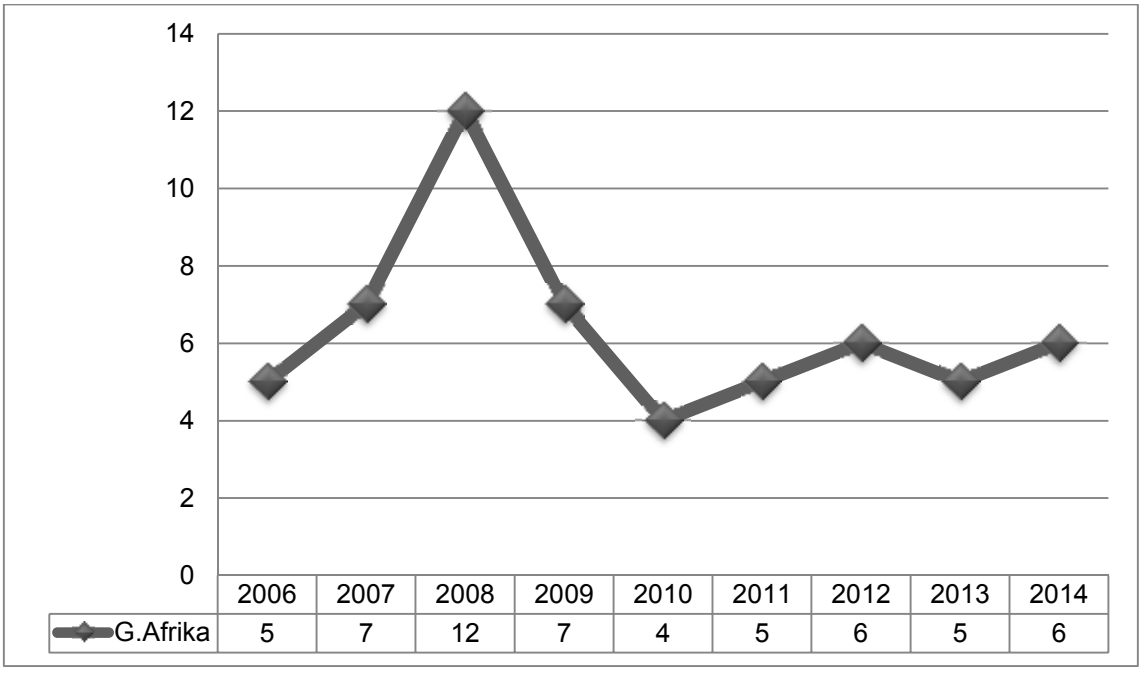
Kaynak:(Gonzalez-Nunez, 2008, s.9).

Not: Güney Afrika Randı (GAR)

Şekil 29'da 1992 yılından bu yana Güney Afrika ihracatının milli gelire oranı sürekli olarak yükselmiş, yani ekonomi bu süreç içerisinde dışarı

açılmıştır. 2003 yılından 2006 yılına kadar ülkedeki ithalat talebi ihracatını aşmış ve genişleyen bir ticaret açığı oluşturmuştur. Güney Afrika'da ırkçılık sona erdiğinde, demokratikleşme dönemine girildiğinde, dışa açık ekonomiye daha çabuk adaptasyon sağlanmıştır. Bu dönemlerde ihracat önemli ölçüde genişlemiştir. İhracata Güney Afrika Randı perspektifinden baktığımızda ise 2001 yılından sonra ihracat büyümesinin kötüye gittiği anlaşılmaktadır. Dahası, Güney Afrika ihracat büyümesini diğer yükselen piyasalardan olan Hindistan, Çin, ve Brezilya'nın ihracat büyümesi ile karşılaştırdığımızda, Güney Afrika ihracat büyümesinin yeteri kadar hızlı bir büyüme olmadığı fark edilecektir (Gonzalez-Nunez, 2008, s.9).

Güney Afrika'ya ait diğer bir ekonomik gösterge ise enflasyon oranlarıdır. Şekil 30'da Güney Afrika'nın 2006 ile 2014 yılları arasındaki yıllık enflasyon oranları yer almaktadır. Şekil 30'da verilen rakamlar tüketici fiyatları ile hesaplanmıştır.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
G.Afrika	5	7	12	7	4	5	6	5	6

Şekil 30. 2006-2014 Yılları Arasındaki Güney Afrika Enflasyon Oranları (%)
Kaynak: Dünya Bankası Veri Tabanı, Erişim Tarihi:06,07,2015).

Şekil 30 incelendiğinde Güney Afrika enflasyonunda zaman içerisinde meydana gelen değişmeler görülecektir. 2005 yılında %5 enflasyon oranına sahip olan Güney Afrika, 2008 yılında meydana gelen küresel krizden etkilenmiş ve enflasyon oranını %12'ye çıkarmıştır. Sonraki yıllarda hızlı bir

toparlanma süreci yaşayan Güney Afrika'nın enflasyon oranının verilen yıllar içerisinde genel olarak makul düzeylerde olduğu görülmektedir.

3.2.5.2. Güney Afrika'nın Sosyal, Siyasal ve Demografik Özellikleri

Güney Afrika 1990'lı yılların başında çoğunluğun aldığı karar ile ırkçı rejimden demokratik rejime geçiş sağlamıştır. Sonraki seçimlerde eşitsizliklerin azalacağı yönünde önemli beklentiler oluşmuştur. Bu tür yüksek beklentilerin ve yeni seçilen hükümet kanallı söylemlerin ardından gelen resmi istatistikler, şaşırtıcı bir şekilde gelir eşitsizliğinin daha da arttığını ortaya koymuştur (Leubolt, 2014, s.1). Aşağıda Tablo 13'te 1995, 2000 ve 2005-2006 yılları için Güney Afrika'daki gelir eşitsizliğini ortaya koyan Gini katsayıları yer almaktadır. Tablo incelendiğinde yıllar içinde gelir eşitsizliklerinin daha da arttığı ortaya çıkmaktadır.

Tablo 13

Güney Afrika'da Irklara Göre Gini Katsayısı

Irklar	**Gini 1995**	**Gini 2000**	**Gini 2005/06**
Tümü	0,56	0,57	0,72
Afrikalı	0,50	0,49	0,63
Zenci	0,46	0,48	0,59
Hindistanlı	0,43	0,41	0,57
Beyaz	0,44	0,45	0,56

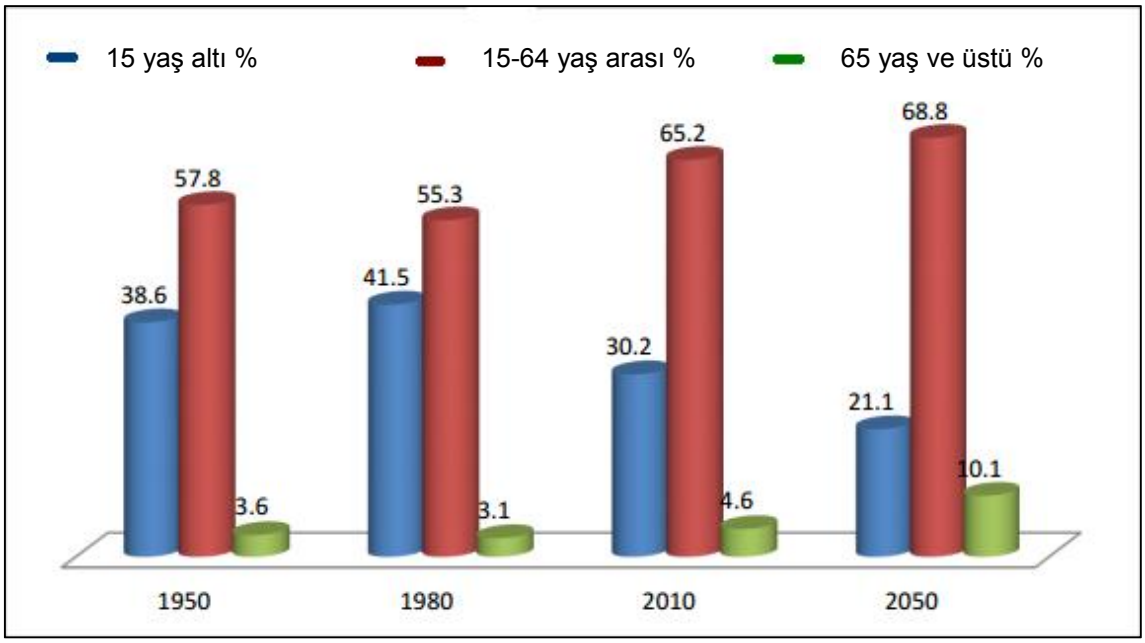
Kaynak:(Leubolt, 2014, s.1).

Tablo 13 incelendiğinde Güney Afrika'da gelir eşitsizliklerinin yıllar içerisinde daha da arttığı görülmektedir. Bununla birlikte ırklar arası eşitsizlik de giderek artmıştır. Demokratikleşme yönünde atılan adımların ırklar arasındaki eşitsizliklere son vereceği düşünülse de, zaman içerisinde sonuç bu yönde gelişmemiştir. Aksine eşitsizlikler giderek daha da artmıştır.

Güney Afrika, birçok Afrika ülkesi gibi sömürge altında kalmış bir devlettir. 1940'lı yıllarda neredeyse tüm dünyada sömürgecilik sona ermişken o dönemde Güney Afrika Ulusalcı Parti'nin çıkarttığı ırkçı kanunlarla yönetilmiştir. 1994 yılında ise Güney Afrika da demokratik yönetime geçiş sağlamıştır. Irkçı

kanunların uygulandığı 1948-1994 yılları arasında zenci Afrikalılar köle muamelesi görmüş ve yoksulluk çekmişlerdir. 1994 yılından sonra demokratikleşme sürecine giren Güney Afrika'da zencilere yönelik ayrımcılıklar kaldırılmış, pozitif yönde destek ve sosyal adalet sağlanmaya çalışılmıştır (Öztürk, 2014, s.126).

Güney Afrika'nın demografik göstergeleri incelendiğinde 1990'lardan bu yana ortalama yaşam süresi artmasına rağmen, hem doğum hem de ölüm oranlarında hızlı bir düşüş yaşandığı görümektedir. Son yıllarda AIDS virüsü nedeniyle ölüm oranlarında sürekli bir artış yaşanırken, aynı zamanda ortalama yaşam süresinin de artması Güney Afrika popülasyonunda yaşlı nüfusunun artmasına neden olmuştur. 1974 yılından beri Güney Afrika hükümeti aile planlama programları düzenleyerek etnik ve radikal grupların nüfuslarını kontrol altında tutmaya çabalamıştır. Aşağıda Şekil 31'de Güney Afrika'ya ait demografik göstergeler yer almaktadır. 1980 yılından bu yana Güney Afrika'da yetişkin ve yaşlı nüfusu artmakta, genç nüfus azalmaktadır (Goodrick, 2013, s.4-7).

Şekil 31. Güney Afrika'nın Demografik Göstergeleri

Kaynak:(Goodrick, 2013, s.7).

Şekil 31 incelendiğinde 1950-2050 yılları arasında Güney Afrika demografik göstergelerinde meydana gelen değişimler ve tahminler

görülecektir. 1950 yılında 15 yaş altı grup nüfusun %38,6'sına denk gelirken, 15-64 yaş arası grup toplam nüfusun %57,8'ine denk gelmekteydi. Yaşlı nüfus olarak ifade edilen 65 yaş ve üstü olan grup ise toplam nüfus içerisinde sadece %3,6'lık bir yer kaplamaktaydı. 2010 yılına gelindiğinde genç nüfus %30,2'lere düşmüş, yetişkin nüfus ise %65,2'lere kadar yükselmiştir. Bununla birlikte yaşlı nüfus ise 1950 yılında toplam nüfusun %3,6'sına denk gelirken, 2010 yılında bu rakam %4,6 olmuştur. 2050 yılı için yapılan tahminlerde ise genç nüfusun %21,1'e düşmesi, yetişkin nüfusun ise %68,8'e yükselmesi beklenmektedir. Yaşlı nüfusun ise %10,1'lere kadar yükseleceği düşünülmektedir.

3.2.6. BRICS Kalkınma Bankası

2014 yılının Haziran ayında Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin ve Güney Afrika devletlerinin başkanları bir araya gelerek yeni bir kalkınma bankası kurmaya karar verdiler. BRICS Kalkınma Bankası'nın yeri Şanghay olarak kararlaştırılmıştır. İlk başkanın 5 yıllığına Hindistan'dan, sonraki başkanın ise Brezilya'dan seçilmesine karar verilmiştir. 2015 yılının Mayıs ayında KV Kamath BRICS Kalkınma Bankası'nın ilk başkanı olarak seçilmiştir (Griffith-Jones, 2015, s.1).

Yükselen ve gelişmekte olan piyasaların belirgin şekilde artan memnuniyetsizliği IMF'nin ve Dünya Bankası'nın yıllık toplantılarında dile getirilmekteydi. 2010 yılı yönetim ve kota reformu uygulaması memnuniyetsizliklere neden olmuştur. Brezilya ve Çin gibi yükselen piyasalar bazı konularda memnuniyetsizliklerini belirtmişlerdir. Yasal dayanakların ve etkinliklerin yetersiz olması, Avrupa'da devam eden ekonomik zorluklar ve ABD'nin politik ayrıcalıklarının bulunması gibi sorunlar yeni bir kalkınma bankasının kurulmasına öncülük etmiştir (Robles, 2012, s.1).

Yükselen piyasaların ekonomik ağırlıkları ölçüsünde IMF'de temsil hakkı bulamamaları, yükselen piyasaları yeni organizasyonlara yöneltmiş ve yeni BRICS Kalkınma Bankası kurulmuştur. Örneğin, IMF'de ABD'nin %16,75 oy hakkı varken, dünyanın ikinci büyük ekonomisi olan Çin'in oy hakkı sadece %3,81'dir. Aynı şekilde Fransa'nın 2013 yılı için milli geliri nominal ABD doları cinsinden Çin'in 1/3'i kadar olmasına rağmen, IMF'de oy hakkı %4,29'dur. Genel olarak BRICS grubunun küresel gelirde payı %21,2 olmasına rağmen, IMF'de

sadece %11,04 oranında oy hakkına sahiplerdir. Bu durum BRICS ülkelerini kendi bankalarını kurmaya yöneltmiştir (Biswas, 2015, s.3).

Aşağıda Tablo 14'te BRICS grubunun IMF'deki oy hakları ve küresel gelir içerisindeki payları yer almaktadır.

Tablo 14

BRICS Grubunun IMF'deki Oy Hakları ve Küresel Gelirlerden Aldıkları Paylar

	IMF'deki Oy Hakkı %	**Küresel Gelirdeki Payı %**
Çin	3,81	12,4
Hindistan	2,34	2,6
Rusya	2,39	2,8
Brezilya	1,72	3
Güney Afrika	0,78	0,5
TOPLAM	11,04	21,2

Kaynak:(Biswas, 2015, s.4).

Tablo 14 incelendiğinde Güney Afrika dışındaki diğer BRICS grubu üyelerinin IMF içerisindeki temsil haklarının küresel gelirden aldıkları paylara göre daha düşük olduğu görülecektir. Sadece Güney Afrika küresel gelir içerisindeki payı %0,5 olmasına rağmen, IMF'de %0,78 oranında oy hakkına sahiptir. Bu durum yükselen piyasalarda memnuniyetsizlik yaratmış ve yükselen piyasalardan olan BRICS grubunun kendi bankalarını kurmasına neden olmuştur.

Dünya Bankası ve diğer on beş bankaya ilave olarak yeni kalkınma bankasının kurulması ile küresel finans dünyası karmaşık bir hal almaya başlamıştır. Bir yanda böyle yeni bir bankanın kurulması zaten oldukça karmaşık olan sistemi daha da olumsuz yönde etkileyebileceği düşünülmektedir. Diğer yandan BRICS grubu planlarının yeniliklere öncülük etmesinin de mümkün olduğunu düşünenler bulunmaktadır. Örneğin, uluslararası politik arenada, ekonomik entegrasyonlara öncülük edebilmesi mümkündür. BRICS grubunun planları diğer yükselen piyasalara da ilham verebilir, Meksika, Endonezya, Güney Kore ve Türkiye gibi ülkelerin kendi aralarında yeni koalisyonlar oluşturmalarına öncülük edebilir. Böyle yeni organizasyonlar ise çekim merkezlerinin şu anda mevcut olan Dünya Bankası,

IMF gibi küresel örgütlerden yeni kurulan örgütlere doğru kaymasına neden olması da mümkündür (Voorhout ve Wetzling, 2013, s.4).

BRICS Kalkınma Bankası yatırımlarını altyapı, enerji, telekomünikasyon gibi sektörlere yapacağını açıklamıştır. Bu durum altyapı odaklı hedeflere doğru bir yönelme meydana getirmesi olasıdır. Aynı zamanda tarımsal kalkınma, borç rahatlatma ve imtiyazlı pazarlara erişim konularında da Çin ve Hindistan fonlarına bir yönelme söz konusu olmuştur. BRICS ülkelerinin kalkınma desteği özellikle tarım ve sağlık konularında teknik yardımları da kapsamaktadır. BRICS Kalkınma Bankası yatırım risklerini azaltması, finansal yatırımları çekmesi, bilgi transferini sağlaması ve proje risklerini düşürmesi olasıdır (IDS Yayınları, 2013, s.3).

3.2.7. BRICS Topluluğunun Küresel Dünyaya Etkileri

Birçok araştırmacı, gazeteci, politikacı ve akademisyen BRICS gibi önemli yükselen piyasaların küresel dünyayı etkisi altına alacağını ve dünya ekonomisinin temelden bir dönüşüm geçireceğini ifade etmektedir. Kimileri BRICS'in doğması ile ABD'nin gücünün azalacağını ve küresel dünyada istikrarsızlıkların yaşanabileceğini ifade ederken, kimileri ise ABD'nin gücünün etkilenmeden devam edeceğini düşünmektedir. ABD'nin gücünün devam edeceğini düşünenler, BRICS'in kendine ait ülke içi pek çok problemi bulunduğunu, küresel ilişkilere önderlik edemeyeceğini ve bu ülkelerin birbirine güvenmediğini ifade etmektedir (Donno ve Rudra, 2014, s.447).

BRICS teriminin kurucusu olan Goldman Sachs, 2010 yılında yayınladığı raporda BRICS'in ekonomik gücüne değinmiş ve ilerleyen yıllarda ekonominin önde gelen güçleri arasında yer alacağını ifade etmiştir. Goldman Sachs'ın tahminlerine göre, 15 yıldan daha az bir süre içerisinde, Çin en az ABD kadar güçlü bir ekonomi olacaktır. Aynı zamanda BRICS'in 2032 yılına kadar G7 ülkeleri kadar büyük bir topluluk olması beklenmektedir. Uzun dönemli tahminlerde, 2050 yılına kadar BRICS'in küresel sermaye piyasalarının %50'sini oluşturacağı düşünülmektedir. Bununla birlikte ilerleyen yıllarda BRICS'in küresel araba satışlarını %70 arttırması, bu artışın %42'sini Çin'in oluşturması beklenmektedir. Son yıllarda BRICS topluluğu önemli büyüme oranlarını yakaladığı için BRICS'e karşı beklentiler daha da artmış, görüşler pozitif yönde

şekillenmiştir. Yine de BRICS topluluğu içerisinde, her ülkenin kendine has bazı problemleri bulunmaktadır. Ortak problemlerden biri şeffaflıktır. 2004 yılında yapılan Uluslararası Şeffaflık Araştırmasında BRICS ülkeleri iyi dereceler elde edememişlerdir. Bu ülkelerin aynı zamanda yönetimlerini ve liberal finansal piyasalarını da geliştirmeye ihtiyaçları vardır. Özellikle Hindistan'ın temel eğitim standartlarını, üniversite kalitesini ve sayısını arttırmaya ihtiyacı vardır. Rusya hariç olmak üzere diğer BRICS üyelerinin ise mali dengeleri ise bozuktur (Atale, 2012, s.18-20).

Schiller (2011), BRICS topluluğunun başarısının ileride yeni toplulukların meydana gelmesine neden olabileceğini ifade etmiştir. Schiller'e göre, BRICS topluluğu ile benzer potansiyellere sahip ülkeler bir araya gelerek BRICS benzeri topluluklar oluşturabilir yani BRICS grubu küresel bir organizasyon hareketine önderlik edebilir veya bu ülkeler ileriki dönemlerde BRICS'e katılabilirler. Benzer bir görüşü Goldman Sachs da dile getirmiş, "Next 11" şeklinde ifade ederek Meksika, İran,Endonezya, Bangladeş, Güney Kore, Filipinler, Türkiye gibi ülkelerin önemini belirtmiştir. Bir çok araştırmacı sahip olduğu potansiyelleri açısından Güney Kore ve Meksika'nın da BRICS grubuna katılması gerektiğini ifade etmişlerdir (Schiller, 2011, s.27).

2011 ocağında, Jim O'Neill, *Financial Times*'a yaptığı açıklamalarda BRIC teriminin güncellenmesi gerektiğini Meksika, Endonezya, Türkiye ve Güney Kore gibi ülkelerin BRIC ile aynı yoldan ilerlediğini ve küresel ilişkiler için gittikçe önem kazandıklarını ifade etmiştir. Bu yeni grup O'Neill tarafından büyüyen piyasalar sınıflandırmasına dahil edilmiştir. Politik ve ekonomik dengelerde meydana gelen değişimler küresel dünyayı etkilemektedir. Küresel ekonominin ileride daha rekabetçi olacağı ve sabit kalmayacağı öngörülebilmektedir. Bu yüzden ABD ve Avrupa'nın devam eden ekonomik krize rağmen hala güçlü ekonomiler olmasına karşın, küresel değişimlerden dersler çıkarmaları ve küresel ekonomide hala önemli roller oynamak istiyorlarsa bazı değişimler geçirmeleri gerekmektedir (Rossi, 2011, s.40-42).

BRICS grubu hakkında olumsuz yorumlar da bulunmaktadır. Bunlardan birisi de Pant'a ait görüşlerdir. Pant (2013)'e göre BRICS topluluğu parıltısını kaybetmeye başlamıştır. Pant'ın ifadesine göre, raporlar BRICS topluluğunun çöküş aşamasına girdiğini göstermektedir. 2012 yılında ABD Konferansında küresel ekonomik görünümler yayınlaşmıştır. Bu raporun sonucuna göre,

BRICS grubu yeteri kadar ucuz emeğe ve ithal teknolojiye zaten sahiptir. Bundan sonraki dönemlerde Çin'in çift haneli hızlı büyümesi birkaç yıl içerisinde düşecektir. Yatırımların getirileri ise hızlıca azalacak ve ülkede yaşlı nüfus artacaktır. Aynı zamanda Hindistan'ın da 2018 yılına kadar büyüme oranı düşecektir. Ünlü ekonomist Ruchir Sharma da aynı şekilde Brezilya, Hindistan, Çin ve Rusya'nın büyüme oranlarının hızlı şekilde düşeceğini ifade etmektedir. Bu ifadeler ile Pant BRICS grubunun geleceğin ekonomik gücü olacağına karşı çıkmaktadır (Pant, 2013, s.91-92).

BÖLÜM IV

TÜRKİYE VE BRICS TOPLULUĞU

4.1 Türkiye'nin Ekonomik Görünümü

Türkiye ekonomisi son on yılda önemli aşamalar kaydetmiştir. 2001 ekonomik krizinin ardından Türkiye'nin finansal yapısı yeniden yapılandırılmış ve kamu finansmanına katı kurallar getirilmiştir. 2009 yılı haricinde, yaşanan küresel finansal krizler Türkiye'yi etkilese de, Türkiye yüksek büyüme oranlarını sürdürmeyi başarmıştır. Pek çok çalışmada Türkiye'nin 2002 ile 2014 yılları arasındaki ekonomik performansı takdir edilmiştir. Dünya Bankası'nın son raporunda, Türkiye'nin ekonomik başarısının pek çok gelişmekte olan ülkeye ilham kaynağı olduğundan söz edilmektedir. Türkiye bölgesel yükselen bir güç olarak önem kazanmakta ve yükselen dünya ülkeleri içerisinde yerini almaktadır. Bu yüzden Türkiye'nin ekonomik performansı BRICS topluluğu üyeleri ile karşılaştırılmakta, uluslararası sistemde nerede yer aldığı ve mevcut ekonomik performansın sürdürülebilmesi için nelere ihtiyaç olduğu incelenmektedir (Kutlay, 2015, s.2-3).

Aşağıda Tablo 15'te Türkiye ve diğer yükselen piyasaların yıllık ortalama büyüme oranları görülmektedir.

Tablo 15

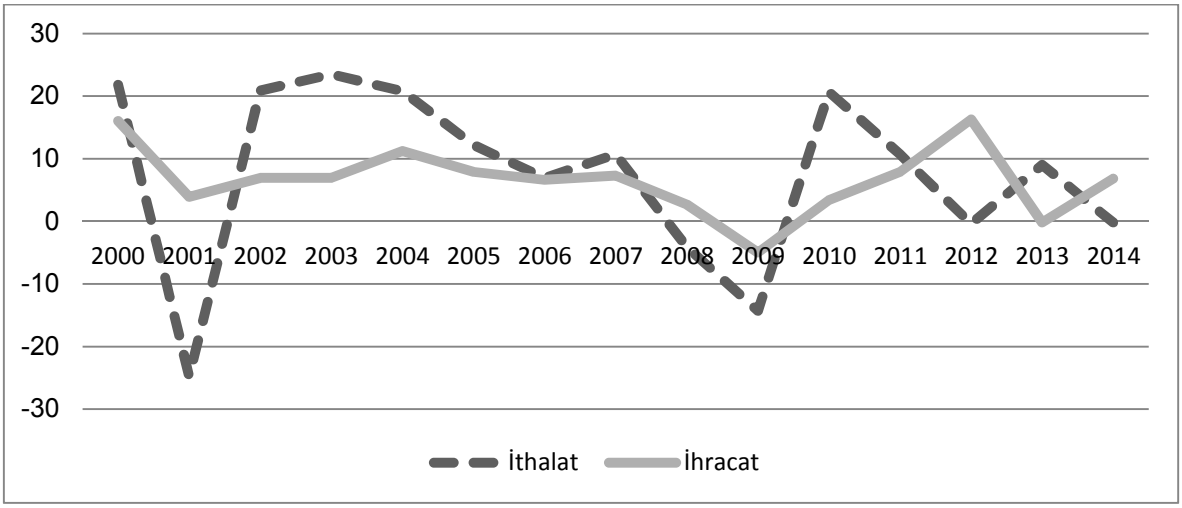
Karşılaştırmalı Olarak Ekonomik Büyüme Oranları

	Türkiye (Yıllık Ortalama Büyüme)	**Diğer Yükselen Piyasalar (Yıllık Ortalama Büyüme)**
1990-2001	%3,4	%3,9
2002-2006	%7,2	%6,9
2007-2012	%3,5	%6

Kaynak:(National Security Program, 2015, s.10).

Tablo 15'te görüldüğü üzere, Türkiye'nin büyüme oranı diğer yükselen piyasalar ile karşılaştırıldığında sadece 2002-2006 yılları arasında etkileyici bir performans sergilediği, bunun dışındaki dönemlerde diğer yükselen piyasa ortalamasının altında kaldığı görülmektedir. Özellikle de 2006 yılından sonraki

dönemlerde aradaki fark önemli ölçüde açılmıştır. Fakat burada dikkat edilmesi gereken iki önemli durum vardır. İlki, Türkiye 2002 küresel finansal krizinden etkilenmiş fakat toparlanma sürecine girmiştir. Son yıllarda çok hızlı bir şekilde büyümeyi başarmıştır. İkincisi ise, Türkiye sermaye akışlarının işlemesi bakımından kendine denk ülkelerden daha üstün performans sergilemektedir (National Security Program, 2015, s.10). Aşağıda Şekil 32'de Türkiye'ye ait ithalat ve ihracat verileri yer almaktadır. Şekil incelendiğinde Türkiye'nin 2000 ile 2014 yılları arasındaki ithalat ve ihracat performansı görülecektir.

Şekil 32. Türkiye İthalat ve İhracatının Yıllık Büyüme Oranları

Kaynak:(Dünya Bankası Veri Tabanı, Erişim Tarihi:12.10.2015).

Şekil 32 incelendiğinde Türkiye'nin ithalat ve ihracatının yıllık olarak büyüme oranları görülmektedir. Hem ithalatın hem de ihracatın dalgalı bir seyir izlediği grafikte, genel olarak ithalatın azalma eğilimi içerisinde, ihracatın ise yükselme eğilimi içerisinde olduğu görülmektedir. Grafik incelendiğinde, küresel krizlerin yaşandığı 2001 ve 2008-2009 yıllarında ithalatın önemli ölçüde etkilendiği fark edilmektedir. Bu yıllarda ithalat eksi değerler almıştır yani ithalat küçülmüştür. İhracat açısından bakıldığında ise, Türkiye ihracatı 2008-2009 krizinden önemli ölçüde etkilenmiş ve bu yıllar içerisinde ilk defa 2009 yılında ihracat büyümesi eksi değerler almıştır. Yani ihracat küçülmüştür.

Türkiye ekonomisi dinamik bir yapıya sahiptir ve gittikçe büyümektedir. Türkiye ekonomisinin içeriği geleneksel tarım, modern endüstri ve ticaretin karışımı şeklindedir. İstihdam edilenlerin 1/3'i tekstil sektöründe çalışmasına

rağmen tekstil, temel ihracatı oluşturmamaktadır. Otomotiv ve elektronik endüstrisi hızla büyümektedir. Bunun yanı sıra bilim ve yenilikçi sektörler de canlanmaya başlamıştır. Hızlı büyüme oranı ve artan genç nüfusu ise Türkiye, Almanya'dan sonra Avrupa'nın en büyük ekonomisi olmaya aday durumdadır. Ayrıca Avrupa Birliğine kabul edilmesi durumunda ise Avrupa Birliği'nin nüfusu en çok olan ülkesi olacaktır. Bununla birlikte Türkiye BRICS topluluğundaki önemli yükselen ekonomiler ile de benzer durumdadır. Bazı yorumculara göre, ilerleyen yıllarda Türkiye, Çin ve Hindistan'dan sonra en hızlı büyüyen ülke olacaktır (Nathanson ve Brand, 2011, s.1).

Türkiye'nin gelecek vadeden ülkeler içerisinde olduğu ifade edilmekte, hızlı büyümesine ve sahip olduğu potansiyellere dikkat çekilmektedir. Türkiye'nin başarısının temel nedeni coğrafi konumu olarak görülse de, 2001 krizinden sonra hükümet tarafından alınan mali ve finansal önlemler de Türkiye'nin bugünkü başarısında önemli bir etken olmuştur. Türkiye'nin başarısı küresel ve bölgesel olarak dikkatleri üzerine çekmiş ve bu nedenle bazı ülkeler ekonomik sistemlerini "Türk modeli"ne uyarlamak istemişlerdir. Türkiye Orta Doğu'da önemli bir rol üstlenmiştir. Başarılı ekonomik sistemi ve istikrarlı politik düzeni Türkiye'yi Arap ülkeleri arasında popüler hale getirmiştir. Arap ülkelerinde yaşanan "Arap Baharı" sonrasında Türkiye yeni kurulan Arap ülkeleri için başarılı bir örnek konumuna gelmiştir. Finansal sektörlerin akıllı bir şekilde yönetilmesi, coğrafi konumu, istikrarlı politik düzeni, şeffaf kamu kurumları ve komşularıyla ilişkileri Türkiye'nin son yıllardaki başarısının temel etkenleri olmuştur (Babakr, 2013, s.1-6).

4.2. Türkiye ve BRICS Ülkelerinin Karşılaştırılması

BRICS ülkelerinin gelecek yıllar içerisinde dünyanın en güçlü ekonomileri olması beklenmektedir. Bununla birlikte Türkiye de dahil olmak üzere 11 ülkenin (Next-11) daha BRICS ülkeleri gibi performanslarını yükseltmeleri ve küresel düzende önemli rol oynamaları beklenmektedir. Bu yüzden Türkiye ve BRICS ülkeleri arasındaki ticaret daha da önem kazanmıştır. Bu nedenlerden dolayı pek çok araştırmacı Türkiye ve BRICS ülkeleri arasındaki ticaretin belirleyicilerini ekonometrik analizlerle incelemişlerdir. Bu analizler sonucunda BRICS ile Türkiye arasındaki ticarete katkı yapan etkenler tespit edilmiştir.

Aşağıda Türkiye ve BRICS ülkeleri arasındaki ticaret hacminin panel çekim modeli kullanılarak yapılmış analizleri ve sonuçları yer almaktadır. Temel çekim modeline göre, iki ülke arasındaki ticareti belirleyen faktörler ülkelerin GSYİH'ları ve aralarındaki coğrafi mesafedir. Ülkelerin geliri ile ticareti doğru orantılı iken ülkeler arası mesafe ve ticaret ters orantılıdır. Yani ülkelerin geliri arttıkça ticareti artarken, aralarındaki mesafe arttıkça ticaretleri azalmaktadır. Temel çekim modeline göre ülkeler arası ticareti aynı zamanda nüfus, ortak dil, ortak sınır, kültürel yakınlık yapılan ortak ticaret anlaşmaları vs. gibi değişkenler de etkilemektedir. Aşağıdaki çalışma Atabay Baytar(2012) tarafından yapılmıştır. Literatürde ülkeler arası ticaret akımlarını açıklamada şu model kullanılmaktadır (Atabay Baytar, 2012, s.403-421):

$$T_{ij} = \beta_0 GDP_i^{\beta_1} GDP_j^{\beta_2} POP_i^{\beta_3} POP_j^{\beta_4} DIST_{ij}^{\beta_5} e_{ij}$$

Burada T_{iJ} , i ülkesinden j ülkesine doğru olan ticaret akımını ifade eder. GDP_i ve GDP_j ülkelerin milli gerini, $DIST_{iJ}$ i ve j ülkesi arasındaki mesafeyi, POP_i ve POP_J i ve j ülkelerinin nüfusunu ifade etmektedir. Çalışmada aşağıdaki havuzlanmış regresyon modeli kullanılmıştır.

$$TV_{ij} = \beta_0 + \beta_1 GDP_{ij} + \beta_2 POP_{ij} + \beta_3 DIS_{ij} + \beta_4 X_{ij} + \beta_5 IM_{ij} + \beta_6 EX_{ij} + \beta_6 EPI_{ij} + \beta_7 IPI_{ij} + \beta_8 TDI_{ij} + \varepsilon_{ij}$$

Denklemdeki IM, milyar dolar cinsinden ithalatı, EX, milyar dolar cinsinden ihracatı, TDI, yüzde olarak ticaret bağımlılık endeksini, IPI, yüzde olarak ithalat nüfuz endeksini, EPI, yüzde olarak ihracat eğilim endeksini ifade etmektedir.

Tablo 16

Pooled Model Tahmin Sonuçları

Dependent Variable: FTV*				
Method: Panel Least Square				
Sample (adjusted): 2002 2010				
Cross-sections included: 5				
Total panel (balanced) observations: 45				
Variable	Coefficient	St. Error	t-Statistic	Prob.
FTDI	5.66E+10	2.93E+09	19.32482	0.0000
FPOP	-1.105744	25.30584	-0.043695	0.9654
FIPI	-6.06E+10	3.13E+09	-19.35858	0.0000
FIM	1.002856	0.005997	167.2251	0.0000
FGDP	-0.001478	0.000902	-1.638994	0.1099
FEX	1.004263	0.004569	219.8055	0.0000
FEPI	-5.67E+10	2.89E+09	-19.61351	0.0000
DIS	30933.78	41195.60	0.750900	0.4576
C	2.64E+08	2.73E+08	0.969817	0.3386
R-squared	0.899976	Mean dependent var		8.16E+10
Adjusted R-squared	0.899971	S.D. dependent var		1.68E+11
S.E. of regression	9.11E+08	Akaike info criterion		44.27508
Sum squared resid	2.99E+19	Schwarz criterion		44.63641
Log likelihood	-987.1893	Hannan-Quinn criter.		44.40978
F-statistic	186572.4	Durbin-Watson stat		1.927573
Prob(F-statistic)	0.000000			

Kaynak:(Atabay Baytar, 2012, s.420).

Atabay Baytar(2012), BRICS ile Türkiye arasındaki ticareti etkileyen değişkenlerin literatürde ifade edildiği gibi olup olmadığını tespit etme amacıyla yukarıdaki çalışmayı yapmıştır. Yapılan çalışmanın sonucuna göre, önceki çalışmaların aksine milli gelir değişkeninin ticaret hacmi üzerine etkisi anlamsız çıkmıştır. Yani ülkelerin milli geliri arttıkça ticaret hacimlerinin de arttığı yanlışlanmıştır. Ayrıca önceki çalışmalarda geçen ülkeler arası coğrafi mesafenin artmasıyla ticaret hacmini azalır yargısı da yapılan incelemelerde doğru bulunmamıştır. Yani BRICS ile Türkiye arasındaki coğrafi mesafe arttıkça ticaret hacmi de ona bağlı olarak azalmamaktadır. Bu çalışma Türkiye ve BRICS ülkeleri arasında coğrafi mesafe bulunmasına rağmen ticaretinin gelişebileceğini ortaya koymaktadır. Önceki çalışmaları yanlışlaması bakımından Atabay Baytar'ın çalışması önemlidir. Ayrıca dışa açıklık endeksi olarak da adlandırılan Ticaret Bağımlılık Endeksi'nin ticaret hacmi üzerine etkisi pozitiftir. Yani dışa açıklık arttıkça ticaret hacmi de artmaktadır. İthalat Nüfuz Endeksi ise yurtiçi talebin ne kadarının ithalat aracılığı ile karşılandığını

göstermektedir. Bunun ticaret hacmi üzerine etkisi ise negatiftir. Yani yurtiçi talep ithalat ile karşılandıkça ticaret hacmi azalmaktadır. Bununla birlikte İhracat Eğilim Endeksi yurtiçi üreticilerin yabancı piyasalara olan güven derecesini ifade etmektedir. İhracat Eğilim Endeksi arttıkça yani yurtiçi üreticilerin yabancı piyasalara olan güveni artıp, yurtiçi piyasalara olan güveni azaldıkça ticaret hacmi azalmaktadır (Atabay Baytar, 2012, s.421).

Türkiye ve BRICS ülkeleri ile ilgili bir diğer ekonometrik çalışmayı ise Dinçer(2014) yapmıştır. Dinçer, aşağıdaki verileri kullanarak şu sonuçlara ulaşmıştır (Dinçer, 2014, s. 4-6):

$$\ln(imports_{ijt}) = \alpha_i + \beta_1 \ln(GDP_i) + \beta_2 \ln(GDP_j) + \beta_3 \ln(dist) + \beta_4 \ln(texports_i) + \beta_5 (RD_i) + \beta_6 (RD_j) + u_{it}$$

- $imports_{ijt,}$ Türkiye'nin BRICS ülkelerinden yaptığı ithalatı göstermektedir.
- $GDP_{i\ ,}$ Türkiye'nin GSYİH'sını ifade etmektedir.
- $GDP_{J,}$ BRICS'in GSYİH'sını ifade etmektedir.
- dist, ikili ülkelerin başkentleri arasındaki coğrafi uzaklığı ifade etmektedir.
- $texports_i$,Türkiye'nin toplam ihracatını göstermektedir.
- RD_i ,Türkiye'deki milli gelir içerisindeki AR-GE payını göstermektedir.
- RD_j , BRICS'in milli geliri içerisindeki AR-GE payını göstermektedir.
- u_{it} hata terimidir
- α_i gözlemlenemeyen bireysel etkileri belirten sabittir.
- $\beta_{1,}\ \beta_{2,}\ \beta_{3,}\ \beta_{4,}\beta_5$ ve β_6 bağımsız değişkenlerin katsayılarıdır.

Tablo 17

Türkiye'nin BRICS Ülkelerinden Yaptığı İthalat İçin Çekim Modeli Tahminleri

				Number of obs = 58 F(9, 48) = 678.13 Prob > F = 0.0000 R-squared = 0.9788 Root MSE = .22319
	Coef.	Std. Err.	T	P>|t|
$IGDP_i$	.5076845	.1942987	2.61	0.012*
$IGDP_i$	.8790192	.3076715	2.86	0.006*
Ldist	-1.59029	.0426223	-37.31	0.000*
$Itexports_i$	.4374979	.2092301	2.09	0.042*
RD_i	.8105331	.1981664	4.09	0.000*
RD_i	-1.289699	.4772122	-2.70	0.009*
Cons	-10.43835	3.727547	-2.80	0.007*
Hausman specification test				0.0000
Pesaran's test of cross sectional independence				1.4985
Modified Wald test for groupwise heteroskedasticity				0.0000
Wooldridge test for autocorrelation				0.0571
Shapiro-Wilk W test for normal data				0.0627

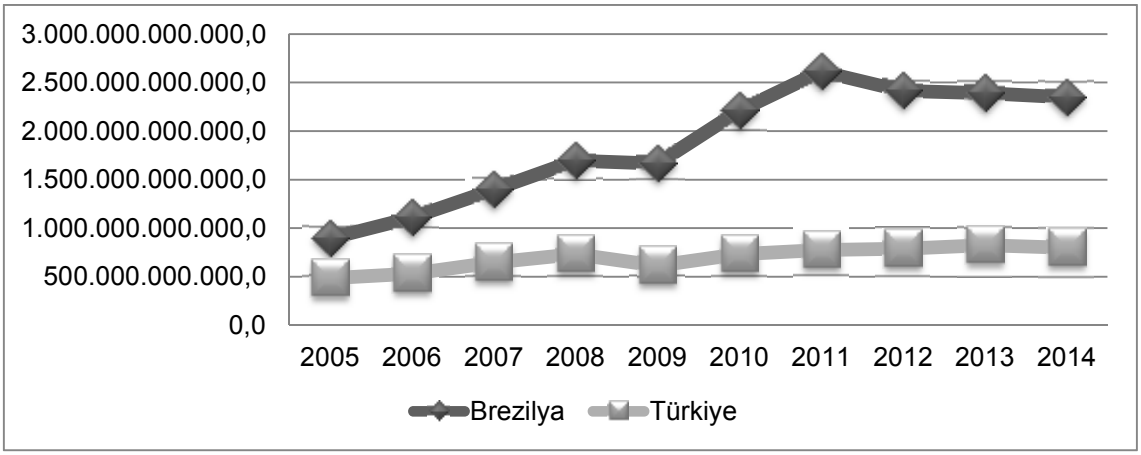
Kaynak:(Dinçer, 2014, s.6).

Dinçer (2014)'ün bulgularına göre, Türkiye'nin GSYİH'sının ve ihracatçı ülkelerin GSYİH'larının pozitif bir etkiye sahip olması beklenmektedir. Türkiye daha yüksek bir milli gelire ulaşması durumunda satın alma gücü ve ithalat kapasitesi artacaktır. Bunun yanı sıra BRICS ülkelerinin gelirinin artması daha yüksek üretim kapasitesi sağlayacak ve BRICS ülkelerinin ihracat yapabilmelerini olumlu yönde etkileyecektir. Yani Türkiye ve BRICS ülkelerinin geliri arttıkça ticaretleri de artacaktır. Coğrafi mesafelerin ise negatif etkisi vardır. Coğrafi mesafeler taşıma maliyetlerini arttırdığından Türkiye'nin ithalatını azaltmaktadır ve Türkiye'nin BRICS ülkelerinden yaptığı ithalatta önemli bir belirleyicidir. Bu konuda ulaşılan -1,59 katsayısı mesafelerde meydana gelen %1'lik artışın Türkiye'nin BRICS ülkelerinden yaptığı ithalatı %1,59 azalttığını göstermektedir. BRICS ülkeleri için AR-GE harcamalarının katsayısı pozitif iken, Türkiye için bu katsayı negatiftir. Yani AR-GE harcamaları arttıkça BRICS ülkeleri ihracatını arttırırken, Türkiye AR-GE harcamalarını arttırırsa daha az ithalat yapabilmektedir. Son olarak, Türkiye'nin toplam ihracat katsayısının pozitif bir etkisi bulunmuştur. Bunun anlamı Türkiye'nin ihracatı ve ithalatı

birlikte hareket etmektedir. Bir anlamda Türkiye'nin ihracatı, ithalatına bağlıdır (Dinçer, 2014, s.6-7).

4.2.1. Türkiye - Brezilya İlişkileri

Türkiye ve Brezilya yeni bir küresel yapı oluşturmada önemli müttefiklerdir. Zaman içerisinde Brezilya ve Türkiye ilişkileri hem politik açıdan hem de ekonomik açıdan güçlenmiştir. İki ülke arasında enerji sektöründe işbirliği bulunmaktadır ve mevcut coğrafik paradigmaları değiştirmeyi amaçlamaktadırlar. Önceki dönemlerde Türkiye ile Brezilya arasındaki bağlar coğrafi mesafelerden dolayı önemsiz görülmekteydi fakat günümüzde Brezilya ve Türkiye arasındaki ticaret 2000 yılına göre 4 kat artmıştır (TASAM ve FGV Yayınları, 2012, s.7). Aşağıda Şekil 33'te Türkiye ve Brezilya'nın yıllara göre milli gelirlerinde meydana gelen değişim yer almaktadır.

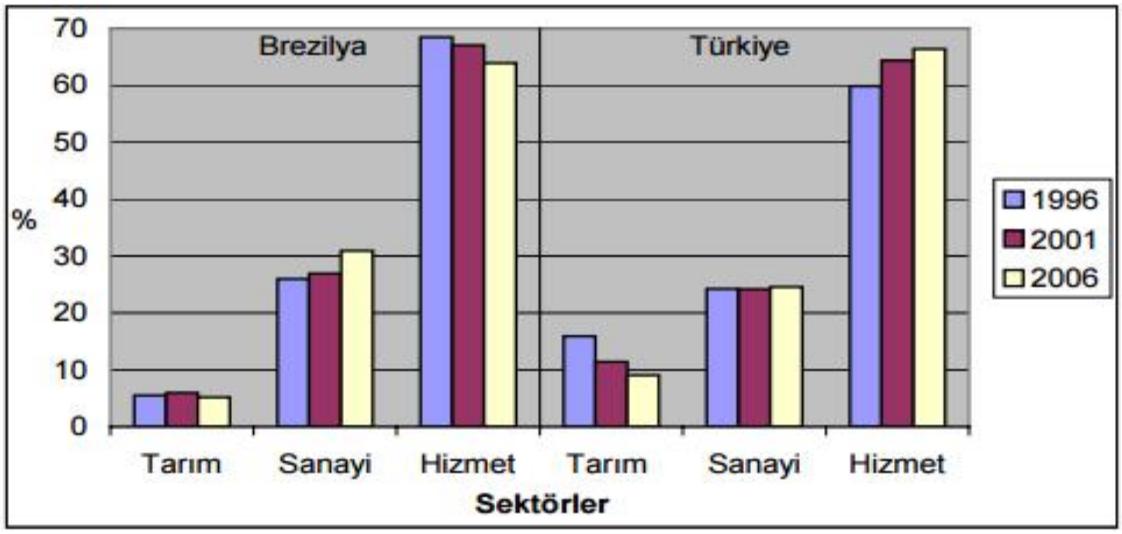

Şekil 33. Brezilya ve Türkiye'nin Milli Gelir Değişimleri

Kaynak:(Dünya Bankası Veri Tabanı, Erişim Tarihi:15,10,2015). Not: Rakamlar ABD Doları cinsinden ifade edilmektedir.

Şekil 33 incelendiğinde Brezilya ve Türkiye ekonomisinde 2005 yılından 2014 yılına kadar meydana gelen milli gelir değişmeleri fark edilecektir. 2005 yılında neredeyse birbirine yakın olan iki ülkenin toplam geliri zaman içerisinde değişmiş ve aradaki fark açılmıştır. Özellikle de 2009 yılından sonra Brezilya milli gelirini önemli oranda arttırmıştır. Türkiye ise aynı performansı sergileyememiştir. 2011 yılında iki ülkenin milli geliri arasındaki fark en yüksek boyuta ulaşmıştır.

Türkiye - Brezilya arasında 2 milyar dolar civarında dış ticaret hacmi bulunmaktadır. Mevcut dış ticaret ilişkisi genel olarak Brezilya lehine gelişmektedir. 2010 yılında 2 milyar dolar olan dış ticaret hacminin 614,6 milyon dolarlık kısmı Türkiye'nin Brezilya'ya yaptığı ihracat iken, 1,3 milyar dolarlık kısmı Brezilya'nın Türkiye'ye olan ihracatıdır. 2010 yılında Türkiye'nin genel ihracatı içerisinde Brezilya'ya yapılan ihracatın payı %0,5 iken, Türkiye'nin genel ithalatı içerisinde Brezilya'dan yapılan ithalatın payı ise %0,9'dur (İTKİB Yayınları, 2011, s.24). Aşağıda Şekil 34'te Brezilya ve Türkiye'deki sektörlerin dağılımı yer almaktadır.

Şekil 34. Brezilya ve Türkiye'nin Sektörsel Dağılımı

Kaynak:(Yalçın, 2008, s.14).

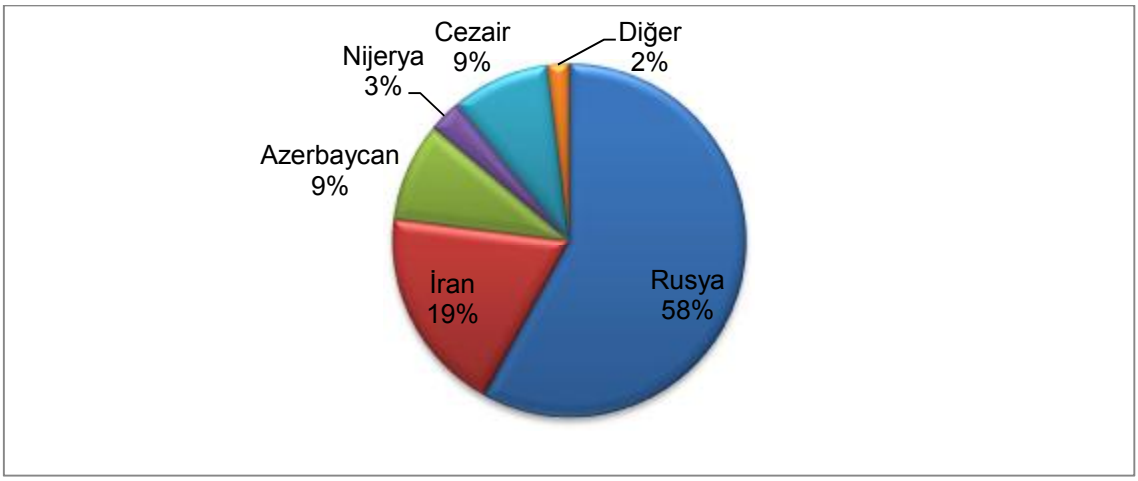
Şekil 34 incelendiğinde Brezilya ve Türkiye'deki sektörlerin dağılımındaki benzerlik fark edilecektir. Hizmet sektörü her iki ülke için de önem arz etmekte ve milli gelirin önemli bir kısmını oluşturmaktadır. Dikkatleri çeken bir diğer nokta ise tarım ürünleri açısından dünyanın önemli kaynaklarından biri olan Brezilya'da tarım sektörü milli gelir içerisinde düşük bir pay alabilmiştir. Yine de nominal açıdan bakıldığında Brezilya'da 55 milyar dolar olan tarım sektörü, Türkiye'de 41 milyar dolar değerinde olan tarım sektöründen daha geniştir. Yıllar içerisinde Brezilya'da hizmet sektörü zamanla azalırken, Türkiye'de ise hizmet sektörü büyümüştür. Türkiye'nin sanayisi yıllar içerisinde neredeyse sabit kalırken, Brezilya sanayi sektörünü genişletmiştir. Ayrıca zaman içerisinde Türkiye'deki tarım sektöründe görülen küçülme de dikkatleri çekmektedir. Bu

yapısal değişimin iki ülke arasındaki ticareti olumlu yönde etkilemesi beklenmektedir. Sanayi sektörünü büyüten Brezilya'nın sanayi mallarını Türkiye'ye ihraç etmesi, Türkiye'nin ise genişleyen hizmet sektörü ile Brezilya'ya hizmet sunması olasıdır (Yalçın, 2008, s.14).

4.2.2. Türkiye - Rusya

Sovyetler Birliğinin yıkılmasından sonra, Türkiye ve Rusya arasında ilişkilerin oluşturulması amacıya önemli çabalar sarf edilmiştir. 1992 yılında Süleyman Demirel döneminde Türkiye ve Rusya arasında ilişkilerin oluşturulması amacıyla ilk ciddi adımlar atılmıştır. 2004 yılında yapılan yeni bir anlaşma ile iki ülke arasında doğalgaz ve petrol hattı döşenmesi, nükleer enerji santrali gibi konularda işbirliği yapılmıştır. 2010 yılında ise iki ülke ilişkilerini daha da ilerletmek adına ticaret, tarım, gümrük, ulaşım, endüstri ve turizm gibi konuları içeren bir anlaşma imzalamışlardır. Dünya üzerindeki etkisini yeniden kazanmak adına Rusya, dış politikasını geliştirmiş, çok uluslu ve çok yönlü bir politika benimsemiştir. Bu politika ile etkisini arttırmayı başaran Rusya'nın esas amacı ise ABD'nin gücünün yayılmasını engellemek ve Çin'i dengelemektedir. Bu amacına ulaşmak için Rusya, ABD ile güçlü ilişkileri olan ve Çin ile de ilişkilerini geliştiren Türkiye ile bağlarını kuvvetlendirmede daha istekli davranmaktadır (Talukdar, 2014, s.2-3).

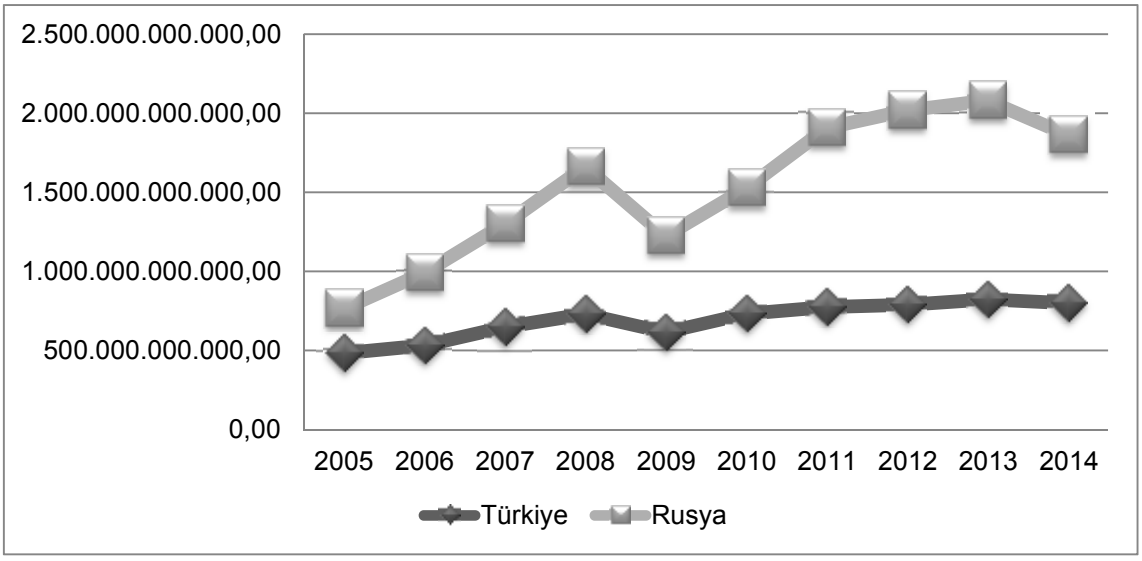
Son on yılda Türkiye ve Rusya arasındaki ticaret, yatırım ve turizm önemli ölçüde artmıştır. 2008 yılından bu yana Rusya, Avrupa Birliği'nden sonra Türkiye'nin en önemli ticaret partneridir. Toplam karşılıklı ticaret 2012 yılında 33 milyar doları aşmıştır. Bu hacmin %80'ini Türkiye'nin Rusya'dan ithal ettiği enerji oluştursa da, Rusya hala Türkiye'nin 3. büyük ihracat pazarıdır. 2011 yılında Türkiye'den Rusya'ya 1,09 milyar dolarlık tekstil, 942 milyon dolarlık sebze-meyve ve 7,3 milyar dolarlık taşıt ihraç edilmiştir. Türkiye'nin Rusya'ya yaptığı doğrudan yabancı yatırımların değeri ise 2011 yılının sonlarına doğru 7,3 milyar dolara ulaşmıştır (Aliriza, Alterman ve Kuchins, 2013, s.4). Aşağıda Şekil 35'de Türkiye'nin doğalgaz ithal ettiği ülkelerin payları yer almaktadır.

Şekil 35. Türkiye'nin Doğalgaz İthal Ettiği Ülkelerin Payları

Kaynak:(Aliriza, Alterman ve Kuchins, 2013, s.6)

Şekil 35 incelendiğinde 2011 yılı için Türkiye'nin en büyük doğalgaz ithalatçı ülkesinin Rusya olduğu görülecektir. İthal edilen doğalgazın yarıdan fazlası Rusya'dan satın alınmaktadır. Onu İran takip etmektedir. Bu bir anlamda doğalgaz bakımından Türkiye'nin Rusya'ya bağlı olduğunu göstermektedir. Aşağıda Şekil 36'da ise Rusya ve Türkiye'nin milli gelirinde yaşanan değişmeler yer almaktadır.

Şekil 36. Rusya ve Türkiye'nin Milli Gelir Değişmeleri

Kaynak:(Dünya Bankası Veri Tabanı, Erişim Tarihi:17,10,2015).

Not: Rakamlar ABD doları ile ifade edilmektedir.

Şekil 36 incelendiğinde 2005 yılında Türkiye ve Rusya'nın milli gelir düzeylerinin birbirine çok yakın olduğu görülecektir. Zaman içerisinde Rusya milli gelirini Türkiye'den daha hızlı bir şekilde arttırıp, aradaki farkı açmıştır. 2008-2009 yılı küresel krizinden her iki ülke de etkilenmiş ve milli gelir düzeylerinde düşüş yaşanmıştır. 2009 yılından sonra Rusya hızlı bir şekilde toparlanmış ve iki ülkenin milli geliri arasındaki fark önemli boyutlara ulaşmıştır. Aşağıda Tablo 18'de Türkiye ve Rusya'ya ait bazı veriler bulunmaktadır.

Tablo 18

Türkiye ve Rusya Ekonomik Verileri

2009 Yılı Verileri	**Türkiye**	**Rusya**
Nüfus (m)	70,5	141,9
GSYİH(Döviz kuruna göre, m$)	614,5	1.232
GSYİH(Satınalma Gücü Paritesine göre, m$)	879,3	2.116
Kişi Başı GSYİH (SGP'ye göre,$)	12.466	14.913
Enflasyon (%)	6,3	11,7
İşsizlik (%)	14	8,4
Genel kamu dengesi (%GSYİH)	-5,6	-6,2
Ödemeler Bilançosu Dengesi (% GSYİH)	-2,3	4

Kaynak:(Hanson, 2011, s.3).

Tablo 18'de de görüldüğü gibi, Rusya'nın kişi başı milli geliri Türkiye'den %15 daha fazla olsa da, her iki ülke de Dünya Bankası sınıflandırmalarında üst orta gelirli ülkeler olarak ifade edilmektedir. Türkiye'nin nüfusu Rusya'nın yarısı civarındadır. Fakat aradaki fark kapanma eğilimindedir. Çünkü Rusya'nın nüfusunda azalmalar görülürken Türkiye'nin nüfusu artmaktadır. Rusya'da çalışan kişi oranı nüfusa bağlı olarak azalırken, Türkiye'de bu oran yükselmektedir (Hanson, 2011, s.4).

4.2.3. Türkiye - Hindistan

Hindistan ve Türkiye kendi bölgelerinde bölgesel bir güç konumundadırlar. İki ülke aynı sınırları paylaşmamasına ve farklı coğrafyalarda bulunmalarına rağmen, iki ülke arasında ilişkilerin geliştiği ve ortak ihtiyaçların

doğduğu gözlemlenmektedir. İki ülke de genişleyen bir ekonomiye, büyüyen endüstri altyapısına sahiptir ve potansiyelleri dahilinde önemli yatırımlar yapma isteğindedirler (Akram, 2010, s.1).

Aşağıda Tablo 19'da 2000 ile 2009 yılları arasında Türkiye ve Hindistan arasındaki ithalat ve ihracat istatistikleri yer almaktadır. Bu tablodan da anlaşılacağı üzere iki ülkenin karşılıklı ticareti zaman içerisinde önemli aşamalar geçirmiş ve ortak ticarette büyüme yaşanmıştır.

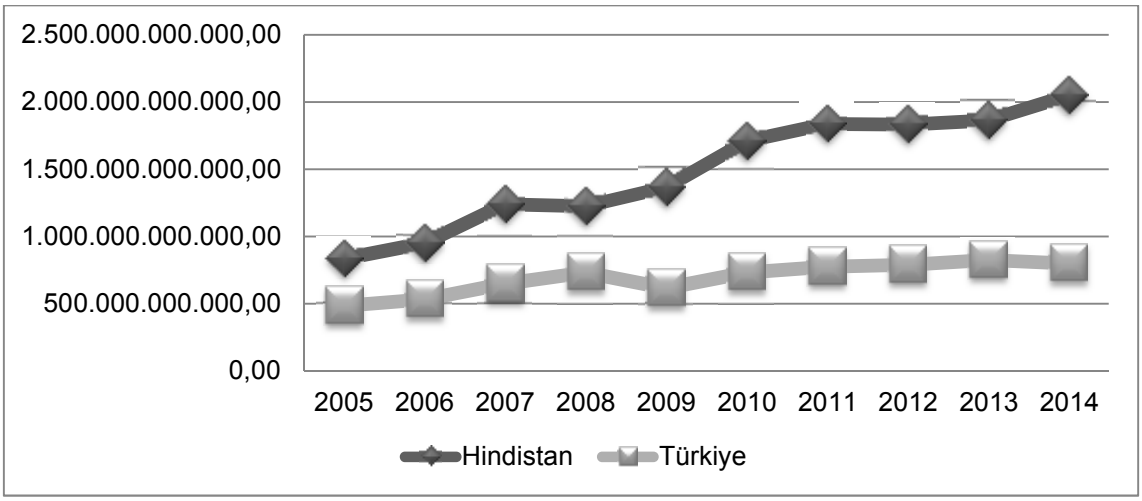
Tablo 19

Türkiye - Hindistan İthalat ve İhracat Verileri

MilyonABD$	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**
İthalat	449	355	564	723	1.046	1.280	1.579	2.300	2.458	1.903
İhracat	56	74	73	71	136	220	222	348	543	411
Toplam	505	429	637	794	1182	1500	1801	2648	3001	2314

Kaynak: (Ozkan, 2010, s.8)

Tablo 19'dan de anlaşılacağı üzere, 2000'lerden bu yana Türkiye - Hindistan ilişkileri çok önemli aşamalar kaydetmiştir. Çift taraflı ticaret 2001 yılında 429 milyon ABD Doları iken, 2008 yılına gelindiğinde bu rakam 3 milyar ABD dolarına ulaşmıştır. 2009 yılında yaşanan küresel ekonomik kriz her iki ülkeyi de etkileyip toplam ticaretlerinde düşüşe neden olsa da, kriz sonrası ilişkiler olumlu yönde gelişmeye devam etmiştir. Türkiye ile Hindistan arası ilişkiler zamanla daha da kuvvetlenmiş, ithalat ve ihracat verileri oldukça artmıştır. Hindistan'ın Türkiye'ye ihraç ettiği temel mallar arasında yün iplik, sentetik iplik, organik boya, organik kimyasallar, kot, çelik, granit, halı, antibiyotik gibi ürünler bulunmaktadır. Türkiye ise Hindistan'a haşhaş tohumu, mermer, tekstil makineleri, kot, halı, kimyon tohumu, mineral, çelik ürünleri gibi malları ihraç etmektedir (Ozkan, 2010, s.8-9). Aşağıda Şekil 37'de Hindistan ile Türkiye'nin 2005 ile 2012 yılları arasında milli gelirlerinde yaşanan değişmeler yer almaktadır.

Şekil 37. Hindistan ve Türkiye'nin Milli Gelir Değişmeleri

Kaynak:(Dünya Bankası Veri Tabanı, Erişim Tarihi:17,10,2015).

Not: Rakamlar ABD doları ile ifade edilmektedir.

Şekil 37'de görüldüğü üzere 2005 yılında Türkiye ve Hindistan'ın milli gelir düzeyleri birbirine yakın iken zaman içerisinde aradaki fark açılmıştır. Şekilde dikkati çeken bir nokta ise 2008-2009 küresel krizinin yaşandığı dönemde Türkiye'nin ve bir çok yükselen piyasanın milli gelirinde azalmalar görülür iken Hindistan küresel krize rağmen milli gelirini yükseltmeyi başarmıştır. 2009 yılından sonra önemli bir atak yapan Hindistan milli gelirini önemli ölçüde yükseltirken, Türkiye aynı performansı sergileyememiştir.

Hindistan ile Türkiye arasındaki yatırım ilişkileri de son dönemlerde gelişmiştir. 2009 yılında Hindistan, 74 milyon ABD Doları değerinde Türkiye'de yatırım yapmıştır. Türkiye ise Hindistan'a 40 milyon ABD Doları değerinde yatırım yapmıştır. Abdullah Gül döneminde, Hindistan'a yapılan ziyaretler esnasında Hindistan ile Türkiye arasında üç adet doğrudan yabancı yatırım anlaşması imzalanmıştır. Bu anlaşmalar sayesinde Hindistan'a 150 milyon ABD Doları değerinde doğrudan yabancı yatırım yapılması ve 200 kişiye istihdam sağlanması beklenmektedir. Bununla birlikte bu anlaşmalar ile Hintli yapı ve yenilenebilir enerji şirketlerinin de Türkiye'de yatırım yapmaya daha istekli olacağı düşünülmektedir (Hussain, 2011, s.647).

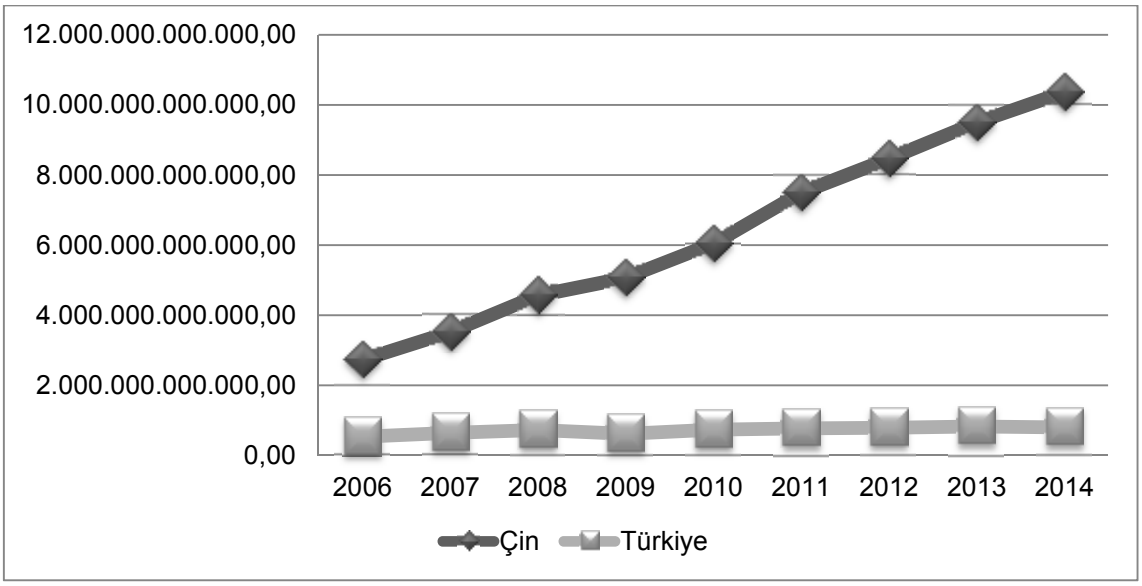
Hindistan ve Türkiye enerji sektörlerinde yakın ve gelişen ilişkilerin oluşturulması sonucunda karşılıklı ekonomik ilişkilerin daha verimli şekilde büyüyeceği konusunda hemfikirdir. Aynı zamanda iki ülke karşılıklı olarak mineral keşfi ve maden işleme, kömür madeni, AR-GE, üretim güvenliği ve

rehabilitasyonu gibi konularda karşılıklı olarak teknoloji paylaşımı yapmaktadır. Bunun dışında iki ülke arası turizm faaliyetlerinin arttırılması da iki ülkenin gündeminde yer almış ve bununla ilgili çalışmalar düzenlemişlerdir (Sharma ve Zeybekçi, 2014, s.5).

4.2.4. Türkiye - Çin

Türkiye, Çin ile olan diplomatik ilişkilerini 1971 yılında kurmuştur. O yıl Çin için dönüm noktası olmuş ve Çin, Çin Halk Cumhuriyeti olmuştur. 1970'lerin sonlarına doğru Çin, liberal uluslararası ekonomik düzenine katılarak ekonomik izolasyondan uzaklaşmıştır. 1978 yılında Çin de piyasa reformu yapılmış ve Çin yıllık ortalama %9,7 oranında büyümüştür. Ekonomik anlamda atak yapan Çin, ABD, Japonya, ve Almanya'dan son dünyanın 4. büyük ekonomisi olmuştur. 2006 yılında Çin, 1 trilyon ABD Dolarından fazla olan rezervi ile dünyanın en geniş döviz rezervine sahip olmuştur. Türkiye de aynı şekilde önemli bir dönüşüm geçirmiş ve ekonomisini daha liberal ve dışa açık bir hale getirmiştir. 1980'li yıllarda başlayan dışa açılma süreci ile Türkiye ekonomisi aşamalı olarak uluslararası finansal piyasalara açılmıştır. Bu dönemlerde hızlı teknolojik gelişmelerin yaşanması beraberinde iletişimi de geliştirmiş, bu durum liberalleşme sürecini pozitif yönde etkilemiştir. Bu dönemlerde Türkiye ekonomisi yıllık ortalama %6-7 oranında büyümüştür. Türkiye bu büyüme oranları ile dünyanın en büyük 19. ekonomisi ve en hızlı büyüyen 6. ekonomisi olarak ifade edilmektedir. Ayrıca 2006 yılında Price Waterhouse Coopers şirketinin yaptığı tahminlere göre, Türkiye hızlı büyümesini aynı şekilde devam ettirmesi durumunda yüzyılın ortalarına doğru Almanya ekonomisini geçmesi beklenmektedir (Dellios ve Yilmaz, 2008, s.16-17).

2010 yılının sonlarına doğru Türkiye ve Çin arasındaki ticaret hacmi 19,5 milyar dolara ulaşmıştır. Bu rakamın 2,3 milyar dolarını Türkiye'nin yaptığı ihracat oluşturmaktadır. Türkiye, Çin'e genel olarak metal, mineral ürünleri, kimyasal, tekstil lifleri, demir ve çelik ihraç etmektedir. Çin'den ise 17,2 milyar dolar değerinde elektrikli aletler, ofis ve iletişim ekipmanları ve kıyafet gibi malları ithal etmektedir. İki ülke arasındaki ticaret hacmi son on yılda 12 kat artmıştır (Atlı, 2011, s.109). Aşağıda Şekil 38'de Türkiye ve Çin'in milli gelir düzeylerinde meydana gelen artışlar yer almaktadır.

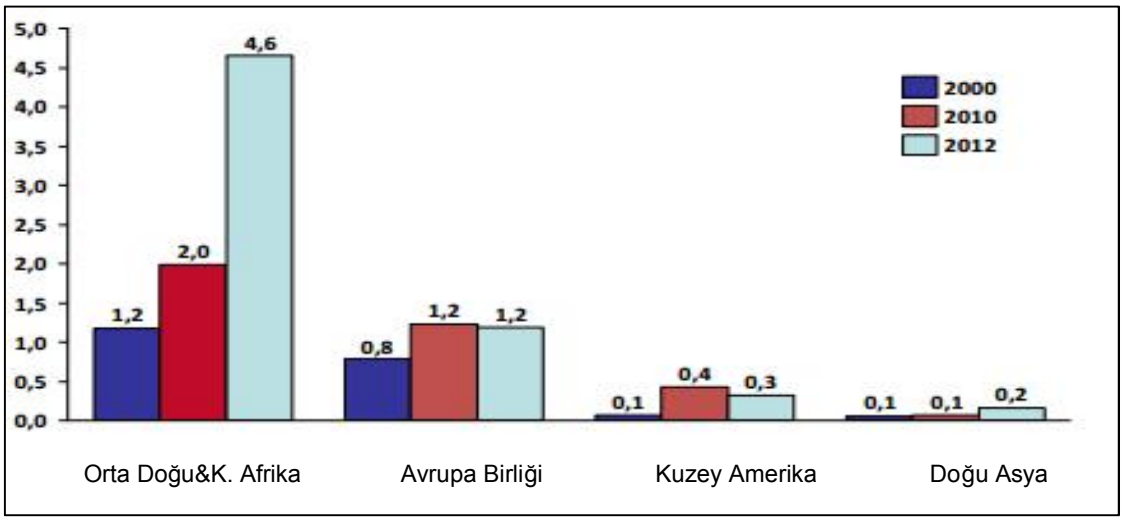

Şekil 38. Çin ve Türkiye'nin Milli Gelir Değişmeleri

Kaynak:(Dünya Bankası Veri Tabanı, Erişim Tarihi: 18,10,2015).

Şekil 38'de de görüldüğü üzere Çin 2006 yılından sonra milli gelirini çok hızlı bir şekilde arttırmayı başarmıştır. 2008-2009 yılında meydana gelen küresel krizde Türkiye'nin ve pek çok ülkenin milli gelir düzeyinde azalmalar yaşanırken Çin bu krizi geçici bir ivme kaybı ile atlatmış ve kriz döneminde de milli gelirini arttırmıştır. Çin'in bu önemli başarısı Çin'in dünya ekonomik platformunda en üstlere taşınmasını sağlamıştır.

Aşağıda Şekil 39'da Türkiye'nin ihracat yaptığı pazarlardaki payları yer almaktadır. Şekil 39'da de görüldüğü üzere Türkiye en çok Orta Doğu ve Kuzey Afrika bölgelerindeki ülkelere ihracat yapmaktadır ve son yıllarda bu pazarlarındaki payını önemli ölçüde arttırabilmiştir. Onu Avrupa Birliği pazarı takip etmektedir. Türkiye'nin ihracatının en düşük olduğu bölge ise Doğu Asya pazarlarıdır. Şekil 39 Türkiye'nin Doğu Asya pazarlarında yeteri kadar etkin olamadığını göstermektedir.

Şekil 39. Türkiye'nin Temel Pazarlara Olan İhracat Payı

Kaynak:(Kızılca, 2014, s.4).

Türkiye ve Çin'in karşılıklı ilişkileri iki taraf içinde stratejik bir önem taşımaktadır. Türkiye açısından Çin ile olan ilişkilerini arttırması durumunda, Türkiye şu yönde bir avantaj sağlayacaktır; Türkiye'nin şu anda Doğu Asya üzerinde zayıf bir etkisi bulunmaktadır. Çin, Japonya ve Güney Kore ile yüksek bir ticaret hacmine sahip olmasına rağmen, politik ve stratejik koordinasyon eksikliği Türkiye'nin Doğu Asya'da ikinci planda kalmasına neden olmaktadır. Bu açıdan Çin, Türkiye'nin bölgedeki varlığını destekleyecek potansiyel stratejik bir partnerdir. Çin Türkiye'ye, Çin ve Doğu Asya pazarlarında ekonomik ve stratejik kapıları açabilme potansiyeli taşıması bakımından Türkiye için önemlidir. Aynı zamanda Çin'in Türkiye'ye doğrudan yabancı yatırım yapma potansiyeli de bulunmaktadır. İleriki dönemlerde Çinli ve Türk firmalar diğer ülkelerde ortak yatırımlara girişebilirler. Bunun yanı sıra Çin için de bazı avantajlar söz konusudur. Ortak ilişkilerin geliştirilmesinin Çin'e faydaları şu şekilde ifade edilebilir; Çin'in dünya çapında üretim potansiyeli ve pazar alanı oldukça genişlemiştir. Fakat Çin uluslararası taşımacılıkta bazı potansiyel risklerle yüzleşmiştir. Çin ekonomisi yoğunlukla Orta Doğu enerji kaynaklarına ve Orta Doğu'dan ithal edilen petrol ve doğalgaza bağımlıdır. Bu kaynaklar Hint Okyanusundan Güney Çin Denizine doğru taşınmaktadır. Aynı zamanda Çin malları aynı rotadan Afrika'ya, Batı Asya'ya ve Avrupa pazarlarına transfer edilmektedir. Tek bir transfer rotasına bağımlılık Çin ticaret güvenliğinde bir kırılganlık sorunu oluşturmaktadır. Bu yüzden Çin'den başlayan Asya ve

Kafkaslardan Türkiye'ye ulaşan yeni bir "ipek yolu" oluşmakta ve Çin ticareti için alternatif bir rota meydana gelmektedir. Türkiye'nin Batı Asya, Afrika ve Avrupa ile direkt bağlantılarının olması Çin için önem arz etmektedir. Eğer Avrasya taşıma hattı gerçekleşirse Türk-Çin ilişkileri çok daha stratejik bir öneme sahip olacaktır (Çolakoğlu, 2010, s.12-13).

4.2.5. Türkiye - Güney Afrika

Türkiye ve Güney Afrika ilişikleri son 10 yılda önemli ilerlemeler kaydetmiştir. 2005 yılı Türkiye'de "Afrika Yılı" olarak ilan edilmiş ve Türkiye, Afrika Birliğine kabul edilmiştir. Bu doğrultuda politik ve ekonomik işbirliği için zemin oluşturulmuştur. 2005 yılının Mart ayında Türkiye Başbakanı Erdoğan Etiyopya ve Güney Afrika'yı ziyaret etmiştir. Ekvator sınırındaki ülkelere, tarihinde ilk defa bir Türkiye başbakanı ziyarette bulunmuştur. 2008 yılında Türkiye ilk kez 50 Afrika ülkesinin de katıldığı bir Türk-Afrika Zirvesine ev sahipliği yapmıştır. 2008 yılından bu yana Türkiye, Afrika'daki diplomatik varlığını arttırmak için 15 yeni büyükelçilik açmaya karar vermiştir. Günümüzde ise Türkiye'nin Afrika'da toplam 23 konsolosluğu ve 24 büyükelçiliği bulunmaktadır. Bunların yarısı 2009-2010 yıllarında açılmıştır (Özkan, 2011, s.121-122).

Türkiye ve Güney Afrika bazı benzer özellikler sergilemektedir. Hem Türkiye ve hem de Güney Afrika modern teknolojik bir ekonomiye sahip olmanın yanı sıra aynı zamandan yoğun bir kırsal kesime ve gelişmemiş sektörlere de sahiptir (Wheeler, 2005, s.2). Aşağıda Tablo 20'de Türkiye ve Güney Afrika'ya ait bazı bilgiler karşılaştırmalı olarak yer almaktadır.

Tablo 20

Türkiye ve Güney Afrika Karşılaştırmalı İstatistikleri (2013)

	Güney Afrika	**Türkiye**
Nüfus	52,98 milyon	74,93 milyon
Nüfus Artışı	%1,3	%1,3
GSYİH Büyümesi	%1,9	%4,1
GSMH	356 Milyar $	814 Milyar $
Kişi Başı Milli Gelir (SAGP'ne göre)	12.530$	18.590$
İhracat	113 Milyar $	211 Milyar $
İthalat	121 Milyar $	264 Milyar $

Kaynak:(Dünya Bankası Veri Tabanı, Erişim Tarihi:22,10,2015)

Tablo 20 incelendiğinde pek çok ekonomik veri bakımından Türkiye ekonomisinin Güney Afrika ekonomisine göre çok önde olduğu görülmektedir. Güney Afrika'dan daha çok nüfusa sahip olan Türkiye'nin milli geliri neredeyse Güney Afrika'nın 2,5 katıdır. Ayrıca Türkiye bu milli gelirini, Güney Afrika'ya oranla yaklaşık 4 kat hızlı şekilde arttırmaktadır. Ticaret verileri de incelendiğinde Türkiye'nin ticaret hacminin çok daha geniş olduğu görülmektedir. Aşağıdaki Tablo 21'de ise Türkiye'nin Güney Afrika ile yaptığı ticareti yer almaktadır.

Tablo 21

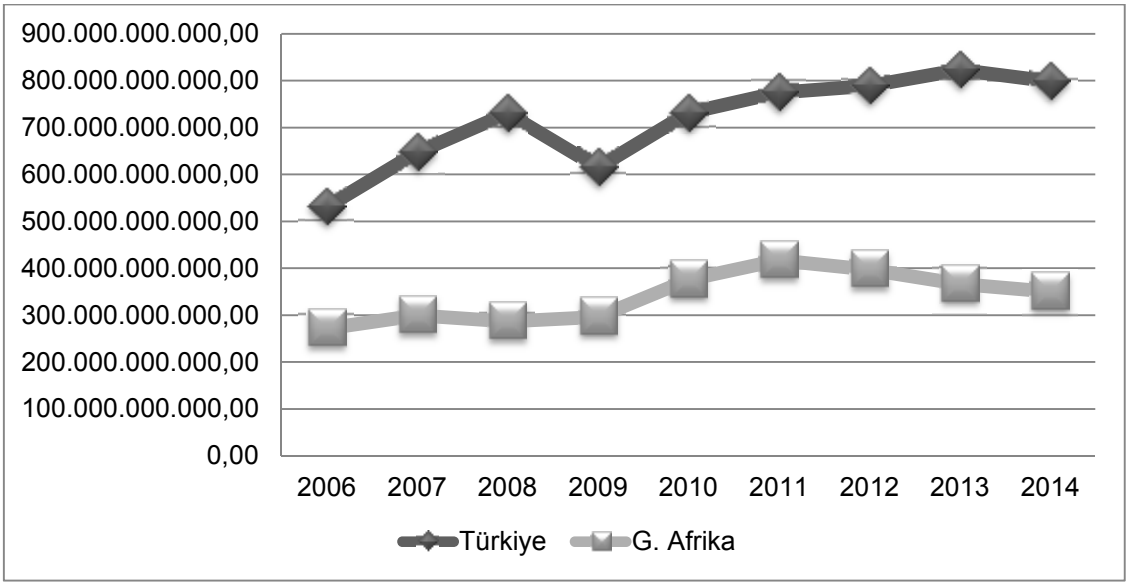
Türkiye'nin Güney Afrika ile Olan Ticareti

	2003(Milyon$)	**2004(Milyon $)**
Türkiye'nin Güney Afrika'dan Olan İthalatı	293	871
Türkiye'nin Güney Afrika'ya Olan İhracatı	110	168
Toplam Ticaret	403	1039

Kaynak:(Wheeler, 2005, s.48).

Tablo 21 incelendiğinde Türkiye'nin Güney Afrika ile olan ticaretinde ithalatın daha büyük yer kapladığı görülmektedir. Ayrıca Türkiye 2003 yılında

sadece 293 milyon dolarlık ithalat yaparken, 2004 yılında bu rakam neredeyse 4 katına çıkmıştır. Bu ithalatın büyük bir kısmını ise Türkiye'nin Güney Afrika'dan yaptığı altın ithalatı kapsamaktadır. 2003 yılında 293 milyon dolar olan toplam ithalatın sadece 83 milyonunu altın ithalatı kapsarken, 2004 yılına gelindiğinde 871 milyon dolara çıkan ithalatın 604 milyon dolarını altın ithalatı kapsamaktadır. Yani Türkiye 2004 yılında Güney Afrika'dan yoğun bir şekilde altın ithal etmeye başlamıştır. Ayrıca Türkiye altın dışında Güney Afrika'dan kömür, petrol için filtreleme ve arıtma makineleri, otomotiv parçaları gibi mallar ithal etmekte, Güney Afrika'ya ise kağıt, makine ve tekstil ürünleri gibi mallar ihraç etmektedir. Toplam ticaret 2003 yılında 403 milyon dolar değerinde iken, 2004 yılında bu rakam 1039 milyon dolara yükselmiştir (Wheeler, 2005, s.49-50). Aşağıda Şekil 40'da Türkiye ve Güney Afrika'nın milli gelir değişmeleri yer almaktadır.

Şekil 40. Türkiye ve Güney Afrika'nın Milli Gelir Değişmeleri

Kaynak:(Dünya Bankası Veri Tabanı, Erişim Tarihi:22,10,2015).

Şekil 40 incelendiğinde Türkiye ve Güney Afrika'nın milli gelirinin 2006 ile 2014 yılları arasında ne yönde değiştiği görülecektir. Türkiye'nin milli gelir düzeyi Güney Afrika'nın üzerindedir. Türkiye 2008-2009 yıllarında yaşanan küresel krizden Güney Afrika'ya göre daha çok etkilenmiş ve milli gelirini düşürmüştür. Güney Afrika'da ise düşme görülmese de yükselme de

yaşanmamıştır. Krizin etkilerini üzerlerinden attıktan sonra iki ülke de milli gelirlerini arttırmaya yani büyümeye devam etmiştir.

Türkiye'nin dışa açılma politikasında Güney Afrika önemli bir yer kaplamaktadır. Güney Afrika ekonomisi Afrika kıtasının en gelişmiş ekonomilerinden biridir. Bu yüzden Türkiye'nin kıtalar arası bağlarını kuvvetlendirmede Güney Afrika, Türkiye'ye yardımcı olacaktır. Aynı şekilde Türkiye ise Güney Afrika'nın Balkanlar, Orta Doğu ve Merkez Asya ile ticari ve ekonomik ilişkilerini geliştirmesi açısından önemli bir konumdadır. Hem Türkiye hem de Güney Afrika günümüzün yükselen piyasaları arasındadır. Her iki ülke de G-20 üyesidir. Her iki ülkenin de en önemli ticaret partnerleri arasında Avrupa Birliği yer almakta ve aynı dışa açık ticaret politikasını benimsemektedirler. İki ülkenin ihraç ettiği malların birbirinden çok farklı mallar olması, ülkeleri rekabetçi ülkelerden ziyade birbirini tamamlayıcı ülkeler yapmaktadır. Bu nedenlerden dolayı her iki ülke de birbirinin potansiyelinden yararlanarak ekonomilerini daha üretken ve daha güçlü hale getirebilirler (Aydın, 2012, s.4).

4.3. Türkiye ve BRICS Topluluğunun Karşılıklı Etkileşimleri

Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin ve Güney Afrika yükselen piyasalar olarak küresel ekonomik düzende dikkatleri üzerine çekmiş ve oluşturdukları topluluk BRICS olarak adlandırılmıştır. BRICS topluluğunun ekonomik anlamda önemli ilerlemeler kaydetmesi nedeniyle, ileride günümüz gelişmiş piyasalarından olan ABD ve Avrupa Birliği'ni geçmesi beklenmektedir. Yani dünyanın ekonomik gücünün gelişmiş ülkelerden gelişmekte olan ülkelere doğru kayması beklenmekte, ayrıca gelişmekte olan ülkeler içerisinde de BRICS topluluğunun önem kazanacağı öngörülmektedir. 2010 yılında Güney Afrika'nın gruba sonradan dahil olması, akıllara Türkiye, Meksika gibi diğer yükselen piyasaların da gruba daha sonralardan dahil olabilme ihtimalini getirmektedir. Türkiye'nin son küresel ekonomik krizinden sonra da hızlı büyüyen ülkeler arasında yer almaya devam etmesi bu öngörüyü güçlendirmektedir (Demir, 2013, s.1).

Türkiye ortalama 73 milyon nüfusu ile geniş ve büyüyen bir piyasaya, ayrıca Avrupa, Orta Doğu, Kuzey Afrika ve Merkez Asya ile geçit oluşturması

bakımından stratejik coğrafik bir konuma sahiptir. Türkiye rekabetçi bir endüstriye sahiptir ve 16 yıldır Avrupa Birliği'nde gümrük birliğine üyedir. IMF ve OECD raporlarına göre Türkiye, 2010 ve 2011 yılında Avrupa'nın en hızlı büyüyen ülkesi olmuştur. Türkiye ekonomisi Dünya'da 17. büyük ekonomi, Avrupa'da ise 6. büyük ekonomidir. Türkiye'nin son dönemlerde yaşadığı ekonomik başarı İngiltere Başbakanı David Cameron tarafından da takdir edilmiş ve 2010 yılında Türkiye ziyaretinde Türkiye'yi "Avrupa'nın BRIC"i olarak tanımlamıştır. David Cameron " Herkes BRIC ülkelerini ve Brezilya, Rusya, Hindistan ve Çin'in hızlı büyümesini konuşuyor. Biz Türkiye'nin Avrupa'nın BRIC ülkesi olduğunu düşünüyoruz" şeklinde açıklamalarda bulunmuştur (Bagci, 2010, s.1).

Son dönemlerde gerçekleştirdiği ekonomik başarısı nedeniyle Türkiye, aynı BRICS topluluğu gibi dikkatleri üzerine çekmeyi başarmıştır. Küresel piyasada gelişmiş ülkelerin ekonomik göstergelerinin zayıflamaya başlaması, yükselen piyasaların ekonomik göstergelerinde ise gelişmeler yaşanması ile dünya piyasasında gözler BRICS ülkelerine ve Türkiye gibi bu ülkeler ile benzer potansiyele sahip olan ülkelere doğru çevrilmiştir. Yapılan tahminlere göre BRICS topluluğu günümüz gelişmiş piyasalarını çok yakın zamanda geride bırakacaktır. Türkiye'nin ise hızlı ekonomik büyümesini sürdürmesi nedeniyle gelecek dönemde BRICS topluluğa üye olacağı tahmin edilmektedir. Öngörülerin gerçekleşmesi durumunda, yani Türkiye'nin BRICS topluluğuna üye olması durumunda her iki taraf için de kazançlı sonuçların oluşması beklenmektedir.

4.3.1. BRICS Topluluğunun Türkiye'ye Olabilecek Potansiyel Katkıları

Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin ve Güney Afrika ülkelerinden oluşan BRICS topluluğu mevcut küresel ekonomik düzende değişim yaratmayı başarmış ve dengelerin değişmesine neden olmuştur. Ekonomik göstergelerinde hızlı bir şekilde yaşanan iyileşmeler, dikkatlerin yükselen piyasalara, özellikle de BRICS ülkelerine çevrilmesine yol açmıştır. Pek çok araştırmacı küresel ekonomik gücün yükselen piyasalar lehine değiştiğini, mevcut gelişmiş piyasaların zamanla gücünü yitirdiğini savunmaktadır. Yakın

gelecekte ise BRICS topluluğunun dünya ekonomisine yön vermesi ve mevcut pek çok gelişmiş piyasayı geçmesi beklenmektedir.

Türkiye ise diğer pek çok yükselen piyasa ile küresel piyasada adından söz ettirmeyi başarmış ve ekonomik iyileşmeler dikkatleri çekmiştir. Yükselen piyasalar arasında bulunan Türkiye "gelecek vadeden" ülkeler arasında görülmekte ve başarısı takdir edilmektedir. Ayrıca Türkiye'nin hızlı büyüme performansı ve kat ettiği ilerlemeler diğer gelişmekte olan ülkelere de ilham kaynağı olmaktadır. Özellikle de "Arap Baharı" yaşanan Orta Doğu ülkelerinde ekonomilerini yeniden oluşturmaya çalışan ülkeler için Türkiye önemli bir yol göstericidir (Babakr, 2013, s.1-6). Bunun yanı sıra Avrupa Birliği ile de kuvvetli ekonomik bağları bulunan Türkiye, Avrupa'nın da hızlı büyüyen önemli ülkeleri arasında yer almaktadır.

BRICS ülkeleri ile benzer performansa sahip olan Türkiye'nin topluluğa üye olup olamayacağı cevabı aranan önemli sorular arasındadır. Önemli değişimler yaşayıp güçlenen ve BRICS topluluğunu kuran Brezilya, Rusya, Çin, Hindistan ve Güney Afrika, ileriki dönemlerde daha da güçlenmek ve küresel düzende etkisini daha da arttırabilmek adına genişlemeyi seçecek ve kendisi ile benzer potansiyelleri barındıran ülkeleri bünyesine dahil edecektir. Türkiye hem ekonomik performansı hem de stratejik öneme sahip coğrafi konumu ile BRICS topluluğunun dikkatini çekecek bir ülke konumundadır. Türkiye'nin BRICS için önem arz eden diğer bir yanı ise BRICS topluluğunun Avrupa Kıtasında hiç bir üyesinin bulunmamasıdır. Türkiye'nin gruba üyeliği sonucunda topluluğun her kıtada grubu temsil edecek bir üyesi bulunmuş olacaktır.

Türkiye'nin BRICS grubuna üye olması durumunda, topluluğun Türkiye'ye önemli katkıları olacaktır. Topluluğun lideri konumunda olan Çin ile Türkiye'nin önemli ticari bağları bulunmaktadır. Bununla birlikte Çin mevcut düzende Dünyanın 2. büyük ekonomisidir. Türkiye'nin topluluğa üye olması, Türkiye'nin ticaretine önemli katkılar yapacaktır. Özellikle de mevcut düzende Doğu Asya'da Türkiye'nin etkinliği zayıf düzeyde, ticareti ise çok kısıtlıdır. Topluluğa üye olmak ve dolayısıyla Çin ile ticari ilişkileri geliştirmek, Türkiye'ye Doğu Asya'daki kapıları da açacak ve bu bölgede kısıtlı olan ticaretinin gelişmesine neden olacaktır (Çolakoğlu, 2010, s.12-13). Aynı şekilde Türkiye'nin Brezilya ve Güney Afrika ile ticareti de yeterli düzeyde değildir.

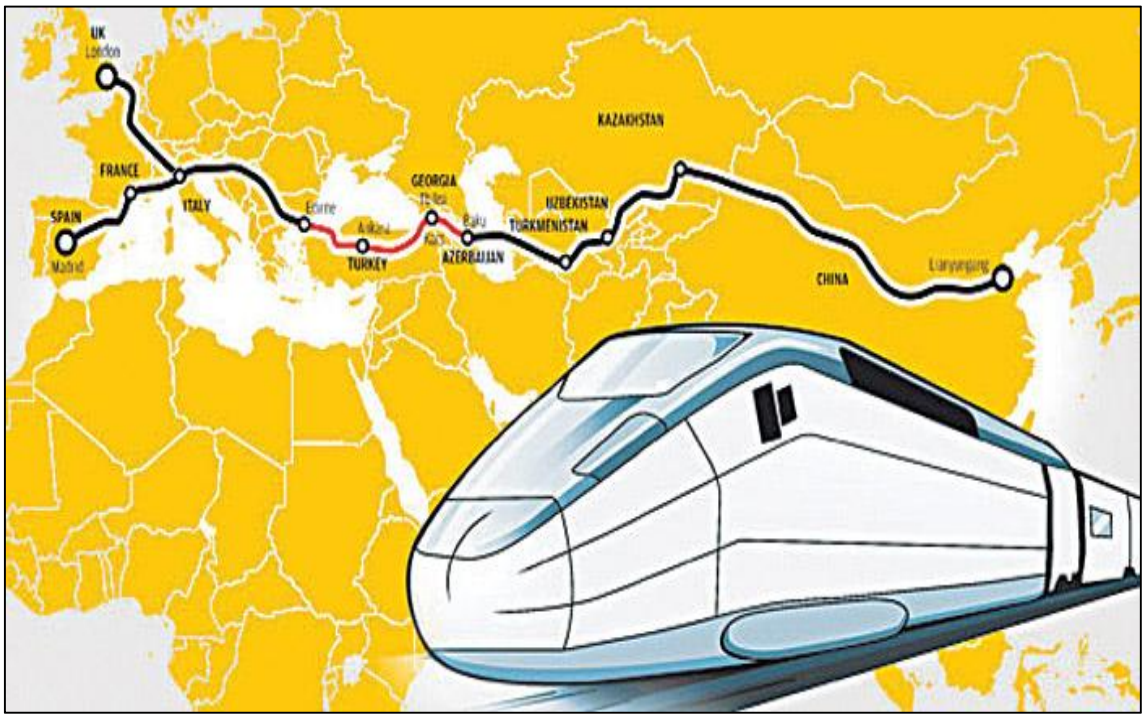
Türkiye'nin topluluğa üyeliği Türk ticareti için arttırıcı bir etki yapacak, ticari ve ekonomik ilişkileri geliştirecektir.

BRICS topluluğunun Türkiye'ye olabilecek potansiyel katkılarından bir diğeri ise politik etkinliktir. Türkiye'nin topluluğa üye olması sonucunda topluluk üyesi ülkeler birlikte hareket edecek ve küresel ilişkilerde birbirini destekleyeceklerdir. Özellikle Çin ve Rusya gibi güçlü ülkelerin desteğini almak küresel düzende Türkiye'yi daha etkin bir ülke konumuna getirecektir. Topluluk halinde ortak hareket etmek Türkiye'nin küresel düzende politik gücünü de destekleyecektir. Sonuç olarak, Türkiye'nin BRICS topluluğuna üye olması ülke etkinliğini yükseltecek ve Türkiye'nin önemi daha da artacaktır.

4.3.2. Türkiye'nin BRICS Topluluğuna Olabilecek Potansiyel Katkıları

Türkiye'nin, son dönemler ekonomik anlamda atılım yapması, hızlı ekonomik büyümesini sürdürmesi pek çok çevre tarafından takdir edilmektedir. Dünya bankasının son raporunda, Türkiye'nin başarısı takdir edilmekte ve bu başarının pek çok ülkeye ilham kaynağı olduğundan söz edilmektedir (Kutlay, 2015, s.2-3). Ayrıca Türkiye'nin BRICS topluluğuna üye olan ülkeler ile de yakın ticari ilişkileri vardır. Türkiye'nin BRICS topluluğuna üye olması dahilinde her iki taraf için de pek çok kazanç söz konusu olacaktır.

Türkiye'nin topluluğa üye olması halinde, Türkiye'nin BRICS'e olabilecek potansiyel katkıları şöyle ifade edilebilir; Aşağıda Şekil 41'de Çin'in ihraç mallarını taşımak için yeni projesi resmedilmektedir.

Şekil 41. Çin'in Yeni İpek Yolu Projesi

Kaynak:(www.ozgurgaste.com).

Topluluğun lideri konumunda olan Çin mevcut düzende Dünyanın 2. büyük ekonomisi ve dünya ihracatçısı ülke konumundadır. Çin'in üretim potansiyeli çok genişlemiş ve ihracatı oldukça artmıştır. Bu yüzden Çin malların taşıma güvenliği açısından kendisine alternatif rotalar aramaktadır. Bu nedenle de Şekil 41'de görülen rotayı, Kafkaslardan Türkiye'ye uzanan ve oradan Avrupa'ya kadar ulaşan yeni bir ipek yolu projesini belirlemiştir. Türkiye'nin topluluğa üyeliği halinde, Çin bu yeni ipek yolu projesini gerçekleştirmede Türkiye'nin desteğini almış olacaktır. Türkiye'nin jeopolitik konumu, kıtalar arası geçiş özeliği ve Kuzey Afrika'ya yakınlığı Çin açısından önem arz etmektedir (Çolakoğlu, 2010, s.12-13).

Türkiye ayrıca Güney Afrika için de önem arz etmektedir. Güney Afrika'nın Orta Doğu, Balkanlar ve Merkez Asya ile ticareti sınırlı konumdadır. Türkiye'nin üyeliği Güney Afrika'nın bu bölgelerde ticaretini geliştirmesine yardımcı olacaktır. Ayrıca Türkiye ve Güney Afrika arasındaki ticaret de bu üyelikten olumlu yönde etkilenecektir. Güney Afrika ve Türkiye birbirine çok farklı malların ticaretini yapmaktadır. Bu da Güney Afrika ve Türkiye'yi ticarette rekabetçi ülkelerden ziyade tamamlayıcı ülkeler durumuna getirmektedir (Aydın, 2012, s.4).

Rusya ile Türkiye arasında ise eskiden bu yana önemli ticari ve ekonomik ilişkiler ve anlaşmalar bulunmaktadır. Türkiye'nin topluluğa üyeliği ilişkileri daha da kuvvetlendirecektir. Özetle; Türkiye'nin sahip olduğu jeopolitik konumu, BRICS ülkeleri gibi dinamik bir yapıya sahip olması, hızlı büyüme oranlarını sergilemeye devam etmesi ve yükselen piyasalar arasında yer alması, Türkiye'nin topluluğu bir adım öne taşıyacak ülkeler arasında yer almasına neden olmaktadır. Türkiye'nin üyeliği topluluktaki tüm ülkelerin ticari ve ekonomik ilişkilerini olumlu yönde etkileyecek, Türkiye ile olan ticaretlerini arttıracak, ayrıca diğer ülkeler ile de daha kolay ticaret yapabilmelerine olanak tanıyacaktır. Türkiye'nin üyeliği ile her iki taraf da üyelikten kazançlı çıkacaktır. Hem BRICS topluluğunun hem de Türkiye'nin ticaretine bu durum olumlu katkılar yapacaktır. Bununla birlikte Türkiye'nin sahip olduğu stratejik konum itibariyle topluluk kendine önemli bir müttefik kazanmış olacaktır. Topluluk üyelerinin uluslararası ilişkilerde de ortak hareket etmesi halinde, Türkiye topluluğun en önemli üyelerinden biri konumuna gelecektir. Stratejik kararların alınması sırasında Türkiye'nin topluluk ile ortak hareket etmesi, BRICS için büyük önem arz edecektir.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç

Yükselen piyasalar literatüre 1980'li yıllarda kalkınmakta olan ülkeleri tanımlamak için girmiştir. Ekonomilerini liberalize eden ve hızlı büyüme sürecine giren pek çok ülke yükselen piyasa ülkeleri olarak tanımlanmaktadır. Yükselen piyasaların iki temel özelliği bulunmaktadır. Bunların ilki, sürdürülebilir bir ekonomik büyüme için devletçi politikalardan vazgeçerek dışa açık politikalar benimsemeleri, diğeri ise hızlı büyüme oranları sergileyerek dünya ticaretindeki paylarını arttırmalarıdır.

Yükselen piyasa ülkeleri arasından Brezilya, Rusya, Hindistan ve Çin, BRIC grubunu oluşturmuşlardır. Gruba daha sonradan Güney Afrika da eklenmiş ve BRICS grubu oluşmuştur. Grubu BRICS olarak ilk defa Goldman Sach'sın ekonomi müdürlerinden Jim O'Neill ifade etmiştir. Brezilya, Rusya, Hindistan ve Çin bir grup olarak ilk kez 2006 yılında toplanmıştır.

Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin, ve Güney Afrika BRICS olarak ifade edilmeye başlamasından sonra ekonomik göstergelerinde önemli iyileşmeler yaşanmış, sermaye piyasalarına girişler artmıştır. BRICS grubunun gelirini hızla yükseltmesi ve dünya ticaretindeki payını hızlı bir şekilde arttırması nedeniyle, ileriki dönemlerde dünya ekonomisinin en büyük güçleri arasında yer alması ve günümüz gelişmiş piyasalarını geçmesi beklenmektedir. Grubun lideri görünümünde olan Çin, halihazırda pek çok gelişmiş ülkeyi ekonomik göstergeleri ile geride bırakmıştır. Mevcut dönemde ABD'den sonra Dünyanın 2. büyük ekonomisi olarak ifade edilen Çin'in, ABD'yi de 2025 yılından sonra geçeceği düşünülmektedir.

BRICS topluluğu bir grup olmanın da ötesinde, bir araya gelerek 2014 yılında kendilerine ait bir kalkınma bankası da kurmuşlardır. Merkezi Çin'in Şanghay kentinde olan BRICS Kalkınma Bankası'nın kurulmasına, IMF ve Dünya Bankası'ndaki uygulamaların yükselen piyasaları memnun edememesi yol açmıştır. Bu kurumlardaki yasal dayanakların yetersiz olması, kurumların etkin çalışmaması ve ABD'nin bazı politik ayrıcalıklarının bulunması gibi nedenler BRICS Kalkınma Bankası'nın doğuşuna öncülük etmiştir. BRICS

Kalkınma Bankası altyapı, enerji, telekomünikasyon gibi sektörlere yatırım yapmayı planlamaktadır.

BRICS topluluğunun doğuşu ile pek çok araştırmacı küresel düzenin değişeceği yönünde ortak görüş bildirmektedir. Dünya ekonomik düzeninin ve dengelerin yer değiştireceğini ifade etmektedir. Ayrıca BRICS topluluğunun doğuşunun yeni toplulukların oluşumuna da öncülük edebileceği veya BRICS'e katılımların devam edebileceği ortaya sunulan görüşler arasındadır. Bu yüzden Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin ve Güney Afrika'dan sonra gözler, BRICS üyesi ülkeler ile benzer performansa sahip diğer yükselen piyasalara da çevrilmiştir. Türkiye de tartışmalara konu olan ülkelerden biridir.

Çalışmada Türkiye ve BRICS ülkelerinin öneminin artması nedeniyle, Türkiye ve BRICS ülkeleri arasındaki ticaret belirleyicilerini ölçmek amacıyla yapılan iki ekonometrik analize yer verilmiştir. İlk analiz Atabay Baytar (2012)'ye aittir. Atabay Baytar (2012), BRICS ile Türkiye arasındaki ticareti etkileyen değişkenlerin literatürde ifade edildiği gibi olup olmadığını tespit etme amacıyla bu çalışmayı yapmıştır. Yapılan çalışmanın sonucuna göre ise, genel literatürün aksine milli gelir değişkeninin ticaret hacmi üzerine etkisi anlamsız çıkmıştır. Yani Atabay Baytar ülkelerin milli geliri arttıkça ticaret hacimlerinin de arttığını yanlışlamıştır. Ayrıca genel literatürde geçen ülkeler arası coğrafi mesafenin artmasıyla ticaret hacmini azalır yargısı da Atabay Baytar tarafından yapılan incelemelerde doğru bulunmamıştır. Yani BRICS ile Türkiye arasındaki coğrafi mesafe arttıkça ticaret hacmi de ona bağlı olarak azalmamaktadır. Yapılan bu çalışma Türkiye ve BRICS ülkeleri arasında coğrafi mesafe bulunmasından dolayı ticaretlerinin gelişmeyeceği düşüncesinin yanlış olduğunu ortaya koymaktadır. BRICS ülkeleri ile Türkiye arasındaki ticaret hacmini ölçmek için diğer bir çalışmayı ise Dinçer (2014) yapmıştır. Dinçer yaptığı çalışmadan şu sonuçları çıkarmıştır; Türkiye'nin GSYİH'sının ve ihracatçı ülkelerin GSYİH'larının pozitif bir etkiye sahip olması beklenmektedir. Türkiye daha yüksek bir milli gelire ulaşması durumunda satın alma gücü ve ithalat kapasitesi artacaktır. Bunun yanı sıra BRICS ülkelerinin gelirinin artması daha yüksek üretim kapasitesi sağlayacak ve BRICS ülkelerinin ihracat yapabilmelerini olumlu yönde etkileyecektir. Yani ülkelerinin gelirinin artması ticaret hacmini de arttıracaktır. Yapılan çalışmalar da Türkiye'nin gruba üyeliğinin her iki taraf için de pozitif sonuçlar doğuracağını desteklemektedir.

Çalışmanın temel problemi, Türkiye'nin BRICS topluluğuna üye olup olamayacağı ve üye olması durumunda her iki tarafın bu üyelikten elde edeceği kazançlardır. Türkiye'nin BRICS topluluğuna üye olması halinde, BRICS topluluğunun Türkiye'ye pek çok katkısı olacaktır. Türkiye'nin mevcut dönemde Doğu Asya ile olan ticari ilişkileri kısıtlı düzeydedir. Toplulukta yer almak ve Çin ile olan ilişkileri geliştirmek, Türkiye'nin Doğu Asya'ya daha fazla nüfuz etmesine ve ticaretini önemli ölçüde arttırmasına olanak tanıyacaktır. Çin'in planladığı Yeni İpek Yolu projesi de gerçekleşmesi durumunda Türkiye'nin Doğu Asya'daki ticaretine olumlu yönde etki edecektir. Ayrıca mevcut dönemde Brezilya ve Güney Afrika ile olan ticari ilişkiler de yeteri düzeyde değildir. Topluluğa üyelik bu ülkeler ile olan ilişkilerin daha da kuvvetlenmesine, bu da ticari ve ekonomik ilişkilerin Türkiye lehine gelişmesine neden olacaktır. Rusya ile önemli ticari bağlantıları olan ve Rusya'dan enerji satın alan Türkiye bu ortaklıktan karlı çıkacaktır. Topluluğa üye olması sonucunda Rusya ile olan ilişkilerini daha da kuvvetlendirecektir. Bununla birlikte ithal ettiği enerjinin büyük bir kısmını Rusya'dan alan Türkiye, ortaklık sonucunda çeşitli avantajlar ve/veya indirimler elde edebilmesi de olasıdır. Ayrıca BRICS'e üye olmak ve küresel düzende ortak kararlar ile hareket etmek Türkiye'nin politik gücünü de arttıracaktır.

BRICS açısından da Türkiye önem arz etmektedir. Türkiye'nin sahip olduğu jeopolitik konumu, BRICS ülkelerinin Orta Doğu, Balkanlar ve Merkez Asya ile olan ticaretini kolaylaştıracak ve arttıracaktır. Ayrıca Çin'in planladığı Yeni İpek Yolu projesi Kafkaslardan Türkiye'ye ulaşıp oradan Avrupa'ya ihraç mallarını taşımayı içermektedir. Türkiye'nin BRICS'e üyeliği projenin uygulanabilirliğini önemli ölçüde arttıracaktır. Benzer şekilde Güney Afrika'nın Orta Doğu, Balkanlar ve Merkez Asya ile ticareti zayıf durumdadır. Türkiye'nin üyeliği Güney Afrika'nın bu bölgelerde ticaretini arttırmasına olanak tanıyacaktır. Türkiye'nin kıtalar arası geçiş konumunda olması tüm BRICS ülkeleri için önem taşımaktadır. Ayrıca diğer BRICS üyeleri gibi yükselen bir piyasa olması, dinamik yapıya sahip olması ve hızlı şekilde büyümeye devam etmesi Türkiye'nin BRICS topluluğu açısından önemini daha da arttırmaktadır.

5.2. Öneriler

Türkiye son on yılda önemli aşamalar geçirmiş ve ekonomik ilerleme sağlamıştır. Yaşanan küresel ekonomik krizlerden dersler çıkarılmış ve finansal yapı tekrardan düzenlenmiştir. Kamu finansmanına katı kurallar getirilmiştir. 1980'lerden sonra liberalleşme sürecine giren ve hızlı büyüme oranlarını yakalayan Türkiye, bu büyüme oranlarını dalgalanmalar yaşasa da sürdürmeyi başarmıştır. 1990 ile 2001 yılları arasında ortalama %3 civarında büyüme oranı sergileyen Türkiye, 2002-2006 yılları arasında bu büyüme oranını %7'lere çıkarmayı başarmıştır. Sonraki dönemlerde ise bu oran tekrardan ortalama %3 civarında seyretmiştir.

Yapılan incelemelerde 2008-2009 küresel krizinden sonra pek çok yükselen piyasanın büyüme oranlarını iyileştirdiği ve yüksek büyüme oranlarını sergilemeye devam ettiği görülmektedir. Türkiye'de yükselen piyasalar arasında yerini korumak, dinamik yapısını kaybetmemek adına yüksek büyüme oranlarını korumalı ve hatta yükseltmelidir. Yapılan incelemelerde Türkiye, Güney Afrika haricindeki tüm BRICS ülkelerinden ekonomik anlamda geride kalmıştır. Sahip olduğu potansiyeller bakımından Türkiye'nin, Çin'in, Hindistan'ın ve Rusya'nın gerisinde kalması yine de normal karşılanabilirken, Türkiye ile benzer performansa ve potansiyele sahip olan Brezilya'nın da gerisinde kalması Türkiye'nin daha iyi bir ekonomik yönetime ihtiyacı olduğunu göstermektedir. BRICS ülkelerinden Türkiye ile benzer performansa sahip olan Brezilya ile Türkiye kıyaslandığında, son on yılda Brezilya'nın daha iyi bir ekonomik performans sergilediği görülmüştür. Bu yüzden Türkiye'nin ekonomisini daha iyi yönetmesi ve BRICS ülkelerinin büyüme oranlarına benzer bir büyüme performansı sergilemesi gerekmektedir. Kurumların etkin şekilde çalışmasını engelleyen problemler var ise bunlar tespit edilip, çözüm yoluna gidilmelidir. Türkiye'nin BRICS grubuna üye olması ve ekonomik anlamda ilerleme kaydetmesi adına küresel ekonomik trendleri yakalaması gerekmektedir.

Yapılan incelemelerde BRICS ülkelerinin küresel krizlere erken tepki verdiği, çeşitli ekonomik politikalar ve destek paketleri uyguladığı ve çeşitli önlemler aldığı görülmüştür. Bununla birlikte BRICS ülkelerinin ekonomilerinde var olan problemleri kısa vadeli çözümler yerine, kalıcı reformlar ile çözdüğü ve bu uygulamaların BRICS ülkelerinin istikrarlı ve hızlı büyümesine yardımcı

olduğu anlaşılmıştır. Türkiye de hızlı ve istikrarlı büyüme gerçekleştirmek için ekonomisinde var olan sorunları kalıcı reformlar ile çözmeli, kriz dönemlerinde ise erken önemler almalıdır.

KAYNAKÇA

Akram, S. (2010). Turkey-India relations redefined. *Reflections, Institute of Strategic Studies,* 4, 1.

Aliriza, B., Alterman, J. & Kuchins, A.C. (2013). The Turkey, Russia, Iran Nexus: Driving forces and strategies, *Center For Strategic & International Studies,* 4.

Almedia, P.R. (2009). The brics' role in the global economy. *Cebri-Icone-British Embassy in Brasília:Trade and International Negotiations for Journalists*, 1-2.

Al-Rodhan, N. (2006). Definitions of globalization: A comprehensive overview and a proposed definition. *Geneva Centre for Security Policy*, 3.

Amann, E. & Baer, W. (2012). Brazil As an Emerging Economy: A New Economic Miracle? *Brazilian Journal of Political Economy*, 32(3), 412-413.

Atabay Baytar, R. (2010). Türkiye ve BRICS ülkeleri arasındaki ticaret hacminin belirleyicileri: Panel çekim modeli analizi. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 21, 403-421.

Atale, N. (2012). A Decade of BRICs: Prospects and challenges for the next decade. *The Indian Journal of Management*, 5(2),18-20.

Atlı, A. (2011). Questioning Turkey's China trade. *Turkish Policy Quarterly,* 10,(2), 109.

Aydın, A. K. (2012). Turkey and south Africa: Towards the second decade. *Ministry of Foreign Affairs, Head of Department, Directorate General for the EU,* 4.

Babakr, M. (2013). Turkey's economic development: Luck or wise administration? *Strategic Outlook,* February, 1-6.

Bagci, H. (2010). The role of Turkey as a new player in the G20 system. *Hürriyet Daily News,* 13, 1.

Banister, J., Bloom, D.E. & Rosenberg, L. (2010). Population aging and economic growth in China, *Program On the Global Demography of Aging*, Working Paper Series, 53, 4-5.

Benli, A.O. (2011). Rusya Federasyonu Ülke Raporu. *TC Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı İhracatı Geliştirme ve Etüt Merkezi*, 6.

Bhat, T.P. (2011). Structural changes in India's foreign trade, *Institute for Studies in Industrial Development*, 8-12.

Biswas, R. (2015). Reshaping the Financial Architecture for Development Finance:The New Development Banks, *LSE Global South Unit*, *Working Paper Series*, Working Paper No.2, 2015, p.3-4

Blink & Dorton. (2007). Development Economics: Characteristics of Developing Countries, p.314-320

Bloom, D.E. (2011). Population dynamics in India and implications for economic growth. *Harvard School of Public Health, PGDA Working Paper,* 65, 2.

Bornman, E. & Schoonraad, N. (2001). The many faces of globalization, department of communication. *University of South Africa*, 110-111.

Brazilian Institute of Geography and Statistics Press. (2014). *BRICS Joint Statiscal Publication.* 10.

Bruton, H. (1989). Import substitution. *Williams College, Handbook of Development Economics*, (2, 1619-1625), Elsevier Science Publishers.

Castells, M. (1999). Information technology, globalization and social development. *UNRISD Discussion Paper*, 114, 8.

Chang, H-J. & Grabel, I. (2004). Kalkınma yeniden, alternatif iktisat politikaları el kitabı (1. Baskı). *İmge Kitapevi Yayınları,* 31-32.

Chen, L. & De Lombaerde, P. (2013). Testing the relationships between globalization, regionalization and the regional hubness of the BRICs. *Journal of Policy Modelling*, 6-7.

Cook, N. (2013). South Africa: politics, economy, and U.S. relations. *Congressional Research Service*, 19, 14.

Cooper, W.H. (2009). Russia's economic performance and policies and their implications for the United States. *Congressional Research Service*, 1.

Cushman & Wakefield Yayınları. (2014). Emerging ans frontier markets: Assesing risk and opportunity. *A Corporate Occupier & Investor Services Publication*, 4.

Çavuşgil S.T. & Çivi E. (2001). Yeni dünya düzeninde güç kazanan ülkeler: Yükselen ekonomiler. *Celal Bayar Üniversitesi*, 7(1), 122-126.

Çelik, M.Y. (2012). Boyutları ve farklı algılarıyla küreselleşme. *Dumlupınar Üniversitesi, İİBF Dergisi, İktisat Bölümü,* 32, 68-69.

Çolakoğlu, S. (2010). Turkey and China: Seeking a sustainable partnership, *SETA Policy Brief, Foundation for Political, Economic and Social Research*, 41, 12-13.

Danaeefard, H. & Abbasi, T. (2011). Globalization and global innovations. *Tarbiat Modares University*, 70-71.

DaVanzo, J. & Grammich, C. (2001). Dire Demographics: Population trends in the russian federation. *RAND*, 9-12.

De Castro, T. (2013). Trade among BRICS countries: Changes towards closer cooperation?, *Central European Review of Economic Issues,* 16, 132.

Dellios, R. & Yilmaz, N.K. (2008). Turkey and China: A study in symmetry. *Journal of Middle Eastern and Islamic Studies,* 2(1), 16-17.

Demir, O. (2013). Is Turkey Far from BRIC countries?, *International Journal of Business and Social Science,* 4(5), 1.

Dinçer, G. (2014). Turkey's Rising Imports from BRICS: A gravity model approach. *Munich Personal RePEc Archive,* 11, 4-7.

Donno, D. & Runda, N. (2014). To Fear or Not to Fear? BRICs and the Developing World, *International Studies Review*, (p.447). Rising Powers in the Global Economy, The Forum.

Dreher, A., Gaston, N. & Martens, P. (2008). Towards an Understanding of the Concept of Globalisation, *Springer*, URL:http://www.springer.com/978-0-387-74067-6, 9. Erişim Tarihi: 01.10.2014

Dumbaugh, K. & Martin, M.F. (2009). Understanding China's political system. *Congressional Research Service*, 31, 1.

Düğer, İ.H. & İsgender, M. (1999). Ekonomik kalkınma stratejileri ve bazı ülke deneyimleri. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2, 17-20.

Egeli, H.A. (2001). Dış Ticaret Açısından Sanayileşme Stratejileri ve Türkiye açısından değerlendirilmesi. *Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi*, 151.

Elçin, A.B. (2012). *Küreselleşmenin tarihçesi*. Ankara. 14 URL: http://www.meritymm.com/wp-content/uploads/2013/05/kuresellesme.pdf, Erişim Tarihi: 12.10.2014

Ernst & Young (2007). Risk Management in Emerging Markets, 2 URL: www.finyear.com/attachment/67799, Erişim Tarihi: 12.12.2014

European Parliament Study. (2012). The Role of BRICS in the Developing World, *Policy Department DG External Policies*, 6

Fischer, S. (2003). Globalization and its challenges, *Ely Lecture*, 3.

Fogel, G.K. (2010). Business enviroment in China: Economic, political and cultural factors, *Lawrence Technological University, MBAA Proceedings Papers,* 21-23.

Frankel, J.F. (2003). Experience of and lessons from exchange rate regimes in emerging economies. *Harvard University*, 2.

Ganster, M. (2001). Opportunities and challenges of ınvesting in emerging markets: A case study of panama. *Massachusetts Institute of Technology*, 6.

Ghosh, J., Havlik, P., Ribeiro, M.P. & Urban, W. (2009). Models of BRICs' Economic Development and Challenges for EU Competitiveness, *The Vienna Institute for International Economic Studies*, (359, 4-21). December, Research Reports

Giddens, A.(2000). Run away world how globalization is reshaping our lives, routledge. *New York, United States of America on Acid-Free Paper*, 42.

Gidwani, K. (2014). Social dimensions of globalization. *International Journal of Emerging Research in Management &Technology* , 3(5), 2.

Goldman Sachs. (2007). BRICs and beyond. *Goldman Sachs Economic Research Group*, 3-5.

Gonzalez-Nunez, X. (2008). 15-Year review: Trade policy in south Africa, *Trade & Industrial Policy Strategies*, 12, 9.

Goodrick, W.F. (2013). Policy implications and challenges of population ageing in South Africa. *University of the Free State Bloemfontein*, 4-7.

Gorshkov, M. (2008). Socio-Political and Socio-Cultural Transformations in Russia in Putin's Era, *Eurasian Review*, 1, 52-53.

Griffith-Jones, S. (2015). Financing global development: The BRICS new development bank. *German Development Institute*, 1.

Gunter, B.G. & Hoeven R. (2004). The social dimension of globalization: A review of the literature. *International Labour Office Geneva, Working Paper*, 24, 20-21.

Hanson, P. (2011). On Europe's fringes: Russia, Turkey and the European Union, *Chatham House Briefing Paper, (*p.3-4*).* Russia and Eurasia Programme/Europe Programme.

Hayter, S. (2004). The Social Deimension of global production systems:A review of the issues*, International Labour Office*, *Policy Integration Department, Working Paper*, 25, 11.

Heshmati, N. & Lovic, S. (2012). Opportunities and challenges in emerging markets: A case study of two multinational companies in India, *Halmstad University*, 4.

Hudson Institute, (2014). India and the global economy. *Observer Research Foundation,* 1-48.

Hussain, M.S. (2011). Forging a new partnership: India and Turkey. *Journal of Alternative Perspectives in the Social Sciences,* 3(3), 647.

IDS, (2013). What next for the BRICS Bank? *Institute of Development Studies, Rapid Response Brienfing,* 03, 3.

International Monetary Fund. (2008). Globalization: A brief overview. *Issues Brief,* Issue 02/08, May, 4-5

Invesco Global Invesment Views. (2014). *The Risks and Opportunities of Diverging Emerging Markets*, 9

Ishihara, N. (2015). Main Economic and financial indicators Russian Federation, *MUFG*, 1.

İtkib Yayınları (2011). Temel Ekonomik Göstergeler ve Sektöre Bilgiler: Tekstil Pazarı Olarak Brezilya, *İTKİB Genel Sekreterliği, AR-GE ve Mevzuat Şubesi,* 24.

James, H. (2008). The rise of the BRICs. *The International Economy*, 41.

John, L. (2012). Engaging BRICS: Challenges and opportunities for civil society. *Oxfam India Papers*, 2.

Kalinowski, D.J. (2012). Positioning for growth in emerging markets. 5(3), 11.

Kapoor, N.R. (2014). Making A world of difference: How BRICS diaspora give. *The Resource Alliance*, 7.

Karasu, A.T. (2008). Küreselleşme sürecinde ABD ekonomisinin yükselen piyasalar üzerine etkileri: Türkiye örneği. *Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*, 64.

Kengelbach, J., Klemmer D.C. & Roos, A. (2013). BRICs Versus Mortar?: Winning an M&A in Emerging Markets. *The Boston Consulting Group*, 17.

Kızılca, İ. (2014). Three things to know about Turkey's trade with China. *The Economic Policy Research Foundation of Turkey,* 4.

Kutlay, M. (2015). The Turkish economy at a crossroads: Unpacking Turkey's current account challenge. *TOBB University of Economics and Technology,* Ankara, Working Paper 10, 2-3.

Leubolt, B. (2014). Social policies and redistribution in South Africa, *Global Labour University, Working Paper ,* 25, 1.

Liang Y., Fiorilla P. & Kapas M. (2013). Sizing up the emerging markets: 2012 update. *Real Estate Finance*, 4-5.

Licy, A.D. & Mahesh, C. (2011). Indian society and social change. *University of Calicut, School of Distance Education*, 5.

Loayza, N., Fajnzylber, P. & Calderon, C. (2004). Economic growth in latin America and the caribbean: Stylized facts, explanations and forecats. *Central Bank of Chile, Working Papers*, 265, 4.

Martin, D. & McLain, S. (2011). Fortresses and footholds:Emerging market growth strategies. *Practices and Outlook, Deloitte*, 15.

Morgan Stanley Invesment Management. (2008). Emerging Markets Infrastructure:Just Getting Started, *Infrustructure Paper Series*, 4, 8-9.

Morrison, W.M. (2015). China's economic rise: History, trends, challenges, and implications for the United States, *Congressional Research Service,* 11, 2-6.

Movius, L. (2010). Cultural globalisation and challenges to traditional communication theories. *University of Southern California, Journal of Media and Communication* 2(1), 6.

Nakamura, E., Steinsson, J. & Liu, M. (2015). Are chinese growth and inflation too smooth? Evidence from engel curves. *Columbia University*, 17, 1.

Nathanson, R. & Brand, G. (2011). Economic overview of Turkey. *Israeli European Policy Network,* 1.

National Security Program (2015). Fragile or favored? prospects for Turkey's economy in 2015. *Bipartisan Policy Center,* 10.

Nayyar, D. (2006). Development through Globalization?, *United Nations University, World Institute for Development, Economic Research, Research Paper*, 29, 3.

Noyan Yalman, İ. (2010). Liberalizasyon ve ekonomik büyüme ilişkileri: Bir kısım Latin Amerika ve Güney Doğu Asya tipi ülkelerin karşılaştırılması. *Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,* 107

OECD. (2013). OECD Economic surveys Brazil, 4.

OECD. (2014). OECD Economic surveys: India, 1.

Overgaard, L. (2010). An analysis of ındian culture in an era of globalisation, department of language and business communication. *Aarhus School of Business, Aarhus University*, 8.

Oxenstierna, S. (2014). The Russian economy: Can growth be restored within the economic system? *Department of Defence Economics, FOI,* 27-28.

Oxford University Press. (2012). The BRICS Report: A study of Brazil, Russia, India, China and South Africa with special focus on synergies and complementarities, *Published in India, Ministry of Finance, Government of India*, 1.

Ozkan, M. (2010). Can the Rise of 'New' Turkey Lead to a 'New' Era in India-Turkey Relations?, *IDSA Issue Brief,* 20, 8-9.

Özkan, M. (2011). Turkey's 'New' engagements in Africa and asia: Scope, content and ımplications, *Perceptions,* XVI(3), 121-122.

Özsoylu, A.F. & Algan, N. (2011). Dünya ekonomisin yeni aktörleri: BRIC. *Karahan Kitapevi*, 1-151.

Öztürk, F. & Çelebioğlu, F. (2006). Dünya Ekonomisinden Seçme Konular, *Seçkin Yayınları*, s.97-232

Öztürk, Ş. (2014). Güney Afrika'nın siyah ekonomik güçlendirme stratejisi. *Çalışma ve Toplum Dergisi*, 4, 126.

Palley, T.I. (2011). The rise and fall of export-led growth, *Levy Economics Institute of Bard College, Working Paper,* 657, 4-5.

Pant, H.V. (2013). The BRICS fallacy *The Washington Quarterly,* 36(3), 91-105.

Pinto, P.E. & Sahu, N. (2001). Working with people with disabilities: An Indian perspective. *Center for International Rehabilitation Research Information and Exchange,* (p.8). University at Buffalo, The State University of New York.

Polaski, S. vd. (2009). Brazil in the Global Economy: Measuring the Gains From Trade, *Carnegie Endowment for International Peace*, 5

Porsse, A.A., Stampe, M.Z., Portugal, M.S. &Almeida, E.S. (2012). Demographic change and regional economis growth in Brazil. *TD Nereus,* 7-9.

Princeton University Press. (2010). Import substitution industrialization. 3, URL: *http://search.credoreference.com/content/entry/prewe/import_substitution_industrialization*/0,Erişim Tarihi:15.09.2015

Prugganan, J., Jafri, A. & Solon, P. (2014). BRICS: A global trade power in a multi-polar world: Focus on the global south. *TNI Working Papers*, 3

Ram Prasad, B. (2013). BRICS and the Global Economy, *Financial Technologies Knowledge Management*, India, 4-8.

Rao, N. and others. (2013). A Study on Inflation in India*, International Research Journal of Social Sciences,* 2(12), 1.

Reich, S. (1998). What is globalization? Four possible answers. *The Helen Kellogg Instıtute for International Studies, Working Paper*, 261, 9.

Riesenberger, Knight & Cavusgil. (2007). Understanding Emerging Markets: The New Global Challengers: *Newly Internationalizing MNEs From Emerging Markets,* 271.

Robles, T. (2012). A BRICS development bank: An idea whose time has come?, *RSIS Commentaries*, Singapure, Nanyang Tecnology University, 210, 1.

Rodrik, D. (1997). Globalization, social conflict and economic growth, United Nation conference on trade and development. *8th Raul Prebicsh Lecture, UNCTAD*, 2-4.

Rodrik, D. (2008). Understanding South Africa's economic puzzles, *John F. Kennedy School of Government, Harvard University , Economics of Transition*, Volume 16(4), 770.

Rodrik, D. (2009). Tek ekonomi çok reçete, küreselleşme, kurumlar ve ekonomik büyüme. *Eflatun Yayınevi*, 16-17.

Rossi, M. (2011). Bringing on the BRICs, The world in 2050. *TNP Winter*, 40-42.

Russel, M. (2015). The Russian economy: Will Russia ever catch up?, *European Parliamentary Research Service,* 1-12.

Schiller, B. (2011). Beyond the BRICS: Which countries are waiting in the wings to become the economic powerhouses of tomorrow? Financial *Management*, March 2011, Economics, 27.

Shangquan, G. (2000). Economic globalization: Trends, risks and risk prevention. *Economic & Social Affairs, CDP Background Paper,* 1

Sharma, A & Zeybekçi, N (2014). *Agreed minutes of the tenth session of the India- Turkey joint committee for economic and technical cooperation*. New Delhi, India.

Singh, S.P. & Dube, M. (2014). BRICS and the World Order: A Beginner's Guide, 3. URL: http://www.nkibrics.ru, Erişim Tarihi: 02.06.2015

Smiths, Y. (2014). Brazil country report. *European Union*, *Culture in the EU's External Relations*, 4.

Sotshangane, N. (2002). What impact globalization has on cultural diversity? Alternatives,*Turkish Journal of International Relations*, 1(4), 223.

Srinivasan, T.N. (2003). Indian economy: Current problems and future prospects. *ICFAI Journal of Applied Economics*, 1.

Sun, P. & Heshmati, A. (2010). International trade and its effects on economic growth in China. *IZA Discussion Paper*, 5151, 5-8.

Şen, E. (2011). Brezilya Ülke Raporu. *TC Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı İhracatı Geliştirme ve Etüt Merkezi*, 5-20.

Şenses, F. (2009). Neoliberal küreselleşme ve kalkınma, seçme yazılar (1. Baskı). *İletişim Yayınları,* 266.

Taban, S. & Kar, M. (2014). Kalkınma ekonomisi. *Ekin Ya*yınevi, 69-217.

Takushi C. (2013). Emerging markets. *BCV Asset Management*, 4-5.

Talukdar, I. (2014). Relationship between Turkey and Russia: 'Political Dualism'. *Indian Council of World Affairs,* 2-3.

TASAM & FGV Yayınları (2012). Turkey and Brazil: New powers in a transforming global order?, *Turkish Asian Center for Strategic Studies & Fundação Getulio Vargas,* Rio de Janeiro, 7.

Uyanık, T. (2011). Hindistan Ülke Raporu. *TC Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı İhracatı Geliştirme ve Etüt Merkezi*, 4.

Varaldo, R. (2009). The cultural and social dimension of globalization: A new perspective on university-ındustry collaboration. *Italy-Japan Business Group*, 3.

Wang, Y. (2007). Globalization Enhances Cultural Identity, Harbin Engineering University, China, *Intercultural Communication Studies* XVI(1), 84.

Weeler, T. (2005). Turkey and South Africa:The development of relations 1860-2005. *South African Institute of International Affairs,* 47, 2-50.

Voorhout, J.C. & Wetzling, T. (213). The BRICS development bank: A partner for the post-2015 agenda? *The Hague Institute for Global Justice, Policy Brief*, 7, 4.

World Bank. (2015). Databank. worldbank.org.

World Trade Organization Studies. (2013). BRICS: Trade policies. *Institutions and Areas of Deepening Cooperation,* 3-7.

Yalçın, E.(2008). Brezilya ve Türkiye ekonomilerinin benzerliği: Gerçek mi yanılsama mı? *Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası İletişim ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü,* 14.

Yao, Y. & Pekin University, National School of Development. (2010). The Double Transition and China's Export-led Growth, November, 2010, 1, URL: http://paftad.org/files/34/01_YANG%20YAO_Growth.pdf, Erişim Tarihi: 10.09.2015

Yardımcıoğlu, M. (2014). Yükselen piyasa ekonomileri ve iş yapabilirlik endeksi karşılaştırması. *Sütçü İmam Üniversitesi, İşletme Bölümü*, 281.

Zhang L., Malhotra S., Muid M. & Punjabi G. (2008). Emerging Markets, 3-8 URL:http://www.slideshare.net/guestbaefb5/emerging-markets-presentation-882656, Erişim Tarihi: 08.01.2015

Zhu, X. (2012). Understanding China’s growth: Past, present and future. *Journal of Economic Perspectives*, 26(4), 117-118.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı - Soyadı: Duygu ÖZGER
Doğum Yeri – Yılı: Seyhan / ADANA, 09.02.1990
E – mail: duyguozger@gmail.com

EĞİTİM DURUMU

Yüksek Lisans: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı (2015)
Lisans: Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, İ.İ.B.F, İktisat Bölümü, (2013)
Lise: Enver Kurttepeli Lisesi -YDA- (2008)
Ortaokul: Recep Birsin Özen İ.Ö.O. (2004)
Yabancı Dil: İngilizce, Almanca